

F T S K

Bartlangkutató Szakosztály

1983

I

O K T H példánya

I. kötet

T a r t a l o m :

I. kötet.

1./ Munkaterv 1983-évre	-5 - -1 oldaig
2./ Beszámoló jelentés az OKTH Budapesti Felügyelőség területén végzett tevékenységről	1
3./ Háromlyukú-barlang kutatása	2
4./ Solymári-ördöglyuk és környéke	9
5./ Francia-bány barlangja	13
6./ 4760-barlangkataszteri egység	15
7./ Munkaterv 1984-évre Budapesti terület	33
8./ Beszámoló jelentés az OKTH Északmagyarországi Területi felügyelőség területén	34
9./ Teresztényei-barlangrendszer kutatása	36
10./ Szabadság-barlang és vízgyűjtő területe	38
11./ Tizenharmadik-víznyelő és környéke	48
12./ Danca-barlang kutatása	77
13./ Genetikai megfigyelések az Anna-barlangban	133
14./ Munkaterv 1984-évre Észak-magyarországi t.	137

II. kötet.

14./ Az FTSK Barlangkutató Szakosztály csoporttevékenysége 1983-ban	139	XXII
15./ A hévizes eredetű gömbfülkék kioldódásának elméleti vizsgálata	163	
16./ A barlangi levegő termikus állapotváltozásai a légáramlás megindulásának időszakában	183	
17./ Mit lehet és mit lehetne leolvasni barlang-térképeinkről	229	
18./ Szaklektori vélemény a Mátyás-hegyi-barlang atlasz kéziratáról	253	

Ferencvárosi Természetbarát
Barlangkutató Szakosztály
Munkaterv

F E R E N C V Á R O S I T E R M É S Z E T B A R Á T
S P O R T K Ö R

1./ BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLYA

1983 augusztus

vételével

folyamán

M U N K A T E R V

Munkaközi

I 9 8 3

a már meg

a remény

A Vadot

lang st

A Veer

tatj

A Dar

terve

a sz

re

A P

gép

ven

ter

Tev

Buss

ke

Te

ke

ke

ke

ke

ke

Ferencvárosi Természetbarát Sportkör

Barlangkutató Szakosztály

M u n k a t e r v 1 9 8 3 - évre

1./ Barlangfeltárás, kutatás.

1983 augusztusában 10-12 napos tábort tervezünk 10-16 fő részvételével Égerszög-Teresztenye térségében. Ezen kívül az év folyamán 6-7 alkalommal 3-4 napos munkát ugyanitt.

Munkahelyeink: A Szabadság barlang Pokol végpontján folytatjuk a már megkezdett munkát, a kitöltés további kitermelését, abban a reményben, hogy a barlang további része így megközelíthető lesz. A Vadetetés-töbri víznyelő karbantartását tervezzük, hogy a barlang szellőzését állandóan biztosítsuk.

A Veszettárpás-töbörben az 1981-ben megkezdett munkahelyet folytatjuk, mélyítését tervezzük.

A Danca-barlangban a jelenlegi végponton a szifon leszivatását tervezzük, komolyabb szivattyú beállítással. Bizunk benne, hogy a szabaddá váló szifonon való átjutás után a névtelen nyelön keresztül tudunk majd a felszínre jutni.

A Pilisi Hosszú-hegyen a Háromlyuku-barlangban 1983 június végén és augusztus elején tervezünk tábort. A barlang teljes szelvényü bontását folytatjuk és a kitöltés felszínre szállítását tervezzük. Ebben a nemkában résztvesznek a Győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola tanárai és diákjai.

Budapest térségében a Francia-bánya területén folytatjuk a megkezdett munkákat. Ezt a tevékenységet csak hétköznap délutánonként tervezzük, mert az üregek alacsony hófoka miatt hosszabb tartózkodás nem válik javunkra.

A Solymári-ördöglyukban az 1983-as év folyamán 5-6 alkalommal tervezünk térképezési munkát./Hónap első vasárnapjain az ügyeleti napok alkalmával tervezünk kisebb munkák végzését az új járatok felkutatására.

2./ Tudományos megfigyelés, kutatás és adatgyűjtés

Egyerszög-Teresztenye térségében a Szabadság-barlang, a Danca-barlang és a Teresztényei barlang vízgyűjtő területén végzünk megfigyeléseket a vízgyűjtő medencék telítettségének megfigyelése érdekében.

A Danca-barlang morfológiai vizsgálatát, melyet már 1982-re terveztük, de idő hiányában nem tudtuk elvégezni, most újra tervezzük. A pilisi Hosszú-hegyen a Háromlyuku-barlang kitöltésében talált őslénytani leletek vizsgálata.

A Francia-bánya területén /Budapest térségében/ az üregek hőmérséklet és huzatiránymérését tervezzük legalább kéthetente. Hévforrások adatainak gyűjtése az egész ország területén.

Barlangok morfológiai és kitöltésének vizsgálata, előtérbe helyezve a hévizes barlangokat.

Geológiai és geobotanikai megfigyelések és feljegyzések felszíni terepbejárások alkalmával. Többéves adatgyűjtő munkáról csak egy területre vonatkozó adatok összegezése után számolunk be.

A 4760-as kataszteri egység további feldolgozása során a kutatási tervben szereplő munkák közül szeretnénk a kisebb üregeket felkutatni, formakincsüket vizsgálni, télen a kizömléseket megfigyelni, a terület mélyfóorrásainak adatgyűjtését elvégezni.

Irodalmi adatokat továbbgyűjteni, rendszerezni, közzétani kísérleteket végezni.

Jellegzetes kőzetekről és képződményekről vetítésre alkalmas csiszolatok készítése, mikroszkópos vizsgálata.

3./ Térképezés:

Az 1983-ban feltárásra kerülő barlangrészek, esetleg új barlangok térképét elkészítjük.

Folytatjuk a Szabadság-barlang, Danca-barlang és a Teresztenyei barlangrendszer felszíni területének térképezését.

4./ Együttműködés más csoportokkal:

Továbbiakban is szeretnénk együttműködni más csoportokkal ha a feltáró vagy egyéb kutató munkájukhoz szükségük van a csoportunk segítségére.

5./ Rendezvények:

A Solymári-ördöglyuknál minden hó első vasárnapján nyitvatartási ügyeletet tartunk.

Ismeretterjesztő előadásokat tartunk az FTSK /Bp. 1094 Közraktár 4/ helységében, kéthavonta.

6./ Vereseny

Szokásunkhoz hiven néhány csapatot nevezünk a "Kinizsi kupa" országos barlangversenyen.

7./ Oktatás

Jövőre is bekapcsolódunk a BTSZ által szervezett Alapfoku barlangjáró tanfolyam oktatóiként és hallgatóinként.

8./ Összejövetel

Szakosztályunk minden hó első és harmadik csütörtökén tartja összejövetelét a Bp. 1094 Közraktár u. 4 szám alatt levő

helységében. Itt kerül sor a kutatómunkák megbeszélésére, ugyanugy, mint az egyéb tûrak megtervezésére.

9./ Létszám

Szaksztályunk létszáma 1982-ben 45 fõ, jövõre néhány fõvel kívánjuk emelni a létszámot.

Budapest, 1982 november 28.

.....
Vidics Zoltánné
kutatóvezetõ

Beszámoló jelentés

A F T S K Barlangkutató Szakosztály által

1 9 8 3 - ban

végzett barlangkutató tevékenységéről,

az O K T H Budapesti Felügyelőség területén.

Kutatási területeink:

- 1./ Háromlyukú-barlang /Pilis-h.-Hosszú-h./
- 2./ Solymári-ördöglyuk és környéke.
- 3./ Francia-bánya barlangja
- 4./ 4760-barlangkataszteri egység.

A jelentést összeállította: Vidics Zoltánné

Jelentés a Háromlyukú-barlangban
/Pilis-hegység, Hosszú-hegy/
1983-ban végzett kutató tevékenységről.

Kutatási engedély száma: V-30/5/80 - 166/A-1/1982.

Tartalom:

- 1./ Feltáró tevékenység /Máté József/
- 2./ Megfigyelések /Szablyár Péter/
- 3./ Térkép 1:100
- 4./ Mintaleírás - konkréción /Kraus/

F T S K Barlangkutató Szakosztály

HÁROMLYUKU-BARLANG

Pilis, Hosszu-hegy 1983.

Az 1983. évi barlangkutató tábor a pilisi Hosszu-hegyen július 23. és augusztus 1. között lett megrendezve. A táborban résztvevők átlagos létszáma 10 fő volt.

A tábor első napján a motoros-csörlő és pályájának felállítása, a telefonvonal kiépítése történt meg.

Először a tavalyi kutatási terület, a barlang főágának mélyítését végeztük. Ennél azonban célszerűbbnek látszott az ún. Medvelyuk bővítése, feltárása és a továbbjutás keresése. A továbbiakban tehát ezt a munkát végeztük.

Ez az É-ÉK irányu járat eredetileg majdnem teljesen ki volt töltve agyaggal. Mivel a Medvelyuk bejáratánál egy korábban kibontott, de végpontján teljesen összeszűkülő oldalkürtő található, ezt célszerűségi és biztonsági okokból meg kellett szüntetni. Egy mesterséges álfenék /ácsolat/ készítésével valósítottuk ezt meg. A kitermelt agyag nagyrészt erre a lefedett oldalkürtőre deponáltuk. A tábor végére elértük, hogy az ágba már nem csak fekve lehet közlekedni, hanem guggolva, illetve meghajolva is.

A járat jelenlegi végpontján a főte bontását végeztük különböző kéziszerszámokkal. A következő tábor egyik feladata is ez lesz, mivel az agyagkitöltés bővebb repedést, járatot rejthet magában.

A munkát nehezítette, hogy a végponton hamar elhasználódott a levegő. A 2-3 fős munkacsapatok tagjai 3-4 percenként kénytelenek voltak váltani egymást a fáradtság-érzet és az erős kimelegedés miatt.

1984-ben a következő feladatokat szeretnénk megvalósítani a tábor ideje alatt:

I. A barlangban:

1. Folytatni a Medvelyuk bontását, vizsgálatát, esetleg őslénytani szempontból is.
2. Tovább mélyíteni a barlang főágát.

II. A felszínen:

A Hosszu-hegy gerincén, a jelzett turistaut környékét megtisztítani a hulladéktól, eldobált szeméttől.

Budapest, 1984. január 15.

Máté József

/Máté József/
táborvezető

Mellékletek:

1. Megfigyelések /Szablyár Péter/
2. Térkép /M1:100/
3. Mintaleírás - konkrétum /Krauss Sándor/

MEGFIGYELÉSEK

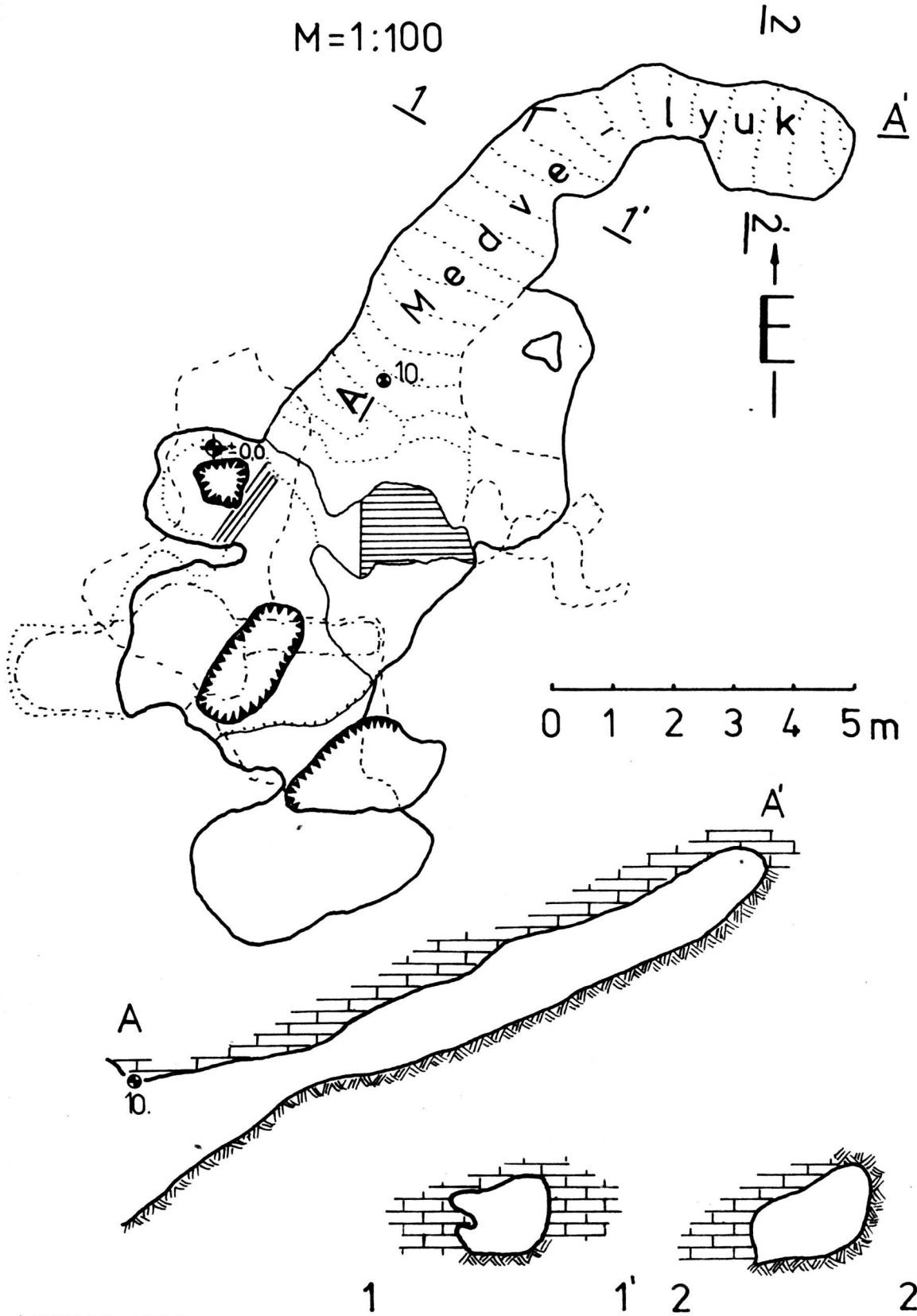
Készült: az 1983. december 4-i helyszíni bejárás alkalmával

A Medve-lyuk jelen méretre történt kibontása után a következő, korábban már feltételezett jellemzők állapíthatók meg:

1. A zomboly központi aknájának elagyagosodása ebből az irányból történt, több fázisban. Ezekre a fázisokra részben az oldalág agyagrétegei közötti ill. a felette található meszes-kalcitos 1-3 cm vastag padokból, másrészt az agyaggal teljesen kitöltött helyeken található primer cseppkőképződményekből lehet következtetni.
2. Az elagyagosodás iránya azért is egyértelmű ebből az irányból, mert az oldalág jelenlegi végpontja /ami teljesen kitöltött agyaggal/ magasabban van, mint az oldalág központi aknába torkolló járatfőtéje.
3. Az oldalág végponti részében a korábban megismert és vizsgált vörös- és sárgagyagok keveredve települnek egymásra, bemosott jellegre utalva.
4. A kitöltés un. "gurított agyag" jellegű, tehát nem tömör, iszapolt, hasonlóan a környék más barlangjainak kitöltéséhez.
5. A jelenlegi járatvég, ill. a felette, környezetében elhelyezkedő -ma már inaktív, de igen nagy méretű, fejlett-cseppkővek arra engednek következtetni, hogy ebben a zónában igen jók voltak a feltételek a felszíni vizek barlangba jutásának.
6. Van esély arra, hogy a járat további kibontásával felszínközeli terem /termek/be jussunk, mint pl. a hasonló morfológiájú Kevély-nyergizomboly Jubileumi-ága esetében.

Hosszúhegyi Háromlyukú-barlang

M=1:100

MEDVE - LYUK

felmérte: Havas P, Tatár A,
Szablyár P.
1983.12.04.

KONKRÉCIÓ

A Háromlyukú-zsombolyból /Pilis-hg., Hosszú-hegy/
kitermelt anyagból gyűjtötte Horváth Károly, az
1983. júliusi tábor alkalmával

Eredeti anyag

Három darab, 5 cm átmérőjű, kőzetlisztes anyagból ke-
letkezett lapos konkréció-pogácsa összenövésével kiala-
kult együttes. A két alsó egy síkban, egymás mellett he-
lyezkedik el, míg a harmadik kicsit feljebb, föléjük
nyulva, kb. 30° -kal elbillenve képződött. Mindegyikük
vastagsága 25 mm, keresztmetszetben ellipszis metszetü-
ek. A konkréciók legnagyobb felületükkel /"vizzintes"/
párhuzamos vékony rétegzettségűek, de a 0,5-2,0 mm vas-
tag rétegek különböző keménységűek, köztük néhol törme-
léklencsék látszanak.

A két alsó pogácsa egymásba nőtt kb. 1 cm mélyen.
Egyik oldaluknál rétegzetlen agyag cementálódott rájuk,
ez tartja a harmadikat. Az agyag kissé sötétebb színű,
sok kőzetlisztet és néhol legfeljebb 0,5 mm átmérőjű
homokszemcséket tartalmaz.

A minta sárgásbarna színű, mésszel cementált agyag,
illetve kőzetlisztes agyag. Némelyik felületrészen jól
látszik a 0,1 mm méretű szemcsék csillogása. Az egyes
rétegek anyaga és szemcsemérete eltérő, ami a pogácsák
szélén jól megfigyelhető. A legkülső felületen fekete
baktérium-pöttyök /?/ láthatók.

Az egyes rétegek felülete sík, rajta néhol apró,
0,5-1,0 mm nagyságu agyaggöbecsekből összeállt laza
"törmelékréteg" található. Ezek mentén vékony száradási
rétegek alakultak ki, de elvétve a rétegekre merőlege-
sen is vannak. A pogácsák alsó oldala egyenetlen, néhol
törmelékes, lukacsos.

Értékelés

A minta időszakosan vízi szállítással bekerült üledékre szivárgó meszes víz által összecementálódott 3 konkréció-pogácsából áll. Az így megőrzött rétegek szemcseméreteinek és a szemcsék anyagának vizsgálatával további ismeretek nyerhetők az üreg kitöltődésekor fennállt lepusztulási viszonyokról, a környék kőzeteiről. Egyértelműen bizonyítja az időszakos vizelőntést és valószínűsíti kisebb vízi áthalmozás lehetőségét is.

A minta a gyűjtő tulajdonában van.

1983. november 17.

Kraus Sándor

J E L E N T É S

A Solymári-ördöglyuk-nál 1983-ban végzett
tevékenységről.

Kutatási engedély száma: V-30/4/80 - 166/B-1/1982.

Tartalom:

- 1./ Solymár Ny-i kőfejtő és a Solymári-ördöglyuk
környékének felszíni térképe /Horváth János/
- 2./ Nyitvatartási ügyeletek, egyébek

F T S K Barlangkutató Szakosztály - Jelentés 1983.

A solymári Ny-i kőfejtő és a Solymári-Ördöglyuk
felszínének felmérése

A felmérést szakosztályi munkaterv keretében, párhuzamosan a barlang felmérésével 1978 tavaszán kezdtük.

A terv a rendelkezésre álló egyszerű műszerekkel a barlangtérképek átlagos pontosságát elérő, részletes, 1:100-as térkép készítése.

Kivitelezés: mágneses részmerésekkel a kőfejtőben kijelölt 50 m-es vonal, mint alapvonalra háromszögeléssel jellegzetes pontok bemérése. Majd ezeken felállva, az előző pontokat irányozva mérőruddal és ehhez viszonyítva becsülve a távolságokat a kevésbé fontos részen kb. 15x15 m-es területeket részletesen rajzolva, mozaikokból állt volna össze a térkép. A barlang helyzete szerint fontosabb helyeken színezve vezettünk mérővonalat.

A szintezőműszer hibás felfogása miatt az első év szögmérései a mágneses mérésnél nagyobb hibákat adtak, ezért csak a szintezési adatokat használtam fel a későbbi magasság mérések ellenőrzésére, illetve a többszörösen bemért pontoknál átlagoló adatként.

Ezután ujrakezdve már teljesen barlangi módszerrel függőkompassz és klinométerrel, mérőszalag és mérőruddal mértem az igen tagolt, erdős-bozótos felszínen. Csoportunk tagjainak barlangi elfoglaltsága miatt már egyedül.

A terep jellegénél fogva, a mérést kora tavasszal, késő ősszel, sőt télen kellett végezni, az időjárás miatt eső, de főleg szél miatt többszöri fölösleges kiszállással. A munka nagyon elhúzódott. A hosszú idő miatt viszont csak többféle műszert lehetett kölcsönözni. A Társulat három, és alkalmanként még Szablyás Pétertől is kapott negyedik műszergarnitúrával, eltérő és még eddig meg nem állapított kisebb hibáik miatt többszöri mérést kellett végezni és ezeket átlagolni. A barlangbejáratok 0 pontjai így többszörös méréssel lettek megállapítva.

A térképen feltüntetett adatok a solymári-ördöglyuk főbejáratának /1. bejárat/ 0 pontjához viszonyítottak. A 0 pont a vasajtó felső zár-perselyének nyílása. A 2. "Pipa" bejáratnál, a bemérés óta már elpusztított rácsnak bejárat felőli lakatfüle. Helye még látható. A 3. bejáratnál az ideiglenesen betonnal lefedett alsó lakatfül, a 4. eltömött kuszóbejárónál már a barlang-üregben bent egy jellegzetes csucs. A felszínen jelzett bemérési pontok, főleg sziklacsucok jelzéseit alkalommal tartósíthatjuk. A kőfejtő peremének és talpának jelzései, a felmérés éve alatt tapasztalt gyors omlás és feltöltődés folytán már, vagy rövidesen elpusztulnak. A területen barlangi műszergraniturával 230 mérővonalat mértünk. További 40-50 szintező állás számítható.

A barlangot bezáró dombgerincet több irányban keresztező mérővonalak pontos szintvonal jelölést tettek lehetővé.

A két kőfejtő közötti szintes domb részletesen, a K-i kőfejtő középvonala és talpa mérővonallal mért. A K-i kőfejtő peremvonala, hányója vázlatos.

Az 1:200 méretarányú térkép 100 lapból; 2 db alaprajz, a Ny-i kőfejtő és barlang gerinc 2 hosszmeteszete 2 lapon a Ny-i kőfejtő és a kőfejtők közti, üreges domb keresztmeteszete a K-i fejtő talpáig, a gerincnek bjtő felőli 3 keresztmeteszete és 1 lap a sziklafal és kőfejtőperem szelvényeiből áll.

1983. december

Horváth János

A térképlapok a kötet hátsó borítójában vannak elhelyezve.

Az F T S K Barlangkutató Szakosztály a Solymári-
ördöglyuknál, minden hónapban az első vasárnapon
nyitvatartási ügyeletet látott el.

Előzetes megkeresés után még három alkalommal ügyel-
tünk. Az ügyeleti napokon átlag 26 fő tett látogatást
a barlangban, baleset nem történt.

Egyéb: A barlang térképezését idén nem folytattuk,
mert a térképezés vezetője beteg volt.

Terveink: 1984-ben tervezzük a térképezés folytatását.

Budapest, 1983 december 25.

Vidics Zoltánné

J e l e n t é s a Francia-bánya barlangjában
1983-ban végzett megfigyelésről.

Kutatási engedély száma: V-30/5/80 - 166/C-1/1982.

F T S K Barlangkutató Szakosztály - Jelentés 1983.

Jelentés a Francia-bánya barlangjában /Rémó-barlang/
végzett megfigyelésről

Kutatási engedély száma: V-30/6/80.

A Szép-völgy emé igéretes barlangjában idén feltáró munkát nem végeztünk. Hőmérsékletet a hosszan tartó, nagyon meleg nyár végén mértünk, de a járatok egyáltalán nem melegedtek fel a kifelé jövő állandó légmozgás hatására sem.

Hőmérséklet adatok 1983. augusztus 30-án.

Felszín 17,1-16,0 /esti lehülés, a mérés kezdetekor
és végén mért adatok/

Róka-kürtő alja 4,0

Elágazás 3,8

Alsó végpont /a Kuszoda előtti terem repedése/ 3,9

Huzat iránya kifelé

A barlang végpontja jelenleg a Kuszoda előtti mélyedés, mert az elég sűrűn arra járó kedves látogatók szivességből nagy mennyiségű törmelék hullott ide. A bejárat aknájába a felszínről bedobált üvegek szilánkjait nem említem, mert azt /remélhetőleg/ nem barlangászok követik el. Egyre jobban meggyőződök arról, hogy hazánkat évszázadokon keresztül nem teljesen indokolatlanul sorolták a Balkán országai közé. Ennyit a hőmérsékletről.

Kitöltöttük a Barlangkataszteri törzslapot és leadtuk a KVI-be.

1983. december 24.

Kraus Sándor
geológus

J E L E N T É S a 4760-as barlangkataszteri
egység területén 1983-ban végzett tevékenységről

166/N-1/1982.

Kutatási engedély száma: V-30/13/1980

Tartalom:

- 1./ Rozmaring-barlang
- 2./ Ferenc-hegyi üreg
- 3./ Zárójelentés a 4760-ról
- 4./ Hegyszelvények /melléklet/

F T S K Barlangkutató Szakosztály /Kraus Sándor/

A Budai-hegységben, a Szép-völgy felső részén /4763 számú barlangkataszteri egység/ van a Rozmaring Tsz felhagyott kőfejtője. A Felső-Kecske-hegy DNy-i oldalában, a Hármashatárhegyi toronytól 224° irányban, 0,52 km távolságra nyílik a kőbánya bejárata. A fejtést 1980-ban hagyták abba a Budai Tájvédelmi Körzet megalakítása miatt. Ezután a fejtőudvart részben feltöltötték, elvileg fásítást is végeztek. Jelenleg a bejáratnál néhány autóbusroncs van, ami a munkások öltözője volt. A kőfejtőt - nem tudni, miért - két kutya és egy hozzájuk tartozó polgár őrzi.

A fejtő barlangjában először 1978. április 6-án jártam, ekkor vázlatos alaprajzot és néhány geológiai megfigyelést készítettem. Csak idén, év végén sikerült a pontos térképezést megkezdeni.

A kőbánya bejáró utjának Nyugati oldalán, a fal elején egy rövid kőfal van építve. Ez takarja a természetes bejáratot, mert valószínűleg raktárnak használták a barlangot. A két folyosóból és egy mellékág jellegű járatból álló barlang kényelmesen járható, csak a mellékágban kell négykézlábra ereszkedni. A járatok szárazak, légmozgást nem észleltünk bennük, a kinti fagyhoz képest kellemes melet volt bent. A barlang védettségére és mikroklímájára utal az is, hogy a bejárattól 4 m-re lévő gömbfülke egyik repedésében megbujva egy kistermetű denevér telelt. A bejáratnál egy nappali pávaszemet /*Nymphalis io*, Lepidoptera/ is találtunk.

A járatok eocén mészkőben vannak, a kőfejtőben is ezt a kőzetet termelték. Különlegesség viszont, hogy a belső járat egy közel É-D irányú széles kalcittelér mentén, illetve abban alakult ki. Az 5-8 cm magas kristályok egy hasadék falát borítják. A két fal közti nyílt részen a hévíz gömbfülkéket oldott, amik néhol a mészkőbe is átnyulnak. Méretük elég nagy, 1,2 m széles, 2 m hosszúak is vannak. Ennek a járatnak Nyugati fala sík felület,

ementén alakult ki az elsődleges üreg, aminek falait a kalcit leborította. /Zárt cellájú vízáramlás fázisa, ld. Kovács J.-Müller P., 1980./ Hasonló kialakulású járatot elég ritkán találni a hévizes barlangokban, ezért fontosnak tartom az alaposabb vizsgálatokat.

Bontásra lehetőség van a járatok végpontján, törmelék, illetve cementálódott agyag alkotja a hasadékok végét.

Melléklet: térkép /1:50 méretarány, alaprajz és hosszszelvény/
barlangkataszteri törzslap

1983. december 18.

Kraus Sándor

ROZMARING - BARLANG

Felső - Kecske - hegy , 4763

Alaprajz

Felmérte: FTSK. 1983.

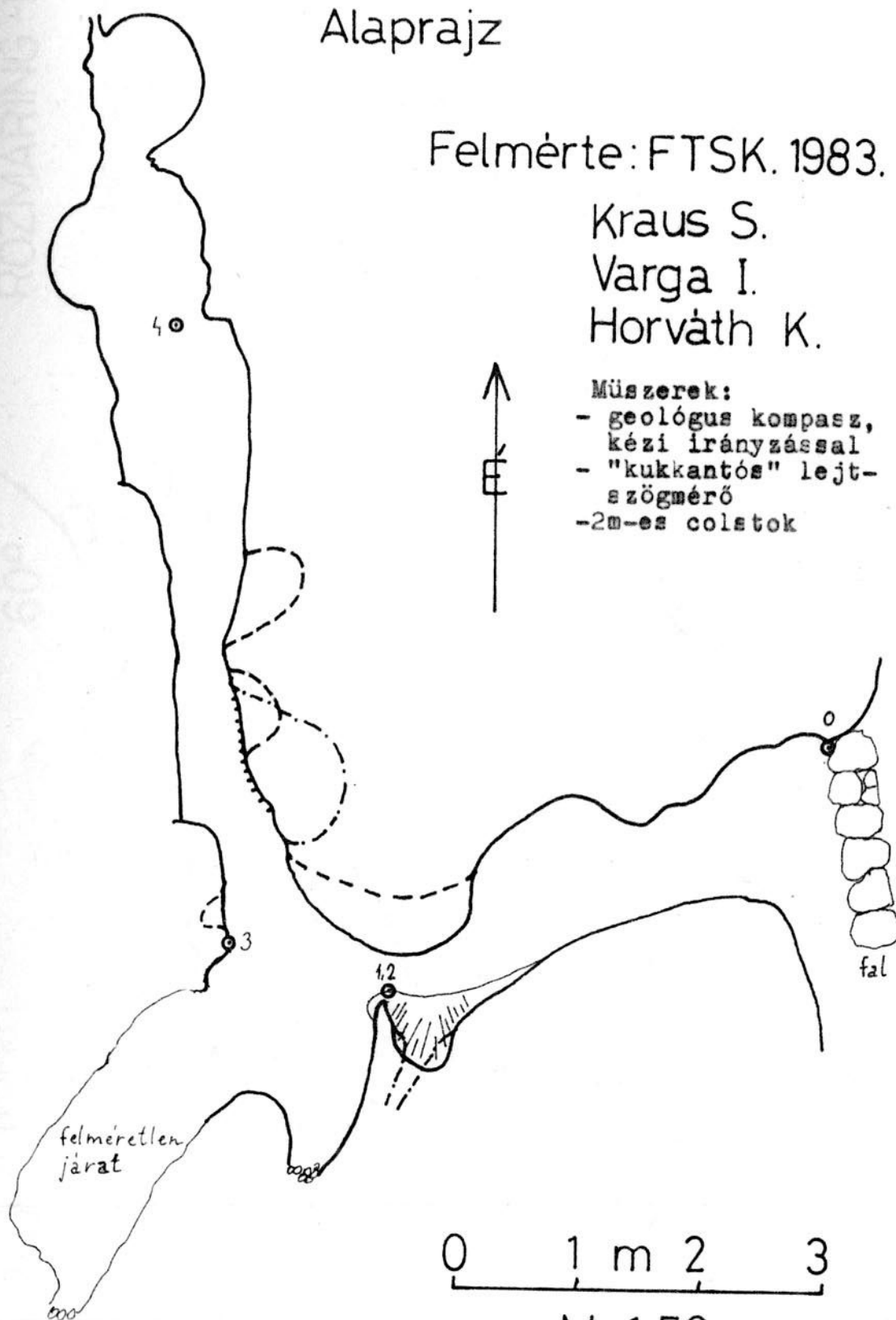
Kraus S.

Varga I.

Horváth K.

Műszerek:

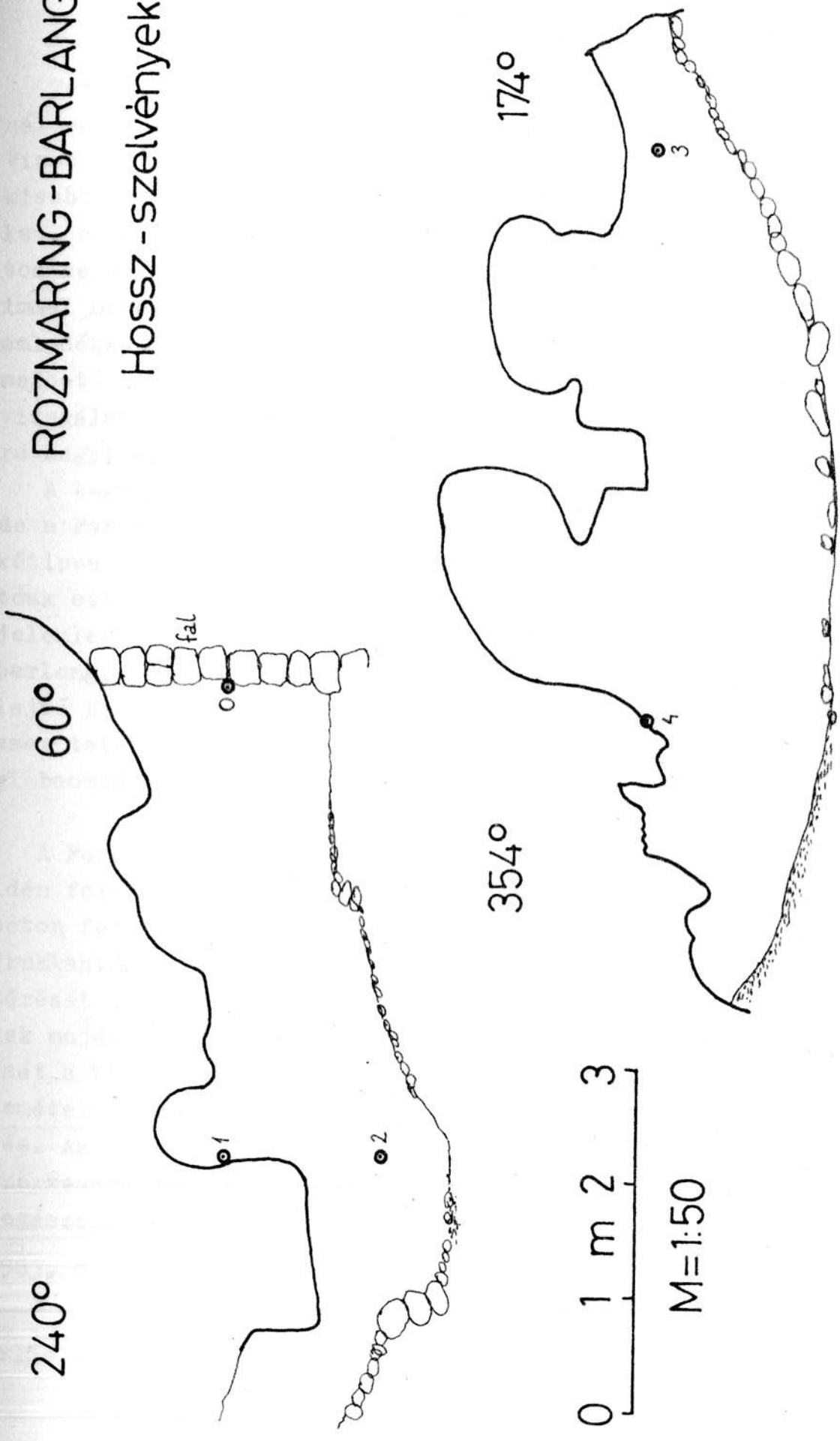
- geológus kompasz,
kézi irányzással
- "kukkantós" lejt-
szögmérő
- 2m-es colstok

M=1:50

ROZMARING - BARLANG

Hossz - szelvények

FERENC-HEGY

Tél vége felé a Törökvész ut - Ferecnhegyi ut sarkánál egy jókora betonhenger-gépházat épített a Fővárosi Vízművek. Az ehhez csatlakozó vezeték földmunkái közben kisebb üreg nyílt meg. Február 22-én láttam ezt a lyukat, ekkor a környező tereptárgyakhoz viszonyított pontos helyét bemértem. /Térképmelléklet/ Másnap klubtársaimmal néhány órás próbaásást végeztünk, ami egy kisebb, omladékkal záródó üreget eredményezett. /Térkép/ A kitermelhető kiválásokból néhány darabot későbbi laboratóriumi vizsgálatok céljára megmentettem, az üreget pedig sorsára hagytuk.

A begyűjtött anyagok feldolgozása még nem történt meg, de a Ferenc-hegyi-barlangban általánosan elterjedt borsókótípus lévén alapvetően új ismeretek egyébként sem várhatóak ettől. Mindenesetre ez a lelet is bizonyítja, hogy a jelenleg ismert járatoktól jóval messzebbre terjed ki a barlang, így a kutatások nem reménytelenek. A hegy enyhén lejtő teteje a közel vízszintesen elhelyezkedő üregrendszer tetejét egyre jobban megközelíti, ezért a járatok régi beomlása, betemetődése nagyon valószínű.

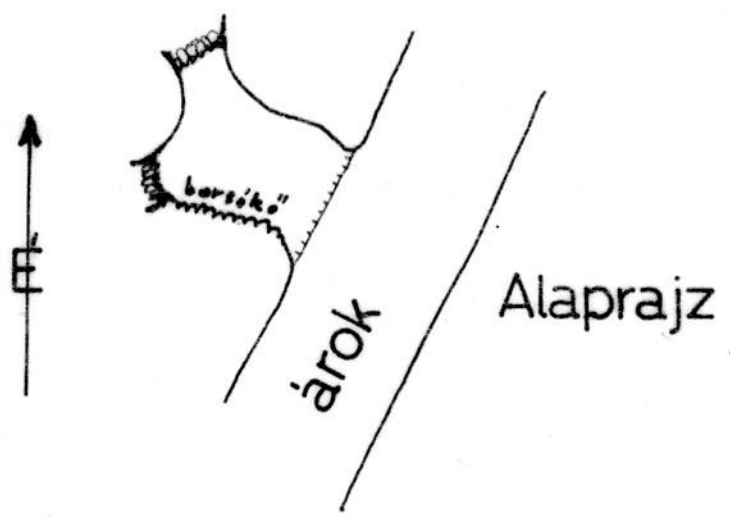
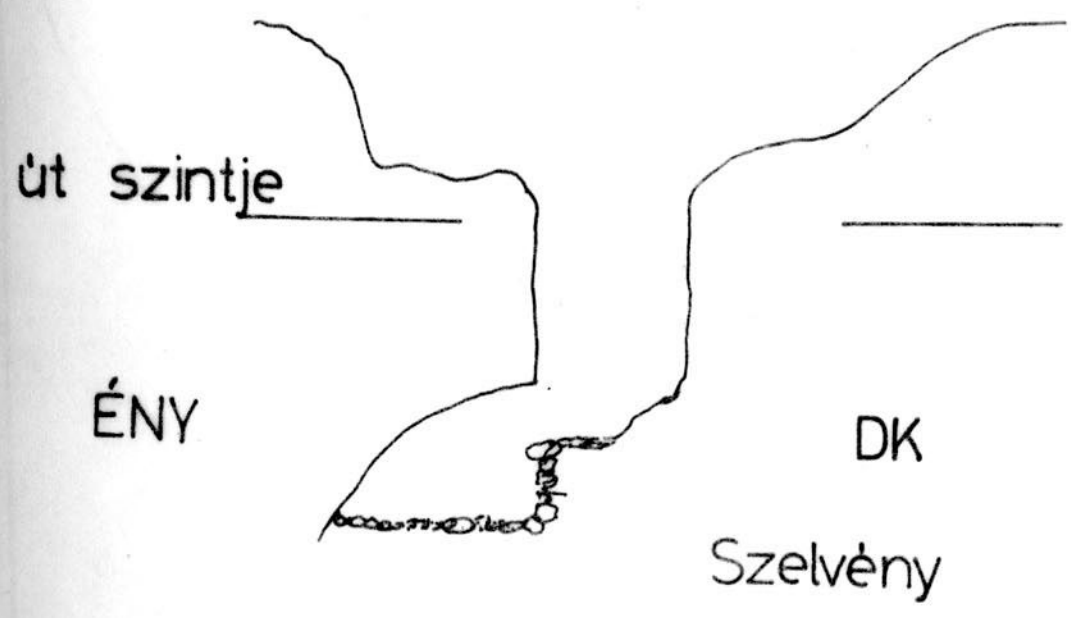
A Ferenc-hegyi-barlangban tavaly megkezdett szintezést idén folytattuk, az Állatkerttől a Csatorna /régiből bejárat/ beton fedeléhez értünk el. Következő alkalommal Freibergi "kukkantós" lejtőszögmérővel a két bejárat felszíni összemérését is elvégeztem. Az így kapott záróhiba a tervezettnél majdnem kétszerese, ezért a barlangi mérések első részét a Tölcsér-bejárat és az Állatkert között meg kell majd ismételni. Feltételezem, hogy itt volt túl nagy az eltérés. Az eredetileg tervezett célnak, a geológiai szelvények szerkesztésének ez a pontosság is megfelel, a munka nem volt /egészen/ felesleges.

1983. december 9.

Kraus Sándor

Melléklet: 2 térképlap a kis üregről

BP. FERENC-HEGYI ÚTI ÜREG VÁZLATA

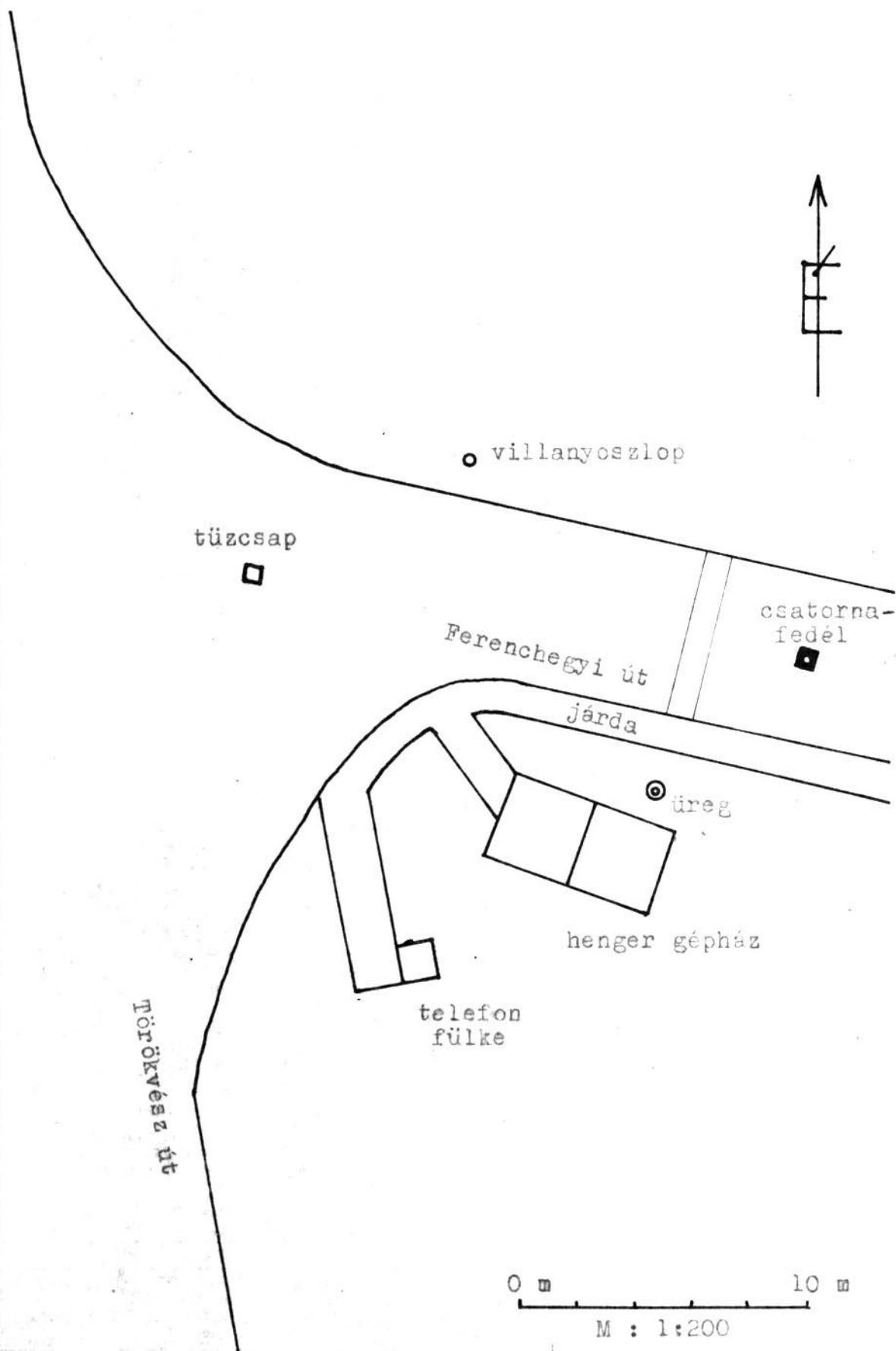

M=1:50

FTSK 1983

Krausler 1983 december 23.

A Ferenc-hegyi üregecske helyszínrajza

VORÖS AGYAG

Az Apáti-szikla mögötti Kőkapu alól 1982. január
9-én gyűjtött minta

Eredeti anyag

Lilásvörös, barna törmelék. Sok barnás felületű, nem koptatott mészkő- és dolomitdarab, valamint vörösesbarna agyagrögöcske alkotja a mintát. A mintavétel az erősen összefagyott kitöltés felszínéről történt, így a sok növénymaradvány /fűszálak, falevelek, stb./ nem meg-
lepő. Néhány szenesedett fadarab szintén belekerült az anyagba.

Az egyáltalán nem összeálló üledék legfeljebb 15-20 mm-es kőzetdarabokat tartalmaz, nagyobb része azonban 1 mm, illetve annál kisebb agyagmorzsákból és porból áll.

Iszapolási maradék

1000,0 g légszáraz anyagból 0,2 mm lukbőségű szitán fentmaradt 478,3 és 504,3 g. A két iszapolás átlaga 49,1 %.

A minta főleg "hematit-vörös", lila szemcsékből áll. 25 mm-től lefelé minden méret előfordul, általában izotermikus, koptatott /vagy mállott/ élekkel. A nagyobb darabok szerkezete is megfigyelhető: általában 1 mm nagyságu, különbözően koptatott sötét szemcséket földes fényű /azaz fénytelen/ anyag vesz körül. Az anyag nem meszes, elég sulyosnak érződik.

A mintában sok sárgásbarna, barna felszínű kőzetdarab van. Ezeknek kisebb része eocén Nummuliteszes Mészkő, felszínén kipreparálódott ősmaradványokkal. Eleik tompára oldódtak. A többi világos szemcse dolomitból állhat.

1983. december 24.

Zárójelentés a 4760 bg.kataszteri egység kutatásáról
Engedély száma: V-30/13/80.

A Hármashatár-hegy-Rózsadomb területét magába foglaló vidék hazánk leglyukacsosabb területét rejti. Néhány négyzetkilométeres területen 4 nagybarlang ismert jelenleg, 15 km összhosszúságú járattal. Ha ehhez hozzáadjuk a Vár-bg. elvileg és hivatalosan is elfogadott /!/ 10 km hosszú rendszerét, éppen a Baradla 25 km-es hosszát kapjuk. /Még ha azóta elvileg nőtt is a bg., de egybefüggő térkép hiányában ha akarom, elhiszem./

Szóval ezen a környéken sok minden van. Földtani feldolgozása "a tudomány mai állása szerint" megtörtént. Ez a MÁFI 197. kiadványában Wein György jóvoltából olvasható. Fogadjuk el igaznak minden sorát, "mig valamely szerencsésb a Valóságnak közelébe nem érend".

A terület vizrajzát már előző éves beszámolóinkban ismertettük. Hozzáteszem, hogy az egykori vízfeltöréseket jelző forrásmészkövekről összefoglaló írás jelent meg a Hidrológiai Közlöny számában. Ezt ki kell egészíteni az általunk megfigyelt néhány forrásmészkö-előfordulással, ami szintén szerepelt már éves beszámolónkban. Tessék szépen utánanézni, nem irom le még egyszer.

A Ferenc-hegyi-bg. és a Gárdonyi ut kanyarulatánál levő mésztufa-homókkal összefüggése a bg. szintezési adatai alapján eléggé meggyőző. Erről is beszámoltunk már.

A Pál-völgyi- és Mátyás-hegyi-bg-ok kutatásával, vizsgálatával más csoportok foglalkoznak, így velük együttműködünk, de jelentést ők adnak le munkájukról.

A Szemlő-hegyi-bg. fejlődéstörténete a legkevésbé világos még, erről tehát jobb hallgatni. A kiépítés során több probléma megoldódott, de jópár új is felmerült. A bg. feltáratlan járatainak elhelyezkedéséről is leadtunk már térképet. /Ez ugyan a MKBT éves Beszámolójába nem került bele, nyilván mert nem fontos./

- 2 -

A budai hévizes bg-ok fejlődéstörténetéről a Karszt- és Barlangban megjelent cikkhez lényeges újabb hozzátennivalóm még nincs, így ezt is lezárt fejezetnek tekinthetjük.

A kutatások során a terület legtöbb bg-ját végigjártuk, sok irodalmi adatot gyűjtöttünk össze, és sok földtani megfigyelést, vizsgálatot végeztünk. Két kisebb bg-ot és számos apró üreget feltérképeztünk, illetve pontos helyét felszíni térképen bejelöltük. Ezek a csoport éves jelentéseiben megtalálhatók. /az MKBT Beszámolókból következetesen kimaradtak/

A terület kutatását a csoport számos más munkája és személyi okok miatt nem kívánja tovább folytatni.

Utolsó szó jogán felsoroljuk a vizsgált területen - általunk - ismert bg-okat.

4760/A Az Alsó-Jegenye-~~öly~~gyben néhány festékföld-bányászattal kialakított üreg, fejazó agyagban. Nem vizsgáltuk.

Ugyenezen a részen porlott dolomit sziklák, kisebb aláhajlásokkal.

A Kálvária-hegy Ny-i végződésénél nagy dolomitbánya, üreg nem ismert benne.

Szarvas-hegy /Tök-hegy/ É oldalában a Kötők padja alatti sziklákban irodalom említi a Tök-hegyi-sziklaüreget. Nem kerestük meg.

4760/B A Csúcs-hegyi-nyereg DNy-i oldalán jelenleg is működő homokkőbánya van. Üreget nem leltünk.

A Solymári Vár-hegy /Mátyás-hegy/ is ezen a területen van, itt több egykori pince és kazamata vár feltárássra.

A Csúcs-hegy erdővel fedett É-i oldalában és a szárazabb D-i oldalon egyaránt talaj borítja a hegyet, szájkő kibukknás alig van, bg. nem ismert.

A Vadaskerti-hegy csúcsának É-i oldalán van szájkő letörés, itt kisebb tektonikus és áltektonikus fülkék vannak.

A repülőtér Határnyeregbe kifutó sarkában egy kis domb áll, amit a régi térképek Gyula-várnak neveznek. Oldalában porlott és murvás dolomitot fejtettek, innen kapta a jelenleg is használt Homok-hegy nevet. ÉNy-i oldalában, a felső részen rövid /irodalomban 8 m/ bg. van. A főbejárat után egy kürtő a felszínre nyílik, de a járatban egyenesen tovább ha-

ladva végül ki lehet bujni a domb oldalában. Triász dolomitban van, felmérését és vizsgálatát nem végeztük el.

A Vörös-kővár sok homokkőfejtőcskéjében üregeket nem leltem.

Az alsó repülőtér DNy-i, Hidegkúti bejáratánál beépítve egy kisebb triász kőzetkibuvás van /Kővár?/. Ennek vizsgálata nem történt meg.

^{4766/c}A Testvér-hegy - Tábor-hegy ÉK-i lejtőjén sok kisebb forrás fakad, valószínűleg rétegvizekből. A gerinctől erre felé lejtő oldalon csak a Tábor-hegyi-bg. ismert jelenleg.

Vihar-hegy - Hármashatár-hegy - Ujlaki-hegy Ny-i meredek oldala erősen sziklás, ennek ellenére itt üreg jelenleg nem ismert.

Az Ujlaki-hegy-i kőfejtő üreg-gyanus formáiról és a vörös-agyagos kitöltésű részről az 1981. évi jelentésben részletesen beszámoltunk.

A Felső-Kecske-hegy nagy kőfejtőjében lévő Rozmaring-bgről idei beszámolóink más részén van leírás.

Kecske-hegyi-kőfejtő /Szép-völgy DNy-i oldalán, 384 m magassági ponttól ÉK felé, mászóiskola/. Itt a mászó utak egyike vastag hévizes kitöltésű gömbfülke-soron halad fel. A fejtő Ny-i falánál egy tektonikus hasadék falát cseppkölefolysis borítja, a hasadék 2-3 m hosszan járható, ellenkező irányban is folytatódik. /1968. I. lo, Kraus/ Jelenleg kőzettörmelékekkel erősen feltöltődött az alja.

A fejtőben még több bontásra érdemes rész van.

Kecske-hegyi sziklák /Croszlán-szikla fölötti hegyoldal/. Több kisebb üreget ismerek, az egyik 2-3 m hosszan belátható volt több éve, de azóta "elveszett". Idén ősszel Kerekács tanárúr állítólag újra megglelte /BTSZ Bg bizottságtól jött hír/.

Megjegyzés: Az irodalomban itt több hévizes nyom szerepel, de mivel a völgy ezen részén 3 Kecske-hegy van, azonosításuk elég nehéz.

- 4 -

4760/DÖrdög-árok - Törökvész út közti rész

Apáti-szikla dolomitjában több bg-méretű üreg van.

A Szalonka-uton levő szeméttelap/??/ dolomitfalában üreg látszik, vizsgálata nem történt meg.

Az Apáti-szikla felső szintjében É felé menő sétat mellett néhány üreg látszik.

Itt van a Kőkapu nevű sziklaiv is, vörös agyagos kitöltéssel.

Tovább egy 6-8 m hosszú, egyenes táró van a sziklában.

Irodalomban szerepel a Battán-bg. az Apáti-szikla aljánál. Maga a szikla sok helyen szerepel, a Kőkaput is említik, valamint "több érdekes üreget".

Balog Ádám uti természetvédelmi terület /"Kis-szikla"/ porlott dolomitjában kb. 10-20 m hosszú üregrendszeret vágta a dolomitpor kitermelése közben. A sziklafalban ezen kívül is van 1-2 üreg.

Jelentős a Gárdonyi lépcső kanyarjában lévő forrásmészkö-gátcsoport feltárása, ami szintezési és térképi adatok alapján a Ferenc-hegyi-bg-ból kijövő vízből vált ki.

"Törökvészi feltételezett bg." A MKBT-ben begyűjtött adat, az ott szereplő irányszögek és távolságok alapján nem azonosítható a helyzete. Nagyjából a Gárdonyi ut-Tömörkény ut találkozásánál lehet.

Törökvész út- Szépvölgy közti rész

A Gugger-hegyre a 11-es busz végétől széles sétat vezet föl. Ennek alsó részén lévő nagy kanyar után egy kigőzölgés van, amit Adamkó csapata 1932. év elején bontott. /Mellesleg: ezt a helyet 1972/73 telén Kiss Attilával és Kovács Józseffel mi is bontottuk/. A vastag lejtőtörmelékből is eredhet a kigőzölgés, de mivel innen kb. 5-10 m-re van a triász/eocén kőzetek határa, valamint hévizes kiválások is vannak ugyanott, nem teljesen lehetetlen üreg létezése a környéken.

- 5 -

Az Árpád-kilátótól É-ra található a Miklós-kürtő [=Árpád-kilátói szomboly, Látóhegyi forráskürtő], amit a 60-as évek elején a Várostervesek bontottak ki először /?/. Később többször kipucolták, de a nagy kirándulóforgalom miatt hamarosan betöltődik félig az üreg. 1969-ben kibontottuk /Kiss A., Kovács József, Kraus S./, ekkor 4,3 m mélységig jutottunk, ahol a DK-i kőzetdőlésnek megfelelően álló eocén réteglapok határolják az alját, de agyaggal teljesen kitöltött cső ment lefelé. 1982. elején az Óbudai Szeszgyár bg.kutatói /Adamkó P. csoportja/ ismét kipucolta. /Azóta újra bőven van benne mindenféle/.

Az Árpád-kilátótól K felé menő országos kék út mentén jobbra /D-re/ kisebb beszakadás /?/ van, ami 1 m mély, kigőzölgést nem láttam még, de vastag /30 cm/ kalcit-telér van benne. A beszakadás is kérdéses, mert lehetett világháborús lőállás is.

Az ÉK-i, meredek hegyoldalon több szálkőkibukkanás és egy kis fejtő van, de üreg jelenleg nem ismert.

A Gugger-hegy K-i oldalán levő Francia bányában több üreg van. A legnagyobbat Rémó-bg. néven kutatja a FTSK, erről jelentést is adtunk, térképet készítettünk. A VÁROSTERV kutatói tárták fel 1958-62 /?/ között. A fejtő más részén is vannak üregek, sőt huzat is észlelhető némelyikben. Pontos helyüket csak a fejtő feltérképezése alapján lehet majd dokumentálni.

A Pál-völgyi-kőfejtőben sok kisebb üreg és bg. ismert, valamint a Pál-völgyi-bg. Ezt a területet részletesen kutatja a Bekey csoport.

Csatárka uti kut. Erről Maucha László mesét, egyik keresztutca sarkán volt egy kút, amit ők annó kibontottak, és 14-16 m mélyen borsóköves üreget leltek. A lehetséges helyet nem tudtam azonosítani.

Ferenc-hegy és az ő bg-ja. A közismert járatokon kívül több üreg volt időlegesen nyitott az utépítések során. Egyikről idén jelentésünk más részén beszámolunk.

A hegytető K felé levő folytatásán sok betemetődött kőfejtő van, számos kigőzölgéssel. Ezt már sok csoport ásta, de eddig eredménytelenül. A tető K-i végződésénél az É-i oldalon kis kert van az egyik bányaudvarban, itt a szálló falon néhol barit van, néhány kigőzölgő repedéssel. A domb tulsó /D-i/ oldalán hatalmas bányaudvarban több ház áll. Ezek mögött a falat nem tudtam még vizsgálni, de a felső részen egy kör metszetű, teljesen kitöltött kürtő látható.

A Szemlő-hegyi-bg. feltételezett további járatáról és a megismert hévizes nyomokról már beszámoltunk jelentésben.

Említést érdemel még a Zöldmáli lejtő alsó végénél építkezés közben feltárt forrásmészke tömbök jelenléte is, ami az egykori vizkilépések helyéről ad felvilágosítást. Fotódokumentáció készült, azóta már betemették a feltárásokat.

Szép-völgy - Bécsi út közti rész

A Remete-hegyi /Fenyőgyöngye/ kőfejtőben több hévizes fülke és oldás látszik. A bányaudvart átszelő 1-1,5 m széles kalcittelér szintén érdekes. A MKBT adattárban szerepel a Remetehegyi rókalyuk, ami leírása alapján itt lehet.

"Irodalmi" bg-ok

Bp. utcahálózati térképe /Kartográfia, 1971/ 2 bg-ot jelöl a Remete-hegyen.

Óbudai Remetehegyi-bg., MKBT adattár, 16486 hrsz. ház számszámkamrájából nyílik. Részletes leírást Leél Öcsy /1957/ ad.

Talán ugyanerről írt Heidenbach Ákos a Karszt- és Barlangt. tájékoztató 1964/5-6 számában /p. 114/.

A Mátyás-hegyi nyeregől DK felé ballagva a Mátyás-hegy csucca felé, található a Mátyás-hegyi - sziklaüreg, amit az Óbudai Szeszgyár kutatói /Adankó P. csoportja/ 1982. elejében kb. 10-15 m mélységig bontottak ki. A triász tüsköves mészkőben kialakult, hévizes kürtő jellegű üregben nagy mennyiségű kiválás van, amit visszaoldott "kalcitszivacsnak"

látok. A további kutatás, mélyítés feltétlenül célszerű.

A Mátyás-hegyi bg-ot az Acheron csoport kutatja, jelenleg. A fejtő üregének bemérése célszerű lenne.

Szépölggy-Bécsi ut

A Ny felé néző /"nagy"/ fejtő felső részénél oldalt elballagva van a kis kőfejtő, aminek peremén törmelékből kigőzölgést észleltünk télen. Ez lehet törmelékből származó pára is, de nem néztük meg alaposan.

A Mátyás-hegyi Keletikőfejtőt jelenleg Acheronék kutatják. Az itt levő több kis bg. és a fejtő peremén látott kigőzölgések összefüggés-vizsgálata, bontása eredményekkel biztathat.

Irodalomban szerepel még a Mátyás-hegyi 1 és 7 szikla-üreg, aminek helye bizonytalan, az a gyanum, hogy ezek is a K-i fejtőben vannak.

A Kiscelli-fennsík peremén található a Doberdó-uti 1- és 2 sz. kőfülke, valamint egy hasadék. Az üregek a forrásmész-kő-takaró alól kihullott /kibányászott?/ homok helyén maradtak vissza, míg a hasadék a mészkő egyik peremi tömbjének megcsúszásával keletkezett. További üregek lehetségesek még.

^{476/2} Egyetlen jelentősebb bg-csoport van a hegy tetején, ez az Áfonya utcai-bg., ami jelenleg 2 beszakadásból áll. A közelben lévő József-hegyi kilátó forrásmész-kőve valószínűvé teszi, hogy ezek feltörési csatornák voltak. Kár, hogy fenntartás hiányában betemetődnek majd.

Irodalmi adatok /Turistaság és Alpinizmus, 1930-as évek/ alapján több beszakadást is vizsgáltak a Rózsa-dombon.

A Duna partján levő Molnár János-bg. és a Frankel Leó úton ismert többi üreg jelenleg is melegvizzel kitöltött, hasonlóan a régebbi jelentésünkben szereplő Lukács-fürdő V. kút bg-jához.

Említést érdemel a Zsigmond-tér fölött levő dolomit kőfejtő /jelenleg sportpálya/, aminek átvizsgálása még nem történt meg.

A Szeréna úton jelenleg folyó alacsonyvízi munkák néhány üreg-gyarus formát tártak fel. Kutatásuk nem fog megtörténni. (X)

Rókus-hegyi-bgról a MKBT-ben leltem adatot, a Mák utca - Tövis utca sarkán volt egy pincében. Nem jártam utána.

Zárda utcai beszakadások /ma Rómer Flóris u./ az 50 sz. ház pincéjében és az 52. ház udvarán. MKBT adat, nem jártam utána.

Több forrásmész-kő-előfordulás van a Vasas sportpálya fölötti oldalon a Kiscelli Agyag fedőjében. Üreg jelenleg nem ismert.

(X) 1984 január végén beszakadás történt, az üreg leletmentés - jellegű feltárása jelenleg történik.

1983. december 24.

Kraus Sándor

Az FTSK Barlangkutató Szakosztály Kutatási Terve: 1984-évre.

/az OKTH Budapesti Területi Felügyelőség területén/

Feltáró tevékenység:

- 1./ Hosszú-hegyi Háromlyukú-barlang kitöltésének felszínre szállítása. Előreláthatólag a Medve-ág és ennek bejárata előtti kürtő bontása.
- 2./ Francia-bánya-barlangja további bontása, új járatok feltárása.
- 3./ Solymári-ördöglyukban az Oriás-terem, a Vörös-terem és a Kör-folyosó járatainak bontása és tisztítása.

Térképezés:

Az Oriás-terem járatai, Körfolyosó környéke és a Fehér-termi kerülő-járat felmérése, /Solymári-ördöglyukban/ és a többi objektumokban feltárássra kerülő új szakasz felmérése.

Tudományos kutatás:

- 1./ Solymári-ördöglyuk klimatológiai méréseinek végleges befelyezése.
- 2./ A kutatott objektumokból kikerülő leletanyagok vizsgálata. /kőzet, csont és egyéb/.

Megjegyzés: A 4760-as kataszteri egység feldolgozását nem folytatjuk, mert aki evvel a területtel foglalkozott el- távozott szakosztályunkból.

budapest, 1984 január 10.

Forráskutató Szakosztály
Vidács Zoltánné
kutató csop. vez.

A F T S K Barlangkutató Szakosztály
beszámoló jelentése

Az O K T H Északmagyarországi Területi
Felügyelőség területén

Barlangkutató tevékenység 1983-ban.

- 1./ Teresztényei-barlangrendszer és vízgyűjtő
területe.
- 2./ Szabadság-barlang és vízgyűjtő területe.
- 3./ Tizenharmadik-víznyelő és környéke.
- 4./ Danca-barlang és vízgyűjtő területe.
- 5./ Megfigyelések az Anna-barlangban

A jelentést Vidics Zoltánné, a kutató csoport vezetője
készítette.

Ferencvárosi Természetbarát Sportkör

Barlangkutató Szakosztály

Budapest.1095.Központ 4.

OKTH Északmagyarországi

Területi Felügyelősége

Miskolc Hegyalja 6/B

3052. Pf.:267.

Tárgy: Kutatótábor időpontjának és céljának bejelentése.

Bejelentem, hogy szakosztályunk 1983-ban Égerszög-Teresztenye-Jósvafő térségében július 30-tól augusztus 19-ig tartja táborát.

Célkitűzéseink: a tábor első felében terep-felmérési munkálatok; a Danca-bg., a Szabadság-bg., a Teresztenyei-bg. és a Tizenharmadik-viznyelő vizgyűjtő objektumainak pontos bemérése. E munka befejezése időigényessége miatt valószínűleg áthúzódik az 1984-évi táborra. További terveink a tábor második felében; a Danca-barlang jelenlegi végpontját jelentő szifon kiszivattyúzása, a Tizenharmadik-viznyelőben további járatok felkutatása, és a Tereztárpás-viznyelő melletti kutató-akna további mélyítése. Terveink közt szerepelt még a Szabadság-barlang végpontjának további bontása és a vizsgálatra szánt kitöltések felszínre történő kiszállítása de legutóbbi szives értesítésük alapján ettől a tevékenységünktől eltekintünk /458/3/1983/.

Ferencvárosi Természetbarátok

Sportköre

BARLANGKUTATÓ

szakosztály

1093 Budapest, Központ u. 4.

MNB 218-99093 OTP 1052 12

Vidics Zoltánné

Barátok Tisztelettel:

Budapest, 1983 július 25.

a kut. csop. vezetője

J E L E N T É S a

Teresztenyei-barlangrendszer kutatásáról /1983-ban/

Kutatási engedély száma: /584/1980/ 12/16/1982.IV.8.

F T S K Barlangkutató Szakosztály - Vidics Zoltánné.

A Teresztenyei-barlangrendszer kutatása /1983-ban/

A gyenge vízfolyást kihasználva, a Vizetes-nyelő megbontását kíséreltük meg. Kemény munka árán lejutotunk addig a pontig ahol „elődeink” már munkálkodtak. Az ácsolatoknak csak elázott foszlányait tudtuk azonosítani. Egy nagyobb méretű kő kiemelése közben beomlott a járat.

További feltárás lehetősége:

Célszerű lenne a Vizetes-nyelőtől D-i irányban egy kb. 4 m mély árkot mélyíteni egészen a meredek hegyoldalig. Így elkerülhetnénk az ácsolatok elkorhadását, szükséges lenne viszont az árok védőkorrálattal való ellátása. Kivitelezése megoldható, de nagy munkát igényel.

Megfigyelések:

1. Az Ácsolt-munkahelyet 3 alkalommal néztük meg. Sajnos azonban, a száraz nyár dacára „víztároló” volt.
2. A Veszettárpás-víznyelőnél viszont semmiféle vízelnyelési nyomokat nem észleltünk. Valószínűleg azt a kevés csapadékot, mely az idén a környékre hullott, azt az erősen karros talaj közvetlenül el tudja nyelni.
3. A töbörsonon az 1-es munkahely melletti töbörben, amely a Vizetes-nyelő felé esik, egy új víznyelő nyílt meg. Méretei: szélessége 220 cm, mélysége 110 cm.
4. Tüzetesebben megnéztük a Teresztenyei-forrásbarlang kutatási lehetőségeit. Erre jó alkalom kínálkozott, mert a vízállás igen alacsony volt. Nem látszik lehetetlennek a barlang feltárása, amennyiben a téli csapadék a nyárihoz hasonlóan csekély lenne. Szükséges lenne a meder-gátak átbontása, a tószzerűen felgyűlt víz levezetése.

Bp. 1983. november 12.

Vidicsné

J E L E N T É S 1 9 8 3

A S z a b a d s á g - b a r l a n g
/Égerszög - Aggteleki-hegység/
és vizgyűjtő területén végzett
tevékenységünkről.

Kutatási engedély száma: /584/1980/ 12/16/82.IV.8.

Tartalom:

- 1./ A barlanggal kapcsolatos problémák
- 2./ Feltáró kutatás /Vidics Zoltánné/
- 3./ Mintaleírások /Kraus Sándor/
- 4./ Térképvázlat /kicsinyítés/

F T S K Barlangkutató Szakosztály - Vidics Zoltánné

Ferencvárosi Természetbarát Sportkör
Barlangkutató Szakosztálya
Budapest 1093 Közraktár 4.

Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal
Északmagyarországi Területi Felügyelősége
Miskolc Hegyalja 6/B 3502 Pf. 267.

Tárgy: Az égerszögi Szabadság-barlang zárásának problémái.

Szakosztályunk a Szabadság-barlang lezárását évek óta az ajtón és a falban elhelyezett lánc segítségével lakattal zárta le. Idén /1983-ban/ három esetben nem az általunk rárakott lakatot találtuk a barlangon. Kutató-munkánk végezése miatt így kénytelenek voltunk a más által rátett lakatot lefűrészelni. Munkánk végeztével új lakatot rátenni. Legutóbb az ajtóban egy zár volt betéve lakat helyett.

A lakatok cseréjét és az új zár elhelyezését valószínűleg Balázs Lajos /Égerszögi lakos/ eszközölte, mert 1983 április 8.-án délelőtt ő nyitotta ki és engedett le három bányászt, akik három óra hosszat tartózkodtak a barlangban. Természetesen szakosztályunknak erről nem tettek jelentést.

A barlangban történt megfigyelések szerint a tudtukon kívül lejáró emberek nem közlekednek elővigyázatosan és a barlang képződményeit erősen rongálják. A barlang elején a járattól feljebb eső részen egy halomba rakva 6 db cseppkőoszlopot láttunk, valószínűleg kiszállításra várt. Nem állítjuk, hogy a képződmények kitermeléséről Balázs Lajos tud, tekintettel arra, ha ő csak úgy leengedi a bányászokat, azok a tudta nélkül is cselekedhetnek ilyesmit.

ORSZÁGOS KÖRNYEZET ÉS
TERMÉSZETVÉDELMI HIVATAL
ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI FELÜGYELŐSÉGE

Miskolc III., Hegyalja u. 6/B

Levélcím: 3502 Miskolc, Pf.: 267. Tel.: 51-088, 51-131
FTSK Barlangkutató Csoport

Vidics Zoltánné részére

Budapest

1093 Közvaktár u. 4.

41.

Yiratszám: 458/3/1983.

Yintézőnk: Majoros/VJ.

skola, 1983. VII. 4.

Tárgy: Égerszögi
Szabadság-barlang
kutatása

Cyintézőjük

Hiv. szá:

Mell.:

Értesítjük, hogy bejelentésük alapján rendőrségi kivizsgálást kértünk az ügy felderítése érdekében.

Kérjük, hogy a kivizsgálás lezárásáig a Szabadság-barlangot ne látogassák, ill. kutatást szüneteltessék.

A kivizsgálás eredményéről tájékoztatást küldünk.

Köszönjük bejelentésüket. További jó munkát kívánunk.

Gavallér István
igazgató

ORSZÁGOS KÖRNYEZET ÉS
TERMÉSZETVÉDELMI HIVATAL
ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI FELÜGYELŐSÉGE

Miskolc III., Hegyalja u. 6/B

Levélcím: 3502 Miskolc, Pf.: 267. Tel.: 51-088, 51-131
FTSK Barlangkutató Szakosztály

Égerszögi Szabad-

ság-barlang kezelőse

MEGHÍVÓ

Cyintézőjük

Hiv. szá:

Mell.:

549/3/1983.

Yiratszám:

Yintézőnk: Majoros/VJ.

Yintézőnk:

83. VII. 21.

le, 19

Az OKTH.Észak-magyarországi Felügyelősége az égerszögi Szabadság-barlang természetvédelmi kezelőse ügyében helyszíni egyeztető bejárást hiv. össze 1983. augusztus 18-án, az égerszögi bányász pihenőházhoz, 10.00 órai kezdettel.

Kérjük, hogy döntésre jogosult képviselőjük legyen részt a tárgyaláson.

Régiók:

- 1., Bükki NP. Igazgatóság
- 2., Borsodi Szénbányák Ormosi Bányáiban.
- 3., FTSK Barlangkutató Szakosztály
- 4., Balázs Lajos Égerszög
- 5., Irattár

Sinkó József
igazgatóhelyettes

Cgyiratszám: 549/4/1983.

Cgyintézőnk: Majoros/VJ.

Miskolc, 1983. VIII. 25.

ORSZÁGOS KÖRNYEZET ÉS
TERMÉSZETVÉDELMI HIVATAL
ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI FELÜGYELŐSÉGE
Miskolc III. Hegyalja u. 6/B

Levélcím: 3502 Miskolc, Pf.: 267. Tel.: 51-088, 51-131

Vidics Zoltánné
szakoszt. vez.

Budapest

1983. Közpaktár u. 4.

Tárgy: Égerszögi Szababánya barlang

Cgyintézőjük

Hív. sz.:

Mell.: 1 pld.

Mellékelten megküldjük az 1983. VIII. 22-én készített megállapodás szövegét 1 pld-ban. Egyidejűleg írásban is feloldjuk a barlanggal kapcsolatban kért belépési tilalmat, tekintettel a rendőrségi nyomozás - már simertetett, eredménytelen lezárulására.

Gavallér István
igazgató

Létrejött a jelenlévő FTSK Barlangkutató Szakosztály, az Ormosi bányüzem, a BNP Igazgatósága és az OKTH Északmagyarországi Felügyelősége részvételével.

Jelen megállapodás ideiglenes jellegű, érvényes 1984.03.31-ig. Eddig az időpontig a készülőben levő "barlangi kezelési szabályzat" alapján a BNP Igazgatósága, illetve az OKTH Északmagyarországi Felügyelőség a barlang kezelésére vonatkozóan megkötöti a kezelési szerződést az erre vállalkozó Ormosi Bányüzemmel.

Jelen megállapodás értelmében a barlang lezárásának felülvizsgálatát, a barlang kulcsának kezelését, a barlang bejárata környékének rendbetételét az Ormosi Bányüzem vállalja.

A barlang kulcsát az FTSK kutatói részére az Üdülő gondnoka köteles átadni bármely időpontban /éjjel, nappal/. A barlangba belépők a gondnoknál levő füzetet értelemszerűen kitöltve használják.

A barlangba látogatókat az FTSK vihet a kutatási engedélyben rögzítetteknek megfelelően, illetve az OKTH engedélye alapján az Ormosi Bányüzem Barlangkutató Szakosztálya.

Az Ormosi Bányüzem megkéri a hidrógeológiai kutatásra az engedélyt az OKTH-tól. FTSK kéri, hogy az új kutatási engedély ne gátolja az FTSK munkáját.

Dr.Szentpéteri Ernő sk. Vidics Zoltánné sk. Hegedüs Gyula sk.

Majoros Zsuzsanna sk.

Miksolc, 1983 augusztus 18.

Megjegyzés: A fenti megállapodás Égerszögön jött létre!

Bár nem említi, a Szabadság-barlangra vonatkozik.

Vidics Zoltánné

Feltáró kutatás a Szabadság-barlang vízgyűjtő területén

Vadettetés-töbörben levő víznyelő bontása

Az 1978-ban megbontott két víznyelő közül a kecske-
kut felőlit bontottuk tovább. A vízjáratot követve, mely
15-20 cm széles csőszerű üreg, bontottuk és termeltük
ki a kürtő kitöltését. A függőleges kürtő alja a töbör
felé lépcsőzetesen elhajlik. Jelenleg -5 m-nél tartunk
a tisztítással. Kőzetminta és kitöltés minta vizsgálata
folyamatban. Az ácsolat megerősítése megtörtént. Így
megakadályoztuk a törmelék és a feltalaj "barlangba"
való bejutását.

Tervezzük a kürtő további tisztítását és térképezé-
sét. Feltételezzük, hogy a kürtő a Szabadság-bg. még ismeretlen
járatainak valamelyikébe vezethet!

Budapest, 1983. október 13.

Vidics Zoltánné

- Melléklet: 1. Agyakkitöltésből vett minta leírás
2. A kitöltésből kikerült kőzet vizsgálata

A Vadetető-s-töbörben /Egerszög/ lévő kürtő kitöltéséből -4,5 m mélységből gyűjtötte Vidics Zoltánné 1983. augusztus 12-én

Eredeti anyag

Vörösesbarna agyag, ami azonban rendkívül változatos színű darabokból állt össze. Többsége szürkés középbar-na, 1-2 mm-es darabkákból van összetapadva. Közzen teljesen rendszertelenül sárga és vörösesbarna részek vannak. Utóbbiak elég nagy, 5-30 mm-es, teljesen egynemű, tömör részeket alkotnak. Kicsit vesés törési felület és földes, tompa fény jellemzi ezeket a darabokat. Mészartalma egyik színnek sincs, bár apró mészkődarabkák előfordulnak a mintában.

Izapolási maradék

600,0 g légszáraz anyagból 0,2 mm lyukbőségű szitán fentmaradt 14,2 g /2,4 %/.

Világosbarnás árnyalatu szürke aprólék. Legnagyobb-részt sárgásfehér mészkő- és kvarcitkavicsokból áll az anyag. Benne sok apró növényyszál, félig elkorhadat fale-vél, miliméter vékony ágdarabka is található. Egy lapos "limonitkavics" barnásfekete színével tűnik ki, bár az apróbb szemcsék között is sok fekete színű látszik.

Állatmaradványt a mintában nem leltem.

1983. december 22.

Kraus Sándor

BRECCSA

A Vadetetés-töbörben levő munkahelyről gyűjtötte
Vidics Zoltánné 1983. augusztus 13-án, 5,5 m mélységből

20x12 cm nagyságu, 3-6 cm vastag kőzetdarab. Alakja és mérete alapján egy kissé behajlitott, jól megtermett emberi kézhez hasonlít.

Alapanyaga közepesen szürke mészkő és elég sok fekete dolomitdarab, amiket vörösayag-kitöltés cementál össze. A felületek a különböző oldékonyságnak megfelelően erősen kipreparálódtak.

A mészkő barnás árnyalatu szürke színű, tömött szövetű, mikrokristályos. Felszine halványabb, a benne lévő 0,1-0,2 mm vastagságu kalcit-erek kipreparálódtak belőle. Maguk a kőzetdarabok 1-3 cm nagyságuak, nincsenek lekoptatva.

Szintén mészkőnek látszik a másik fő alkotórész. Ennek felülete azonban rózsaszines, rendkívül egyenetlen, kalcit-erekkel sokkal sűrűbben átjárt. A felület cukorszövetűnek látszik. Ebből az anyagból néhány nagy darab /5-7 cm/ és rengeteg apró szemcse van összecementálódva.

Harmadik fő alkotó a fekete dolomit, ami 3-5 mm-es darabkáktól 2-4 cm-es darabokig fordul elő a kőzetben. Rendkívül töredezett anyag; a 0,1-0,3 mm széles repedéseket kalcit tölti ki. Ezek a felszínen bemélyednek a kevésbé oldódó dolomitba.

Az egész kőzetet téglavörös agyag cementálja, aminek szilárdságát a meszes oldatokkal való átitatódás biztosítja. Irányítotttság vagy a szemcsék, darabok közti bármiféle rendezettség nem látható az anyagban.

A minta vastagabbik része valószínűleg hosszabb ideig a szabadon folyó víz hatásának volt kitéve, mert a szürke, kemény mészkő felületén 0,5-2,0 mm átmérőjű lyukacsok kioldódtak ki. Hasonló a minta többi részén nincsen, ott feltehetően agyagos kitöltésben szivárgó vizek fejtették ki hatásukat.

1984. február 7.

Kraus Sándor

S Z A B A D S Á G - B A R L A N G

47.

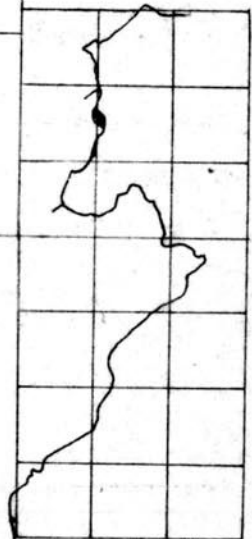

M-1: Karszt és barlang

Bártfai P. /1961/ alapján

A négyzetek élhosszúsága a
valóságban 100 méter

M=1:10 000

Krasz Szida 1983 július 27.

B E S Z Á M O L Ó - J E L E N T É S

Az F T S K Barlangkutató Szakosztály kutató csoportja által, a Tizenharmadik-víznyelő és környékén végzett kutató tevékenységéről.

Engedély száma: 12/91/1982.XII.23.

A jelentést készítette: Vidics Zoltánné /1983/

Kutatócsoporthunk 1982. év végén kutatási engedélyt kapott az OKTVH Északmagyarországi Felügyelőségtől, hogy egy közeli, eddig még nem kutatott barlangrendszer feltárását megkezdhesse. Ez a feltételezett üregrendszer az eddigi munkaterületről ÉK felé helyezkedik el, az Almás-tető hegytömbjének Jósua-patak völgyére néző ÉK-i oldalán.

A kutatandó objektum egy Y alakban elágazó víznyelősor, ahol a környéken lehulló csapadék egy része elnyelődik a föld alatt, majd hosszabb-rövidebb ut megtétele után a völgyben fakadó források valamelyikében lát újra napvilágot. Feladatunk ennek a vízjárat rendszernek feltárása.

A barlang, mint földalatti vízfolyás, a befoglaló kőzet tulajdonságai után a rajta átfolyó víz mennyiségétől függ leginkább. Ezt pedig legpontosabban a vízgyűjtő terület meghatározásával lehet megismerni. Jelen esetben egyetlen "Teknőről" van szó, ami azonban a viszonylag meredek hegyoldalban erősen aszimmetrikusan fejlődött ki. A vízgyűjtő terület pontos meghatározása a nehezen hozzáférhető 1:10.000 méretarányú térképen is csak viszonylag nagy hibával végezhető el, mivel a hátróló "gerincvonalak" leolvasása erősen szubjektív. Ez a hiba terepi felméréssel gyakorlatilag teljesen kiküszöbölhető.

Szintén lényeges a víznyelő és a völgytalpon lévő vízkilépés közötti szintkülönbség megállapítása, ami a barlangjárat esésviszonyairól ad tájékoztatást. Ez térképről is megállapítható, de csak közelítő pontossággal, megbízhatóbb értéket csak a pontos mérés ad.

A víznyelő-sor jelen esetben 16 önálló, kisebb nyelőtőlcsérből áll. Ezeknek mérete, egymáshoz viszonyított helyzete speleomorfológiailag érdekes, mert ennyi egymáshoz ilyen közel elhelyezkedő, jól fejlett víznyelő

nagyon ritkán található a területen. Ezeknek alaktani elemzéséből a járat hátravágódó fejlődésére lehet majd következtetni, ami a karsztgenetikának még eléggé sok kérdőjelet tartalmazó részlete.

Mindezek figyelembevételével gondoltunk arra a megoldásra, hogy a viszonylag nem nagy terület pontos felmérését BME Ált. Geodézia Tanszéken tanuló Szilvay Gergely vezetésével elvégezzük az 1983. év nyarán tartandó táborunk ideje alatt.

A tervezett felmérést 1983.08.06-09-ig 4-4 fővel végeztük el. A mérési adatok számításait és a térkép szerkesztését Szilvay Gergely végezte. Ezen munkáját egy TDK dolgozat /előadás/ elkészítésével kapcsolta össze. Mellékeljük a dolgozatot és a térképet /1:500/.

Barlangfeltárás: A XIII. viznyelő feltárását 1982. őszén kezdtük el, így már ebben az évben sikerült -8 m-re lejutni. Az igen biztatónak látszó üreg bontását ez évben télen és tavasszal 1-1 alkalommal 2-2 fő részvételével folytattuk /83.01.02., 02.26./.

A már hagyományos táborunk ideje alatt. 1983. augusztus 10-11-én 2-2 fő végzett járattágító, kitöltés-kitermelő tevékenységet, melynek eredményeképpen sikerült a továbbjutás. Az újonnan feltárt szakasz térképezését elvégeztük /3 fő 1 nap/ az elkészült térképet mellékeljük /1 lap alaprajz, 1 lap hossz-szelvény/.

Elnevezés: A már barlangnak számító üreget az 1982. évben ezen viznyelő kutatásában kitartóan és nagy odaadással dolgozó fiatal kutatónkra, Vidics Zoltánra neveztek el, szakosztályi döntés alapján.

A területről készült 2 db hegyszelvény az egyik 320° - 146° irányu 1:5.000, a másik a Vidics-barlangnál tört vonalban 253° - 73° és 229° - 49° irányu 1:1.000. Mindkettőt mellékeljük.

Továbbá elkészítettük a vízgyűjtő területet ábrázoló 1:10.000 méretarányu ábrázolását, melyen a vízgyűjtő terület nagyságát határoztuk meg /144800 m²/.

A bg. kitöltéséből -8 m-ről mintát vettünk és ennek vizsgálati eredményét mellékeljük.

Néhány szót szánok a barlang jellegének leírására. A lejárata nagy megállapodott /beékelődött/ kövek között kanyarodik lefelé -4 m-ig. Innen már szálkőfal kezdődik. Ebben az első termecskében apró kagylós oldásformák láthatók. Az egyik oldalon visszaoldott cseppkőkéreg található. A második szakaszban már agyagos kitöltés nincs, csak néhány "gambi" található. Itt is a kagylósan oldott felület dominál. A szakasz felső "kerülőjárat"-ában erősen és igen érdekesen visszaoldott képződmények találhatóak, melyek vizsgálatával szeretnénk a későbbiek folyamán foglalkozni. A barlang további feltárását nem tervezzük az igen szűk járatszelvény miatt.

Tervezzük viszont a IX. nyelő megbontását, ahol szintén a felszínre bukkan a kőzet.

Tektonikai méréseket végeztünk a IX., XIII. viznyelőben, és a völgyoldal különböző helyein kibukkanó köveken és a Vidics-barlangban. Az erről készült ábrákat mellékeljük. A barlangkataszteri törzslapot kitöltve leadtuk.

Egyéb megfigyeléseink: A nyelőcsoport növényzete elég változatos. Az ÉK felé néző, hűvös, nyirkos mikroklímájú erdő gazdag vegetáció kialakulását tette lehetővé.

Feltételezhető, hogy a nyelőcsoport környékén vizzáró réteg húzódik, mert az idei "csont-száraz" nyár sem tudta befolyásolni a növények intenzív növekedését. Reméljük, hogy feltételezésünkre választ kaphatunk a további kutatásaink alkalmával.

Budapest, 1983. október 12.

/Vidics Zoltánné/

Tizenharmadik-viznyelő

Mellékletek:

1. Kutatási terv /Vidicsné/
2. Térkép-vázlat /Kraús/
3. Vidics-barlang vázlata, alaprajz 1:100 /Dr.Szúnyogh/
4. Vidics-barlang vázlata, hossz-szelvény 1:100 / " /
5. A vizgyűjtő terület lehatárolása 1:10.000 /Kraús/
6. Felszíni szelvény 1:5.000 /Kraús/
7. Hegyszelvény 1:5.000 /Kraús/
8. A XIII. viznyelő tektonikai mérések /Kraús/
9. A IX. viznyelő tektonikai mérései /Kraús/
10. Cseppkő-kéreg vizsgálata /Kraús/
11. Kitöltésből vett agyagminta vizsgálata /Kraús/
12. T D K -dolgozat a terület felméréséről /Szilvay G./
13. Vidics-barlang és környéke - térkép 1:500 /Szilvay/

KUTATÁSI TERV

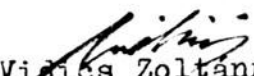
Jósvafőtől 2 km távolságban DK felé van az Almás-tető hegytömbje. Kelet felé az Almás-völgy, É felé a Jósva-patak völgye, NY felé egy névtelen de határozott lefolyású völgy, míg D felé az Almás-nyereg és az Almás-völgy felső szakasza határolja. A völgyekben több kis forrás fakad, ezért feltételezhető, hogy a hegytömb önnálló, lehatárolt vizrajzi egység.

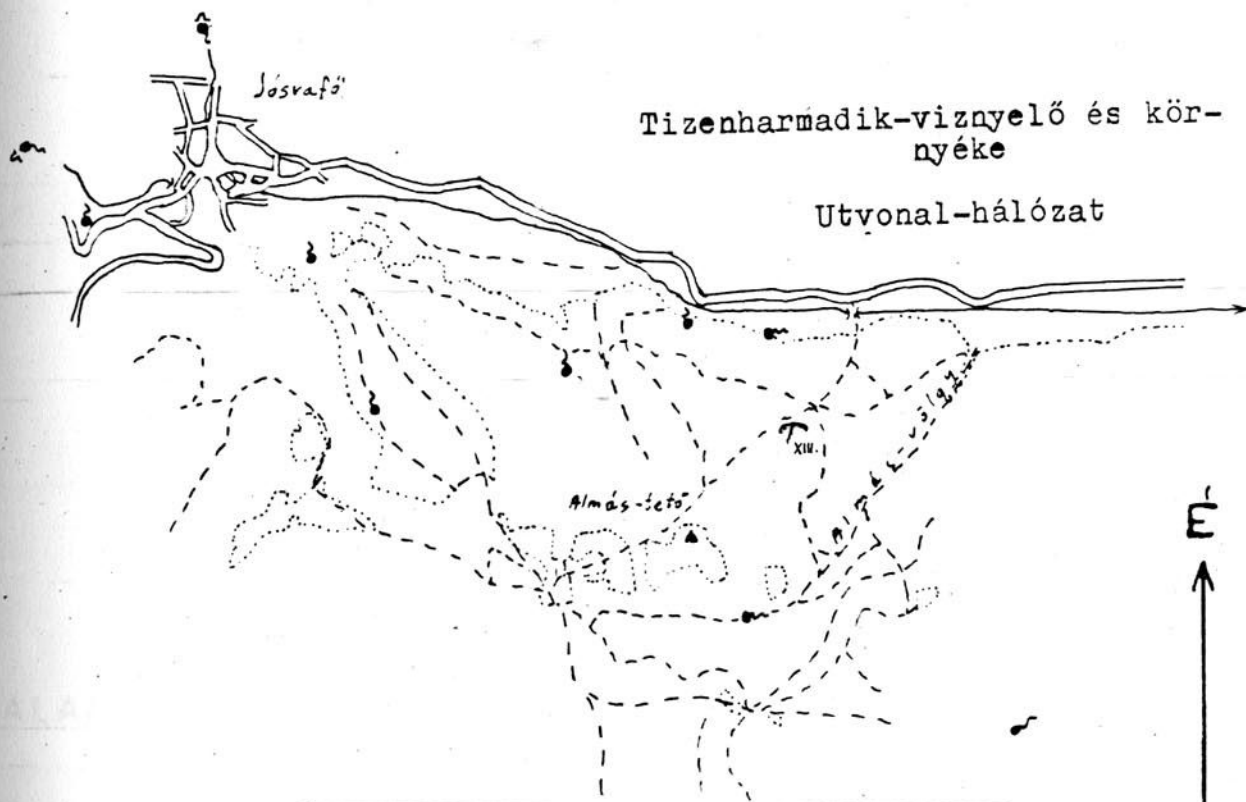
A hegy csúcsától ÉK felé egy kis területen több egymáshoz közel levő viznyelő található. Az OKTH Északmagyarországi Területi Felügyelőségének szóbeli felkérésére 1981-, 1982-ben több terepbejárást végeztünk a környéken, így meggyőződünk arról, hogy érdemes megkísérelni a nyelők megbontását. Bár viznyomjelzést nem végeztünk, mégis valószínűnek tűnik, hogy a nyelőktől É-ra a hegy lábánál fakadó kisebb források valamelyikében lép felszínre az itt eltűnő viz. Ennek légvonalban mért távolsága; 350 illetve 550 méter.

A feltárást a nyelők kézi technikával történő megbontásával kívánjuk elkezdni. Szükség esetén az esetleges omlások megelőzése érdekében ácsolatot lélesztünk, melyhez anyagot a területileg illetékes Erdészet megkeresése útján fogjuk beszerezni. A nyelők körül sem balesetvédelmi, sem vadvédelmi okból nem szükséges korlátot, kerítést készíteni.

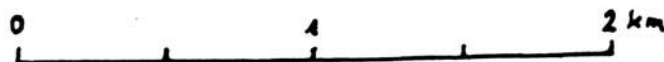
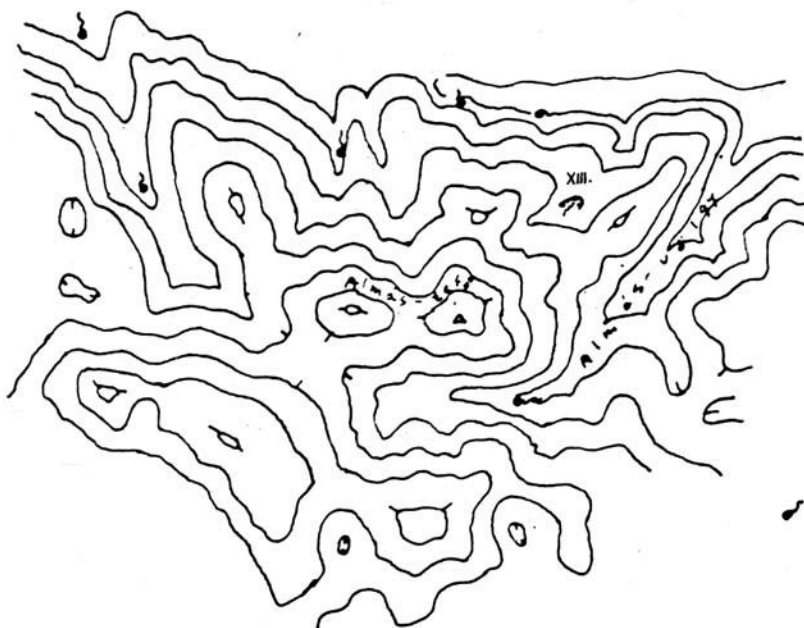
Amennyiben sikerül bejutni az üregrendszerbe, elvégezzük annak geológiai feldolgozását, térképezését, elkészítjük a fotódokumentációját és a "Barlangkataszteri-lap" kitöltését.

Budapest, 1982 október 18.

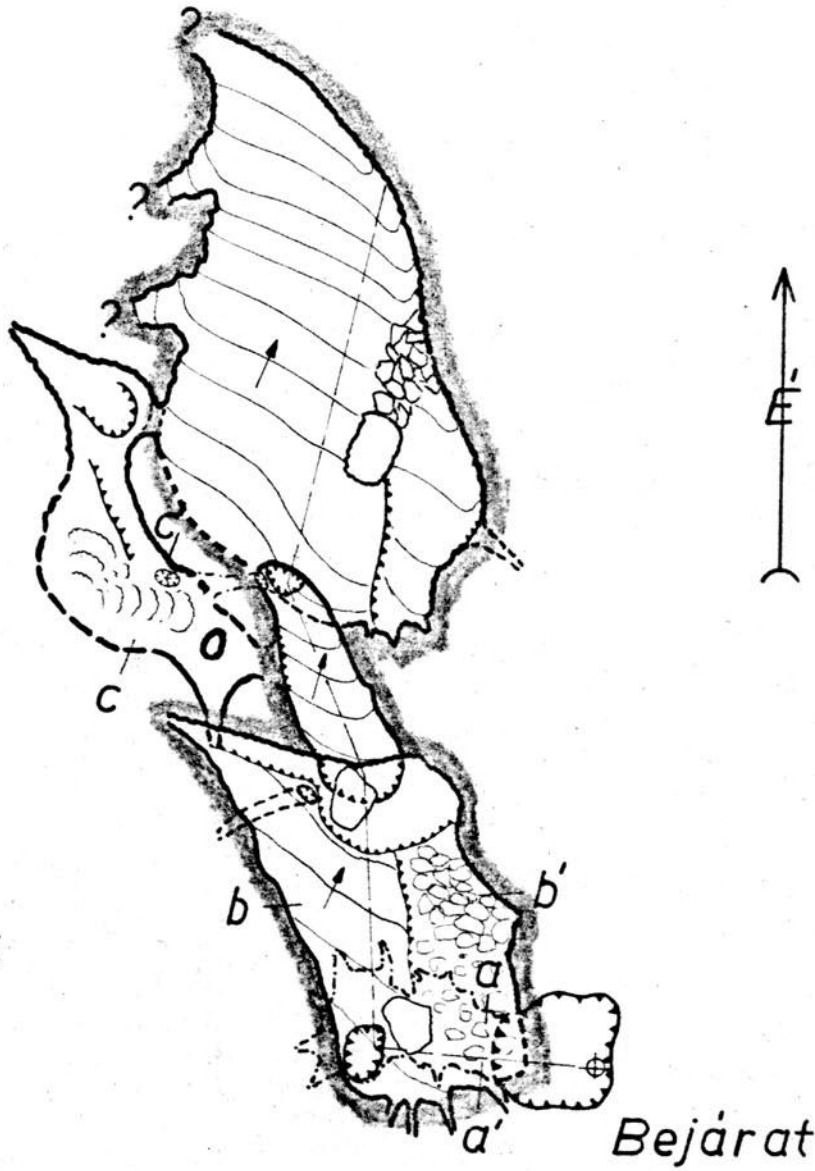

Vidics Zoltánné
kutatásvezető

Tizenharmadik-viznyelő és környéke
domborzat

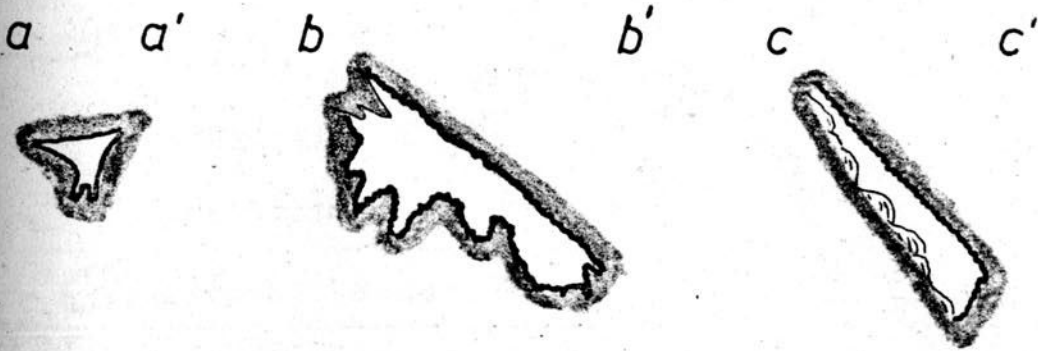

M = 1 : 25 000

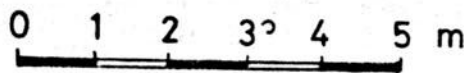
ALAPRAJZ

Keresztszelvények

A VIDICS - BARLANG VÁZLATA

M=1:100

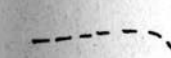
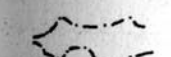

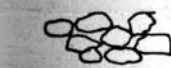

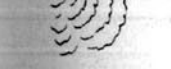

Felmérte: Dr Szunyogh Gábor
 Kovács Péter
 Szilvay Gergely
 Nemcsics Csongor

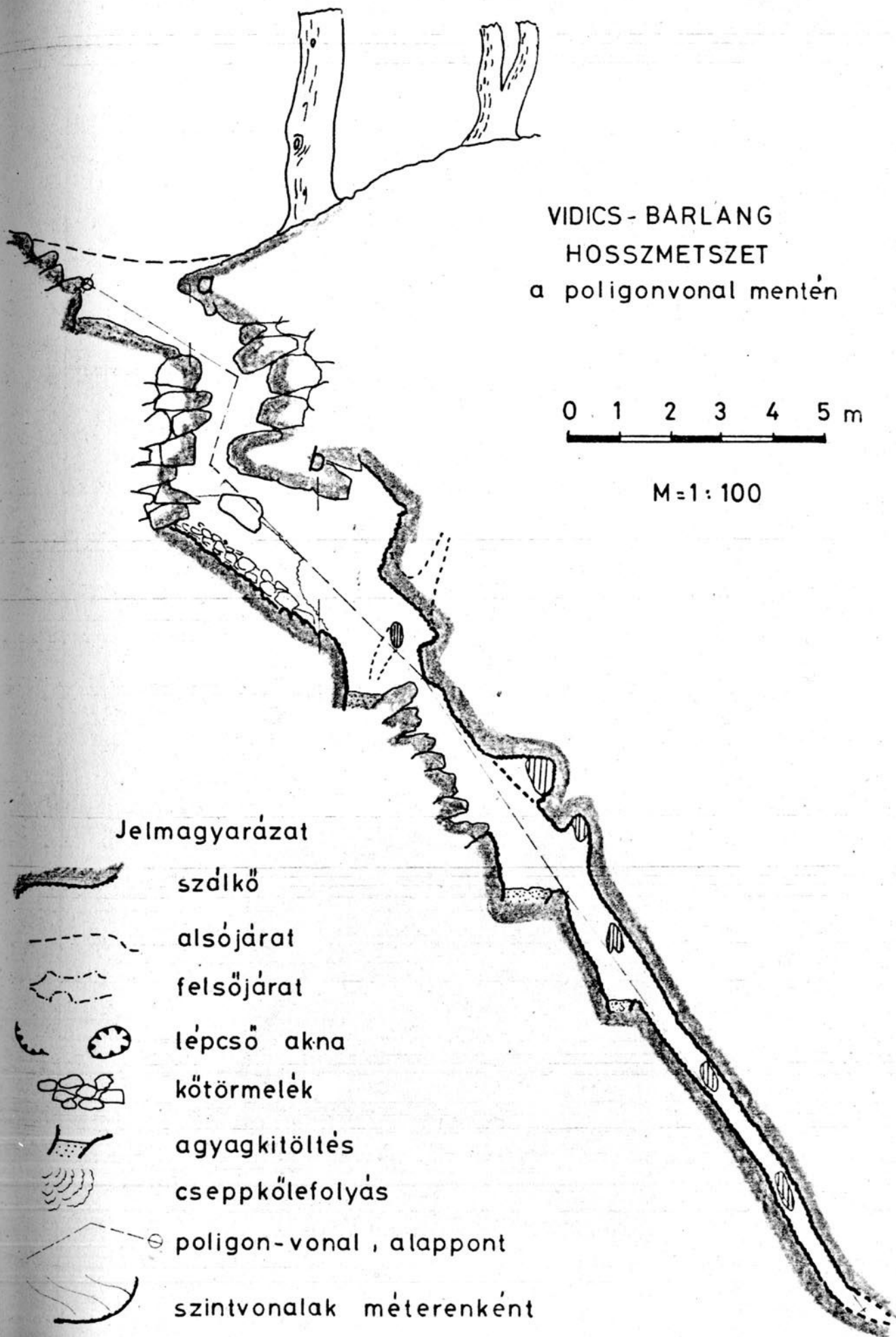
VIDICS - BARLANG
HOSSZMETSZET
a poligonvonal mentén

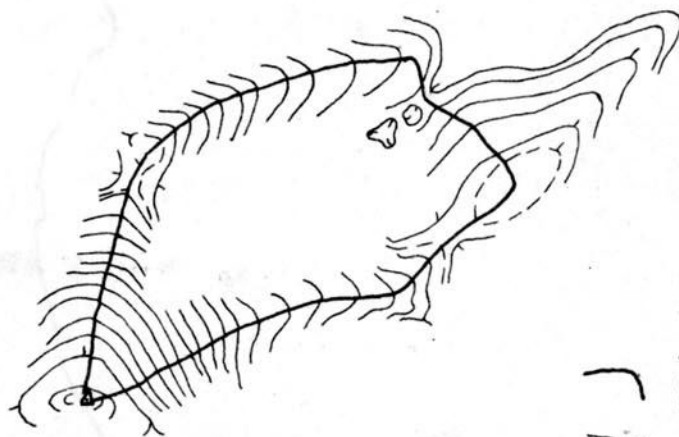
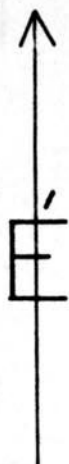
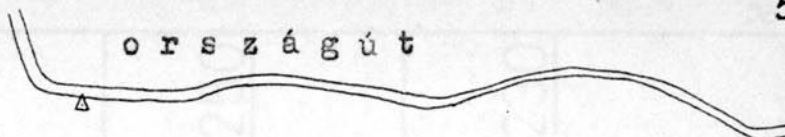
0 1 2 3 4 5 m

M=1:100

Jelmagyarázat

- szálkő
- alsójárat
- felsőjárat
- lépcső akna
- kötörmelék
- agyagkitöltés
- cseppkölefolyás
- poligon-vonal, alappont
- szintvonalak méterenként
- ablak

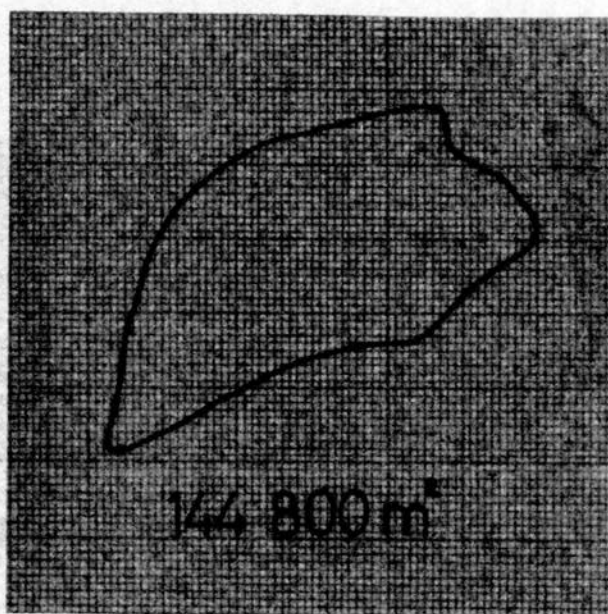

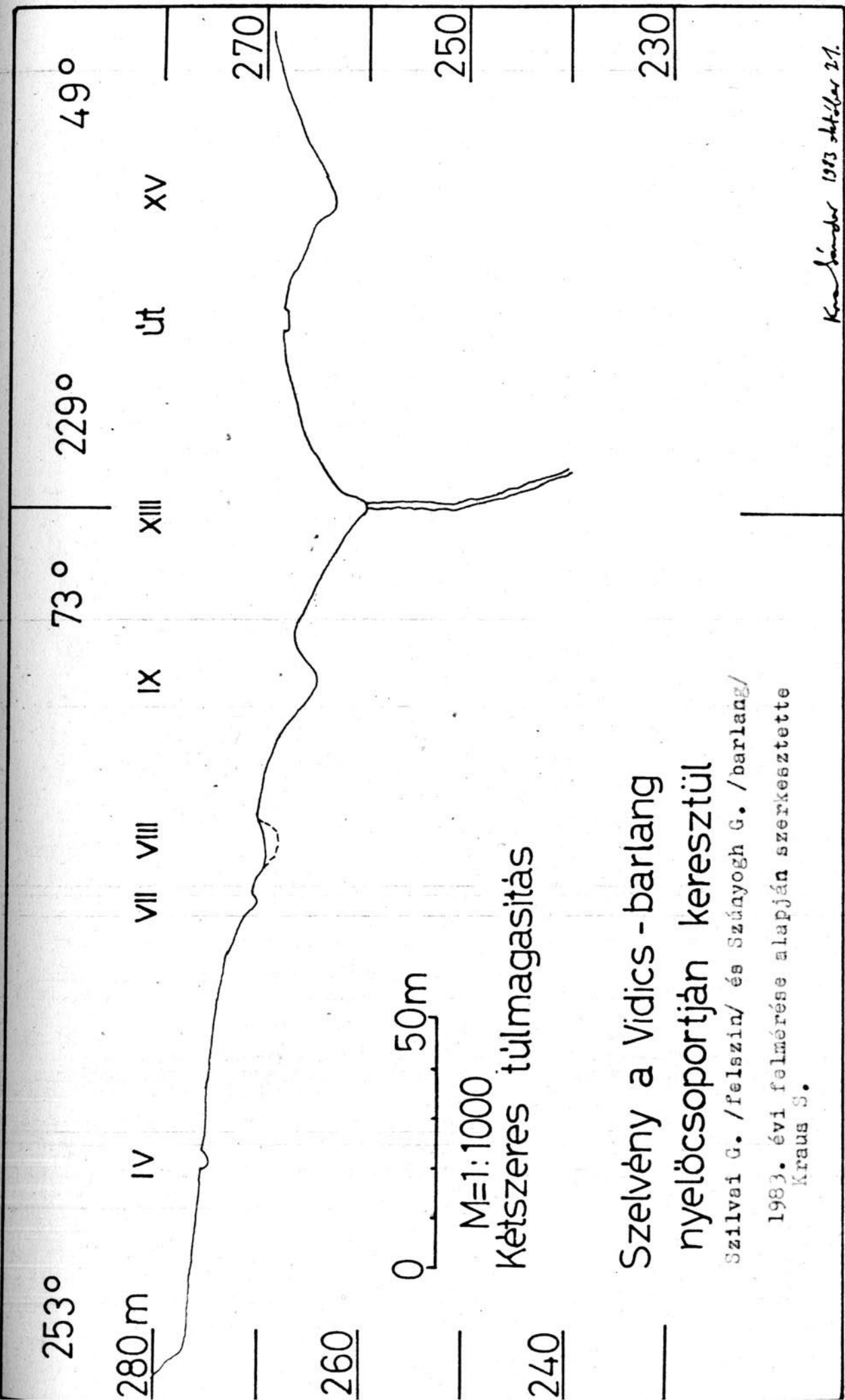
— vizgyűjtő
határa
— szintvonal

0 500 m

M=1:10 000

Az Almás-tetőtől ÉK-re levő víznyelők
vizgyűjtő területe

253°

229°

73°

49°

280m

IV

VII VIII

IX

XIII

út

XV

270

260

0 50m

M=1:1000

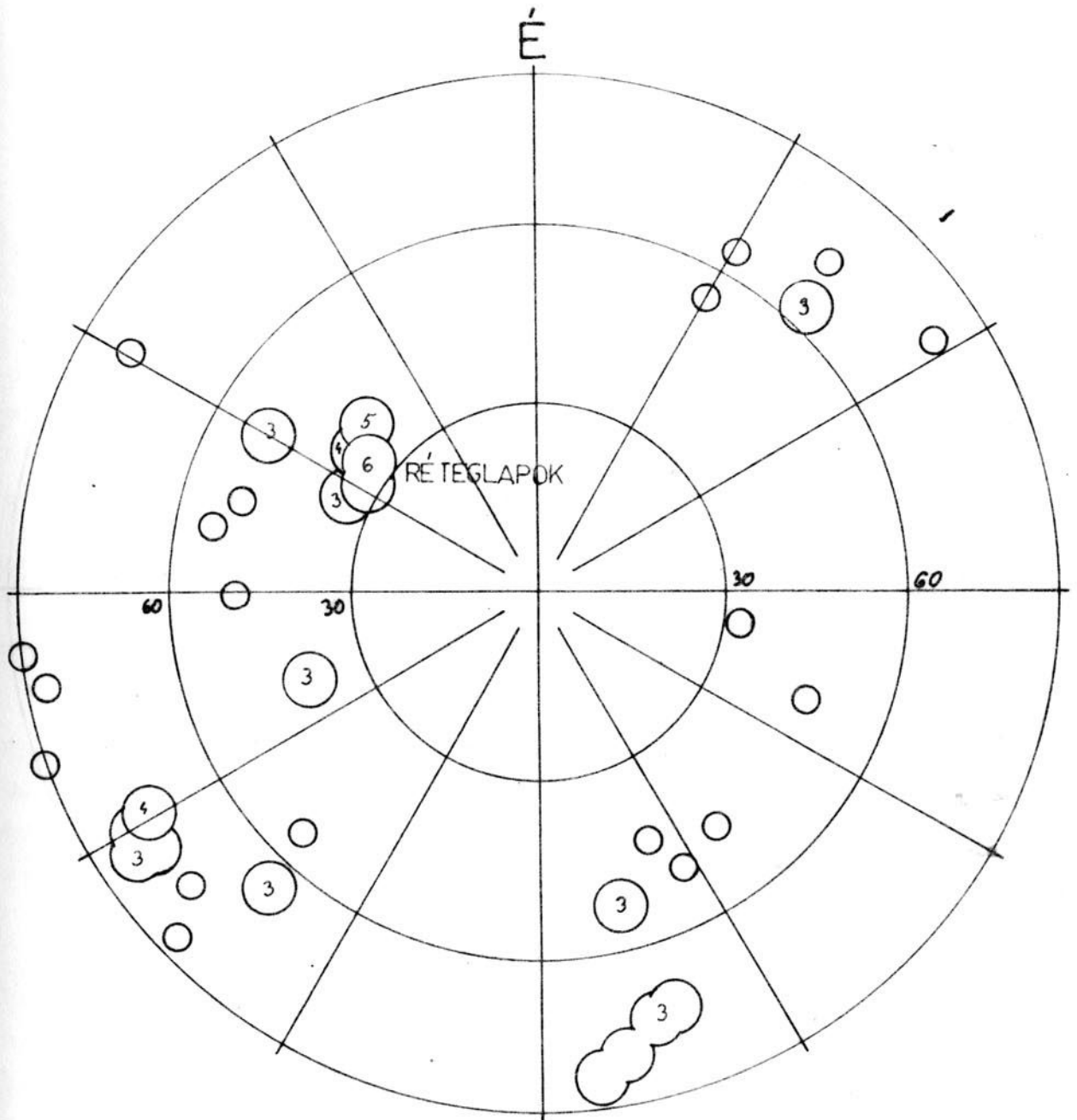
Kétszeres túlmagassítás

Szelvény a Vidics-barlang
nyelvcsoportján keresztül

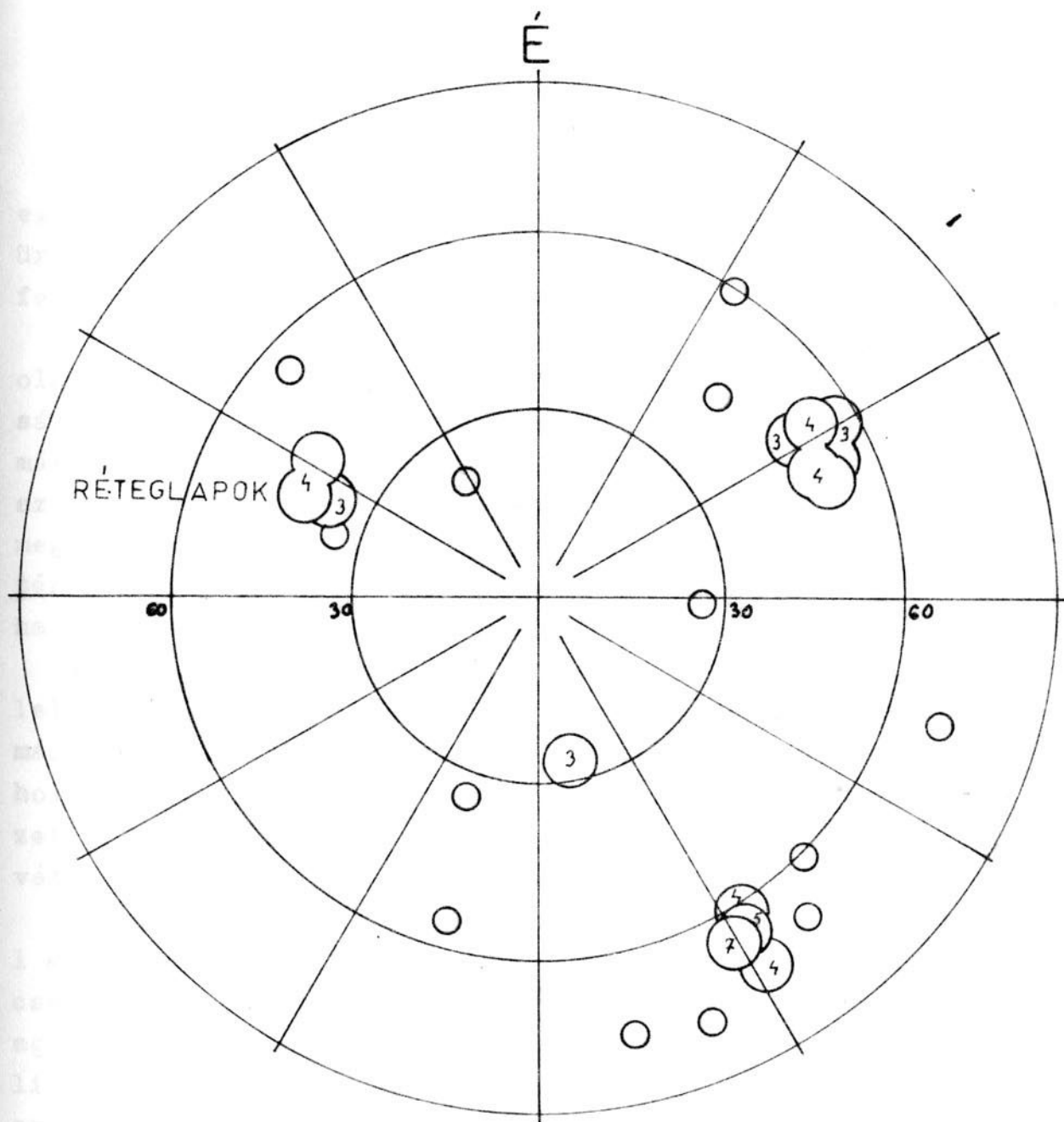
Szilvai G. /felszín/ és Szúnyogh G. /barlang/

1983. évi felmérése alapján szerkesztette
Kraus S.

Kraus Sándor 1983. október 21.

13. víznyelő tektonikai adatai
(60 mérés)

9. viznyelő tektonikai adatai
(46 mérés)

CSEPPKŐ-KÉREG

A Vidics-barlangból 1983. február 26-án, az első akna falán lévő cseppkőlefolyásból gyűjtötte Vidics Zoltánné

8x6 cm nagyságu, 3-10 mm vastag cseppkő-kéreg. Színe egyenletesen sárgásbarna. A kőzet felőli oldalon lévő üregekben barna agyag maradéka látszik. A friss törési felület sárgás árnyalatú fehér kristályokból áll.

Az üreg felé néző oldalon a felszíne erősen visszaidott. Lezuhanó, csurgó /tehát nem szivárgó/ víz hatására kialakuló, 5-10 mm nagyságu, 3-5 mm mély oldásformák tagolják az egész felületet. A bemélyedések felszíne az 1 mm-nél valamivel kisebb méretű kristályegyedeknek megfelelően egyenetlen; a kristályok érintkezési felületénél bemélyedés van. Összességében a víznyelőkben látható, élesre oldott felület alakult ki itt is.

A kőzet felé néző oldal a fal kiemelkedéseinek megfelelően erősen tagolt, de maga a felület - ellentétben a másik oldallal - sima tapintású. A bemélyedésekben néhol agyag látható, míg a domboru részeken /tehát a kőzetfal bemélyedéseinél/ ennek nyoma sincs, illetve elvéve mésszel átítatódott agyagos morzsák vannak csak.

Két részen a falat képező sötétszürke-fekete mészkő 1 mm széles, 5 és 10 mm hosszú szilánkjai ágyazódik a cseppkőbe. A határoló felület kb. 1,5 mm vastag, sárga, agyagos mészbevonat, ami a mészkőszilánkokat körülöleli. Ebből, és főleg a fal negatívját őrző felületből arra lehet következtetni, hogy a szálkő felszíne is erősen tagolttá oldódott a cseppkő kiválása előtt.

A kalcitkristályok ezen az oldalon inkább hosszukásak, 0,5-1,0 mm szélességhez 1-3 mm-es hossz tartozik. Több helyen a barithoz hasonlóan, egy pontból induló "rózsákat" alkotnak. A kristályok érintkezési vonala kissé bemélyed, itt gyakran agyag maradéka látható.

Értékelés

Az erősen tagolt, korrodálódott sötétszürke mészkő/?/ felületére néhány mm-es agyag rakódott a víznyelő inaktív időszakában. Ezen a bevonaton képződött a nem túl vastag cseppkő-kéreg, amit a nyelő ismételt aktivizálódásakor bejutó vízfolyás erősen visszaoldott.

1984. január 18.

Kraus Sándor

AGYAG

A Vidics-bg-ból 1983. augusztus 6-án kihozott,
1983. II. 26-án zacskózott minta -8 m mélységből

Eredeti anyag

Világosbarna, sárgásbarnába hajló színű agyag. Tömör, néhol száradási repedésekkel tagolt. Sok kőzetdarabot tartalmaz, ezek körül vannak iszapolva az agyaggal. Nem túl gyakoriak a szenesedett apró fadarabok. A nagyobb darabok a kitermelés következtében kissé meggyuródtak, de belsejükben még az eredeti apró üregek megmaradtak. Ezeknél jól látszik, hogy kisebb agyag-gömbökből állt össze az üledék. Ezt támasztja alá az is, hogy egyes részeken éles felülettel határolt, barna, ritkábban vörös vagy sárga részek vannak. Ezek, illetve a nagyobb kőzetdarabok gyakran rétegszerűen ágyazódtak be az agyagba. Az agyag mésztartalma 0,6 %.

A kőzetdarabok 10-50 mm nagyságúak, világosszürkesötétszürke, tömött mészkőből állnak. Felületük erősen korrodálódott, a kőzetet átjáró 0,3-1,0 mm széles, fehér kalcittelérek kipreparálódtak belőle. A ritkábban előforduló limonitos kitöltésű erek bemélyednek, de maga a limonit-kitöltés szintén kipreparálódott. Egy legalább 10 mm vastag kalcittelér felületen erős hosszanti oldásbarázdák vannak.

Iszapolási maradék

1000,0 g légszáraz anyagból 0,2 mm lyukbőségű szitán fentmaradt 50,75 g anyag /5,1 %/. Többsége 5-10 /-30/ mm nagyságú mészkőszemcse, valamint 5-15 mm nagy barna limonitdarab. Kvarckavics és -homok csak elvétve van az anyagban, legfeljebb 5 mm átmérőjű, gyengén koptatott darabok. Színük sárgásfehér, szürke, esetleg pirosas.

A nagyobb szemcsék közel egyenlő arányban tartalmazzák a mészkő- és a limonitdarabokat, míg az apróbbak között a barna és a barnásfekete limonit válik uralkodóvá. A nagyobb limonitok kívül sárgásbarnák, belül barnásfekete színűek. Néhány gömbhéjas példány is található az anyag-

ban, többségük azonban egyneműnek látszik. Egyik darab egy metamorf kvarcitkavicsot ölel körül.

A mészkődarabok világosszürke színűek, korróziósan lemart felületükből a 0,1-0,8 mm széles kalciterek kiemelkednek. A darabok általában laposak, ami az apró példányokra is vonatkozik /A limonitdarabok viszont inkább izometrikusak, sőt néhány szabályos gömb is van köztük/.

Ősmaradványok

A mintában 6 darab nagyon apró csontszilánkot és két vékonyka csöves-csontot találtam.

1983. december 1.

Kraus Sándor

BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM
ÉPÍTŐMÉRNÖKI KAR

AZ AGGTELEMI KARSZT EGY RÉSZLETÉNEK
GEODÉZIAI FELMÉRÉSE BARLANGKUTATÓI
SZEMPONTOK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL

SZILVAY GERGELY III. évfolyamos

TÉMAVEZETŐ : SZESZTAI ATTILÁNÉ
egyetemi tanársegéd
ÁLTALANOS GEODÉZIA TANSZÉK

1983.

A Ferencvárosi Természetbarát Sportkör Barlangkutató Szakosztályának kutatási területe az Aggteleki- karsztvidéken lévő Szabadság - barlang, Danca - barlang és Teresztényei - forrásbarlang. Ezekon kívül a Csoport 1982 év végén kutatási engedélyt kapott az Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal Északmagyarországi Területi Felügyelőségétől, hogy egy közeli eddig még nem kutatót barlangrendszer feltárását megkezdhesse. Ez az Almás - tető hegytömbjének Jósua - patak völgyére néző ÉK-i oldalán helyezkedik el.

A Természetvédelmi Hivatal Területi felügyelősége - a kutatási engedély megadásával egyidejűleg - felkérte a Szakosztályt, vizsgálja meg, ennek a tájvédelmi körzetnek a helyzetét. Kérdés mivel a környéken több barlang van nem lenne-e szükséges a terület fokozottabb védelme. Magam is tagja vagyok a Barlangkutató Szakosztálynak, így szívesen vállalkoztam felmérési munka végzésére.

A munka megszervezésénél segítségemre volt Szestay Attiláné tanársegéd, TDK konzulense.

A területről sikerült 1:10000-es méretarányú térképhez hozzájutni, bár idővesztést okozott, hogy a geodéziai adatok nehezen hozzáférhető más szakterületek számára, ha a jogosultság nehezen szorítható hivatali keretek közé. Ennek a térképnek az alapján, a munka kezdése előtt, végiggondoltuk, hogy milyen módszert alkalmazzunk a felmérésnél. A területet a barlangok és a kutatási területek alapján több részre bontottuk :

1. A Szabadság barlang és vízgyűjtő területe,
2. A Teresztényei forrásbarlang és vízgyűjtő területe,
3. A Vidics barlang /13-ik víznyelő/ és környéke,
4. A Danca barlang és víznyelői

A 3. szám alatt szereplő Vidics barlangot az új kutatási területünkön 1932-ben fedezték fel.

A felmérés egyik kitűzött célja volt, hogy a meglévő térképeken nem szereplő töbrök /viznyelők/ helyét pontosan meghatározzuk. Erre azért van szükség, mert ezek vonulata követi az alattuk húzódó barlangrendszert.

Mérési módszerként a tahimétrálást választottuk. A területen lévő ismert pontok úgy helyezkednek el, hogy rájuk tahimetrius sokszögvonalak fektethetők és erről a töbrősorok vonulata mérhető. A munka tervezésekor nyilvánvalóvá vált, hogy a felmérésre rendelkezésre álló idő a teljes munka elvégzésére nem elegendő. A felméréendő területeket rangsorolnom kellett. Ennél geodéziai és barlang-kutatói szempontokat vettem figyelembe.

1.

A legfontosabb területnek a Szabadság-barlang és viznyelő rendszerét tartottam. A területen előzetes tájékozódásom szerint, két ismert pont van. Ezek között, utak mentén vezetett sokszögvonalról a töbrősor belátható. A töbrök között olyan is van amely légi fényképről azonosítható. Ezt a szempontot is fontosnak tartottam, mert így eredményeim a későbbiekben esetleg légi felvételek segítségével tovább hasznosíthatók lehetnek.

A Szabadság - barlang eddig ismert hossza 2,5 km. A barlangban lévő vízfolyás igen kicsi, és vízfestés során bebizonyosodott, hogy a Kecskekút forráson át kerül napvilágra. A Kecskekút forrás vízhozama azonban a barlangban folyó vízmennyiség többszöröse. Ebből arra következtetnek, hogy a Szabadság barlangnak még ismeretlen járatai vannak. Azt feltételezik, hogy a Szabadság barlang jelenleg ismert szakasza egy nagyobb barlangrendszer mellékága. Az ismert járat végénél törésvonal van, a barlangrendszer két ága az idők folyamán egymáshoz képest elmozdult. Ezek a járatok feltételezhetően a Piticsaljai-töbrősor alatt helyezkednek el. Ezt a töbrősort akartam felmérni.

2.

A Teresztenyei forrásbarlang vizgyűjtő területe jól körülhatárolható, mert erdővel nem fedett töbör sor veszi körül. A töbör sor mentén zárt sokszög vonal vezethető több ismert pontot felhasználva. Ezen a területen is több víznyelő van, melyet nem takar erdő. Felmérési szempontból ez a terület az előzőnél sokkal kedvezőbb, de a barlangkutatók szempontjából kisebb jelentőségű. Megállapították, hogy a forrásbarlang vize a Vizetes víznyelőből és a terület fölött elhelyezkedő kisebb - nagyobb töbörökből származik. A víz 12 óra alatt folyik keresztül, mennyiségéből a barlang méretére következtethetünk. A barlangot az 50-es években kezdték kutatni, de a mai napig sem sikerült feltárni, mindössze 40 méter ismert, a feltételezhető 4-5 km hosszúságból. A kutatás jelenleg a Veszett-árpás töbör környékén folyik. Ez a töbör tisztáson van, helyét légifényképen talán azonosítani lehet.

3.

A Vidics barlang a 13. víznyelőből indul. Környéke geodéziai szempontból a legkedvezőtlenebbnek látszott erdővel borított hegyoldal. Erről a területről ad legkevesebb felvilágosítást a térkép. A barlangot erdei úton lehet megközelíteni, melyen a mérési pontok közötti összelátás korlátozott. A sokszög vonal két végpontja között a magasságkülönbség kb 150 m. A barlangig viszonylag egyenletesen, de utána nagyon meredeken vezet az út másik végpontig. A terület fedettsége miatt légifelvételről a barlang környékéről semmiféle információ nem olvasható le. A barlang közvetlen környezetében 16 db önálló töbör helyezkedik el. Ezeknek mérete, egymáshoz viszonyított helyzete speleomorfológiailag érdekes, mert ennyi, ilyen közel elhelyezkedő víznyelő nagyon ritkán található. Ezekben a víznyelőknél elnyelődő csapadék valószínűleg a

völgyben fakadó források valamelyikében lát újra napvilágot. A jelenlegi kutatás ezt a vízjáratot kívánja feltárni, melynek első eredménye a barlang felfedezése volt. A víznyelők helyének pontos ismerete elősegítheti a barlang további járatainak megtalálását.

4.

A Danca barlang környékének felmérésénél felhasználható a Pitics-aljai töbörsonon vezethető sökszögvonala. Ennek a barlangnak a feltárásában az utóbbi 5 évben nagy előrehaladás történt. A barlang eddig ismert hossza mintegy 200 m-re növekedett meg. Vízének egy részét bizonyítottan a Névtelen-nyelőből nyeri, de feltételezhető, hogy más víznyelőkkel is kapcsolatban van. A továbbjutást jelenleg egy szifon zárja el. A szifon és a nyelő kölcsönös helyzetéből következtethetünk a barlang további járatára. Ezért fontos lenne a nyelő helyének pontos ismerete.

A felmérést 1983. augusztus 1-19-ig végeztem, megkezdése előtt bejártam a terepet és megkerestem a kiindulási pontokat. A Pitics-aljai töbörsonnál az aljnövényzet olyan sűrű volt, hogy a tervezett kezdőpontot nem találtam meg és az úton az összeláthatóság sem volt biztosítva. A töbörson egy része belátható volt. Alappontra lett volna szükségem. Ezt a Pitics hegyről le lehetett volna vezetni. Azonban ez a távmérővel nem lett volna elég pontos, a szállítás pedig korlátozott nagyobb műszerpark kialakításában. Ezért ezt a területet a rendelkezésünkre álló eszközökkel nem tudtam felmérni.

A Teresztenyei terület felmérhető lett volna, mert a területen jól összelátható pontokat találtam, de ez nagy terület, mi kevesen voltunk és a mérést nem tudtam időben befejezni.

A felsorolt területek közül a 13.-ik víznyelőt és környékét mértem fel.

A bejárás során a víznyelő közelében erdészeti köveket találtam, melyeken egész új számozás volt. Feltételeztem, hogy a közelmúltban méréseket végeztek és koordinátaíhoz az erdészeten keresztül hozzá lehet jutni. Mivel a 16 víznyelő közel 150x150 méteres négyszögben helyezkedik el, felmérése viszonylag rövid idő alatt elvégezhetőnek tűnt. Abból a meggondolásból, hogy semmi biztosat nem tudtam az erdészeti kövekről, a sokszögvonalat végigmértem az Almás-tetőn lévő pontról a Jósmafői út melletti pontig.

Méréseimet Ta-DI 41-es MOM táhinéterrel végeztem. A mérés előtt ellenőriztem, hogy a műszer meredek terepen is jól méri-e a magasságkülönbséget és a vízszintes távolságot. A mérést az Almás-tetőn lévő pontról kezdtem, ahonnan két pontra tudtam tájékozni. Az egyik pont a Pitics-hegyen lévő gúla, a másik a szomszédos dombon elhelyezkedő kő volt. A sokszögpontokat cövekkel jelöltem meg, amelyek távolsága 50-70 méter volt. Mivel az erdőben csak úton tudtam haladni, a vonal törésszögei kisebbek voltak, mint 180° , ezért a csavarodás veszélye fennállt. Ennek elkerülése végett minden sokszögoldalnál azimutot is mértem. A terep lejtése a víznyelőig viszonylag egyenletes volt, ennek azonban az útig nagyon meredekké vált. Az erdő szélén a növényzetet irtani kellett a továbbhaladás érdekében. Az oldalhosszak itt jó esetben 40, átlagosan azonban 25-30 méteresek voltak. A meredek hegyoldal miatt, szerpentin-szerűen kellett haladnom, így egy 60 fokos törésszög is bekerült a vonalba. A lejtő alján folyt a Jósva-patak, melyet magas növényzet övezett, így kénytelen voltam a hegyoldalról a növényzet fölött átmérni a patak túloldalára. Ezért a vonalba egy 110 méteres oldalhossz is került. Innen már vízszintes terepen haladtam a csatlakozó pontig. A méréseket háromszoros ismétlésekkel végeztem a kivétel a leghosszabb oldal, amit a megbízhatóság érdekében hatszor mértem meg. A végponton nem tudtam tájékozni, mert nem voltak tájékozó irányok. A részletpontokat az egyik sokszögpontról kiindulva több-cövekkel állandosított-pont-ról mértem be.

A két végpont koordinátáit nem tudtam megszerezni, ezért a tájolóval mért irányok segítségével a töbröket, hogy relativ helyzetüket ábrázoljam 1:500-as méretarányban szerkesztettem meg. A töbör sor mellett elhelyezkedő erdészeti köveket is felmértem. Németh Ferenc erdőmérnök segítségével az erdészettől hozzájutottam egy 1:4000-es méretarányu térképhez, melyről a három erdészeti kő koordinátáit meg tudtam határozni. Ezek segítségével utólag tájékoztam a töbör sorot.

A magassági beillesztés a sokszögvonal alapján ellenőrzés nélkül történt, ezért csak előzetes közelítő adatokat írtam fel a térképre.

A kutatótábor ideje alatt elkészül a barlang térképe is. Ezt Dr. Szunyogh Gábor bányamérnök készítette. A barlang felmérésében magam is segédkeztem. A barlang 1:100 méretarányu alaprajzi térképére rászzerkesztettem a 13.-ik víznyelő szintvonalas térképét. A barlangtérkép hosszszelvényét is mellékelem. Az általam készített 1:500-as és a barlang alaprajzi térképe segítségével következtetni lehet a barlang még fel nem tárt járatainak elhelyezkedésére. A felmérés jelentőségét az is növeli, hogy barlang vízgyűjtő területéről ilyen részletes térkép előzetesen még nem készült.

Célul tűztem ki azt is, hogy az egész területről valamilyen tájékoztatást adok. Mint már említettem a terep előzetes bejárásakor derült ki, hogy a terület nagyobb része / a Teresztenyei-rész kivételével/ nem, vagy csak nagy nehézségekkel mérhető fel földi eljárással. Németh Ferenc erdőmérnök segítségével sikerült a terület légifelvételéhez hozzájutni. a felvételek barlangász szempontok szerinti kiértékelése az elkövetkezendő idők feladata.

Arra gondoltunk, hogy a terület egy részét foto-interpretálással értékeljük ki. Ehhez szükség lett volna olyan felvételekre, amiről a földi eljárással bemért terület jól látható és elemzésük alapul szolgálhatna a többi területről készült felvételek kiértékeléséhez. Sajnos az általam felmért terület erdővel borított, ezért ehhez a módszerhez értékes információt nem nyújt. Nem vetettem el a felvételek vizuális kiértékelésének lehetőségét. Ugy vélem, hogy ha ezt a munkát olyan személy végzi aki a területet a barlangok~~k~~ lejáratait a víznyelők elhelyezkedését nagyon jól ismeri és talán a légi-felvételken azonosítani tudja, akkor értékes információkhoz juthatunk.

Felmerült annak a gondolata, hogy a barlangkutatók munkáját segítené, a kutatást lényegesen előre vihetné, ha készülnének olyan légifelvételek, amelyeken a fontosnak vélt töbrök helye azonosítható lenne mert ezek segítségével gyorsabban juthatunk hozzá az információkhoz. Ehhez arra lenne szükség, hogy a barlangkutatók tudjanak a felvételek készítésének időpontjáról és a repülés előtt jelzéseiket el tudják helyezni a terepen. A kapcsolatot az erdészet és a kutatócsoportok között a Természetvédelmi Hivatalon keresztül látom megvalósíthatónak.

Befejezésül szeretném kiemelni, hogy a föld belsejében kialakult barlangok- valamilyen módon- jelt adnak magukról a felszinen. Ha ezekről a jelkekről pontos geodéziai térkép készül, ennek segítségével a barlangok helye valószínűsíthető.

Végezetül köszönetet szeretnék mondani mindazoknak, akik a munkámhoz és dolgozatom megírásához segítséget nyújtottak. Így konzulensemnek, aki ötleteivel és tanácsaival segített és Németh Ferenc erdőmérnöknek,

- 8 -

aki rendelkezésünkre bocsájtotta az erdészeti térképet és betekintést engedett a területről készített légifelvételekbe, s ezzel lehetőséget adott a mérési eredmények hasznosítására és lehetővé tette a kutatás folytatását.

Külön szeretném megemlíteni azokat a barlangkutató társaimat, akik a felmérésnél segítettek, Dr. Szúnyogh Gábor bányamérnököt akinek a barlangtérképet köszönhetem. Vidics Zoltánnét barlangkutató szakosztály vezetőjét és a szakosztály többi tagját.

Felhasznált irodalom

- Dr.Sárdi Andor : Geodéziai Alapismeretek I.,II.
/Kézirat Tankönyvkiadó, 1979./
- Dr.Gercenesér Miklós : Fotóinterpretáció / Kézirat
Székesfehérvár 1979./
- Balázs Dénes : A Piticsi barlangrendszer /kutatói adatok
összefoglalása 1911-1960-ig/
MKBT tájékoztató, 1960. dec.,566.old./
A Szabadság-barlang /Karszt és barlang-
kutatók 1960. 61-77. old./
- Lukács László : Szabadság-barlang /Az FTSK kutató-
táboráról való jelentés 1976./
- Kassay Albert : Teresztenyei barlangrendszer /Jelentés
az FTSK barlangkutatók 1978. évi
munkájáról 92. old./
- Vidics Zoltánné : Új feltárás a Danca-barlangban. /Karszt
és barlang, 1981. 53. old./

T A R T A L O M

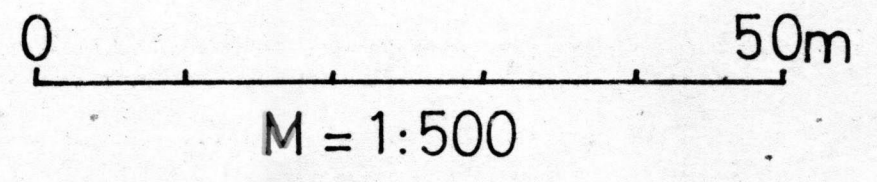
A feladat kitűzése	1. old.
A területek részletes ismertetése	2. old.
A felmérés leírása	4. old.
Az eredmények kiértékelése és a további kutatás lehetőségei	6. old.
Köszönetnyilvánítás	7. old.
Irodalomjegyzék	9. old.

M E L L É K L E T E K

A Vidics - barlang és környékének 1:500-as
méretarányú szintvonalas térképe.

A Vidics - barlang 1:100-as alaprajzi térképe
és hosszszelvénye.

A Vidics - barlang környéke

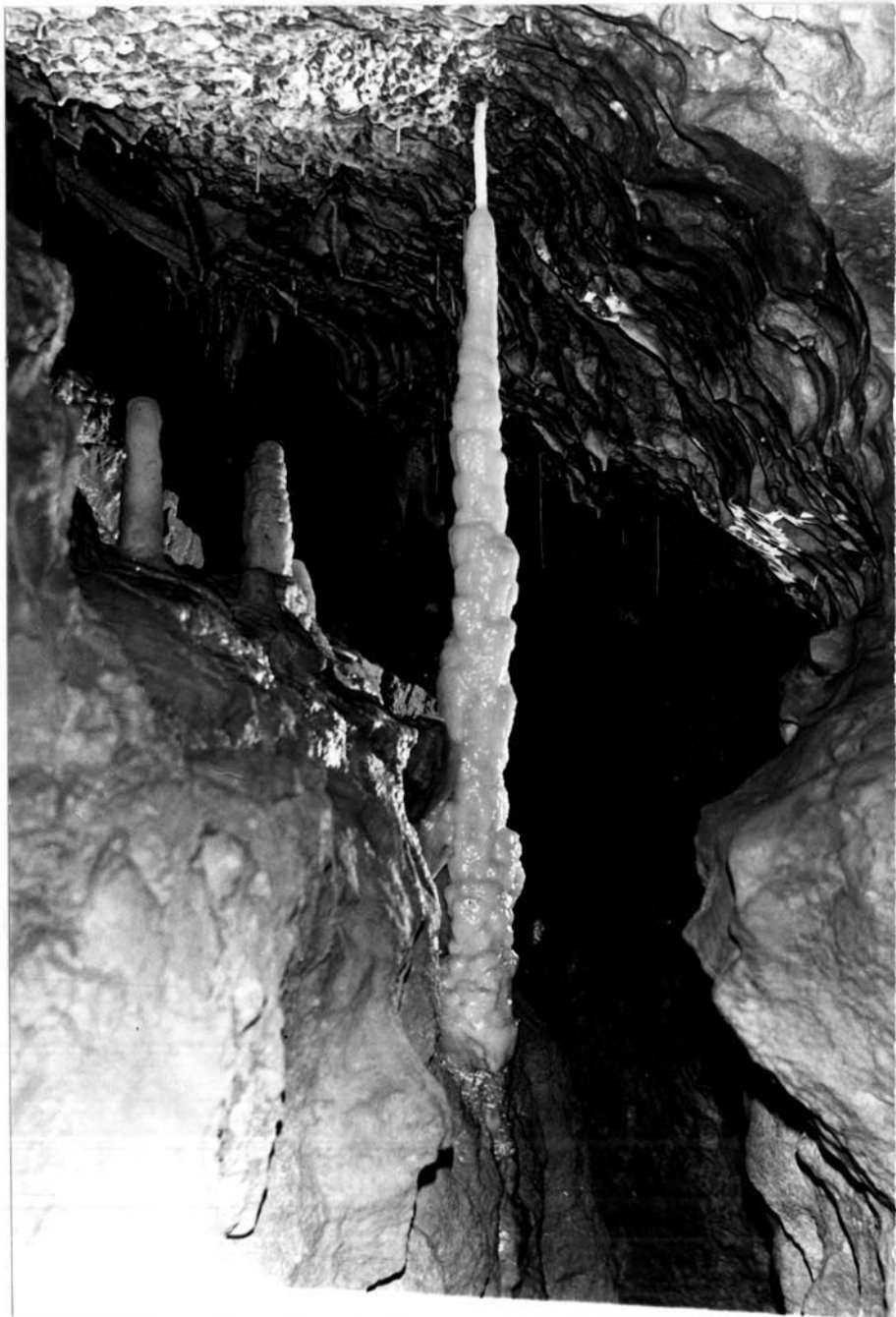
- Viznyelő
- Szekérút
- Erdészeti méréspon
- Főbb méréspon
- Vidics - barlang

Szilvai G. 1983 évi felmérése

Krágy Sándor 1982. szeptember 4.

Kétszlopos-terem /részlet/

Az omladék tetején létrejött képződmények mellett, jobb oldalon van a jelenlegi meder.

B E S Z Á M O L Ó J E L E N T É S

A

D A N C A - B A R L A N G B A N

végzett kutatásokról 1911-1984-ig

Kutatási engedély száma:584/1980 - 12/16/1982.IV.8.

Tartalom:

- 1./ Megfigyelések az 1981-ben feltárt szakaszban /Kraus/
- 2./ Kőzetminták vizsgálata az 1981-ben felt.sz. /Kraus/
- 3./ Danca-bg. kutatása 1911-1984-ig /Vidics Zoltánné/
- 4./ Légáramlás megfigyelése a Danca-bg.-ban /Vidicsné/
- 5./ Danca-barlang vízgyűjtő területe /Kraus/
- 6./ Bejelentés új szakasz feltárásáról /Vidicsné/
- 7./ Az 1983-ban feltárt szakasz térképe 1:100 /Vidicsné,
Dr.Szúnyogh Gábor és Kovács Péter/
- 8./ Új szakasz felmérése 1984-ben /Vidics Zoltánné/
- 9./ Danca-bg. felszíni területe /Kraus,Szúnyogh,Vidicsné/
- 10./ Danca-barlang poligonvonala 1:1000 /Vidics Zoltánné/

F T S K Barlangkutató Szakosztály - Jelentés 1983.

Megfigyelések

a Danca-barlang 1981-ben feltárt szakaszában

A Fürdőszoba előtt erős visszaoldásu a falfelület, az itt levő cseppkőlefolyás is vissza van oldva, nyilván a jelenleg is bőven szivárgó viz oldóképesen érkezik le az üregbe. Itt egy kereszt-törés lehet, a Fürdőszoba eleje ebben a keresztben levő törésben van. Ugyanezt jelzi az itt levő leszakadásos járatkitágulás, a kis termecske is.

A járatok kereszttszelvényei változatos, szép profilokat mutatnak. Gyakoriak a tektonikus hasadékjáratokra jellemző hegyes háromszög profilok. Sok helyen omlások nehezítik az eredeti formák megfigyelését, viszont a Kuszoda a Szabadság-barlang hasonló /nevű és jellegű/ járatszakaszánál szebb. A járatban végighuzódó, benyuló kőzetpárkányok kellemes látványt nyújtanak. A járat főtéje teljesen lapos, repedést nem látni benne. Hasonló jellegű a Szauna is. A környék kőzettani térképe a felszínen dolomit-foltot jelez, talán ennek áttörése a szűk keresztmetszetű járat.

A Szauna utáni ÉK felé menő járat végén az ÉNY-i falon "Karr-barázdák" vannak, kb. 1 m hosszú, 2-3 cm mély oldások /tipus-példányaik a Vass Imre-barlang Cyclopsokterme előtti kanyarban vannak/. Erősen kérdéses genetikájuk miatt fontos megjegyezni itteni előfordulásukat.

A szifonban egy karó beszúrásakor jól érződött, hogy 15-20 cm agyag alatt durva kavics van, ami ismeretlen mélységű. A Szifon vizének leszívása után az üregben hátramaradt agyagon 1 hét alatt 1-2 mm-es beszáradási /zsugorodási/ repedések keletkeztek, ezek mérete 1 hónap alatt már elértek 8-10 mm-t. 2 hónap elteltével már nem észlelhető a növekedésük.

A Szifon első termének, a bejárati folyosóval szemben, elszűkülő végpontján cseppkő és agyag zárja el a kb. 30 cm széles járatot.

A Szifonbavezető folyosó falán a két párkányból álló színlő-pár szintén érdekes, bár patakos barlangoknál nem ritkaság. Az egyenes járat főtéje csak néhol megy át hasadékba, több helyen boltozatosan záródik. Ennek alaposabb megnézése is célszerű.

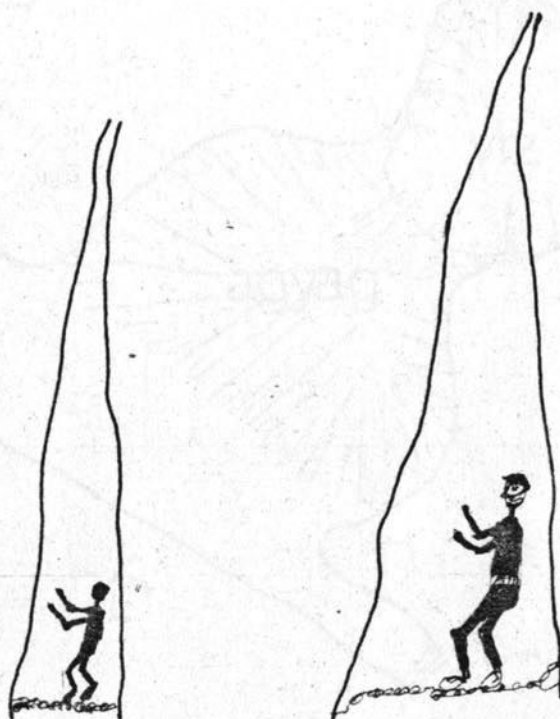
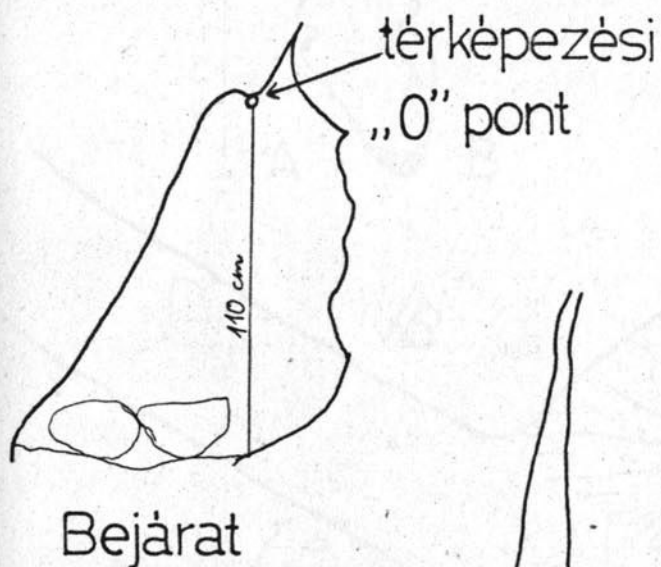
Egyéb: Egy 8-10 mm hosszú, fehér izeltlábut láttunk sétálni az agyagon. Alakja alapján a sertefarkuak /THYSANURA/ közé tartozhat.

Budapest, 1983. október

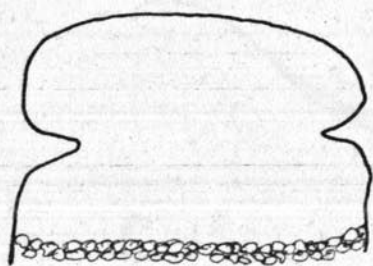
Kraus Sándor

DANCA - BARLANG

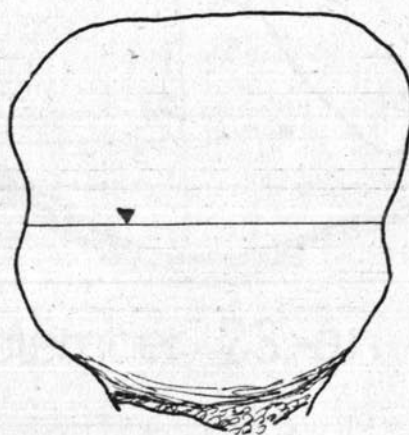
/Emlékezetből készült szelvényvázlatok /

Hasadék járatok
/több részen/

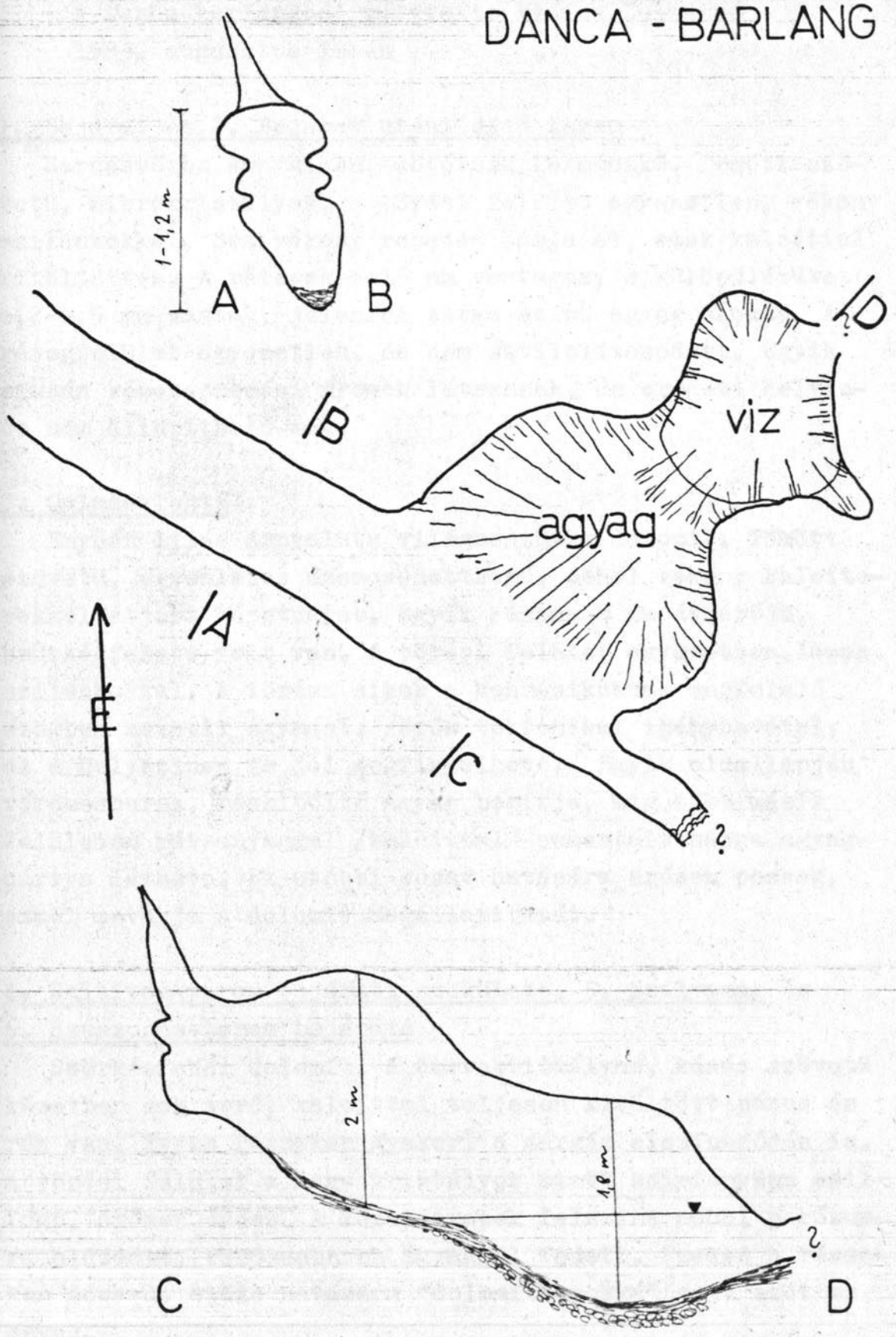

Kuszoda

Szauna

DANCA - BARLANG

A szifon 1983 szeptember 23.-án

/Emlékezetből készült vázlat /

Krausz Sándor 1983 szeptember 25.

KÖZETMINTÁK

A Danca-barlangból gyűjtötte Vidics Zoltánné
1983. augusztus 18-án

1. Bejárat és 2. Bejárat utáni első terem

Barnásvörös árnyalatu, sötétszürke mészkő. Tömött szövetű, mikrokristályos, a törési felület egyenetlen, vékony szilánkokkal. Sok vékony repedés járja át, ezek kalcittal kitöltöttek. A rétegek 5-15 mm vastagok, elkülönülésüket 0,2-0,5 mm vastag, jelenleg sárga színű agyag okozza. A rétegfelület egyenetlen, de nem sztilolitosodott. Egyik mintán kőzetcsuszási nyomok látszanak, de eredeti helyzete nem állapítható meg.

3. Omladékletjtő

Enyhén lilás árnyalatu világosszürke dolomit. Tömött szövetű, egyenletes szemcsézettségű, néhol vékony kalcite-ekkel átjárt kőzetdarab. Egyik részen 8 mm átmérőjű, szürkésfekete folt van. A törési felület egyenetlen, lapos szilánkokkal. A törési síkok a Mohr-síkoknak megfelelő szögben metszik egymást. /Erős tektonikai igénybevétel; ez a helyszínen is jól megfigyelhető./ Egyik oldallapján vörösesbarna, réskitöltő agyag borítja, míg több másik felületen mészsanyaggal /kalcittal/ cementált sárga agyaghártya látható. Ez utóbbi sósav hatására erősen pezseg, ezzel zavarja a dolomit megállapítását.

4. Kalcitos-terem bejáratú szűkülete, 5. Szilvamag és 6. Szuszogós-terem bejárata

Szürkésfehér dolomit. A durvakristályos, kásás szövetű kőzetben sok apró, kalcittal teljesen kitöltött pórus és rés van. Egyes részeken gyakori a sárgás elszíneződés is. A törési felület a nagy kristályok miatt zsirfényűen csillogó, erősen érdes. A kőzetdarabok felszíne néhol porózusra oldódott, vörösesbarna agyaggal fedett. Ezekben a részeken sósavas oldás hatására "dolomithomokká" esik szét az anyag.

7. Kürtős-terem utáni hasadék

a/ Kőzetminta: Szürkésfehér dolomit, kissé lilás árnyalatu, nagykristályos, kásás szövetű. Vékony sárgás repedéseket és üregecskéket kalcit tölt ki. A telérek vastagsága 0,05-0,5 mm között van. A kőzetfelületen barnásfekete, ~~lila~~ bevonat látható, vastagsága kb. 0,1 mm. A bevonat nem egységes, vastagsága és színe változó, alul általában barnásfekete, kívül sötétbarna.

b/ A mederben padosan lerakott üledék: Barna, kissé vörösesbarna kőzetliszt. 0,05-0,4 mm nagyságu, sárga, barna és meggy-vörös limonitszemcsék ágyazódnak be sötétbarna agyagba. A szemcsék elhelyezkedése teljesen szabálytalan, rétegzettség nem látszik. A mintát 2-3 mm vastagon teljesen egynemű, sötétbarna barnásfekete agyag vonja be. /Áradás utáni lebegtetett hordalék lerakódása?/ Mész tartalma gyakorlatilag nincsen.

8. Nagy-terem

a/ Kőzetminta: Sárgásfehér dolomit. A kőzet erősen eltérő méretű kristályokból áll, sok keskeny repedés járja át. Ezek közül egyik irányban több párhuzamos, 0,1-0,2 mm vastag részben barnásfekete kitöltés van. Ez a telércsoport a kőzetdarab eredeti felszínén mélyen kioldódott.

b/ Kitöltés: Fehér színű kalcitkiválásból és barnás, vörösesbarna agyagcsomókból álló minta. A porózus, egyenetlen felszínű kalcitkiválások közti 5-10 mm-es üregeket mésszel átítatott agyag- és kőzetliszt-csomók töltik ki. A fehér kalcit felülete átlag 2 mm mélyen bemaródott, ide vörösesbarna agyag került. Az egész darab külső oldalán barnásvörös, kb. 1 cm vastag, földes törésű elszíneződés van. Alatta 8-10 mm vastag kalcitréteg, majd az üreges sáv után újabb, 6 mm vastag kalcitréteg következik. Ennek "alsó" oldala is üreges.

Kialakulását agyagon képződő cseppkőkéreg létrejöttével magyarázom. Az újabb agyagos előntés után ismét megkezdődött a cseppkőkéregzés. Az agyagrétegek száradási repedéseit is kitöltötte a cseppkő, illetve magát az agyag- és

kőzetliszt-poliédereket átjárta a meszes oldat. Később az agyag kémiai hatására oldódás kezdődött, ami a cseppkőrétegek felületét szivacsossá tette. További helyszíni vizsgálatok szükségesek a feltevés bizonyítására.

9. Fürdőszoba

Szürkésfehér dolomit. Tömött szövetű, különböző szemcseméretű kristályokból álló kőzet. Néhány egészen vékony /0,1 mm/ kalcit-eret látni benne. Az eredeti felület korrodálódott és 0,1-0,2 mm vastagon összefüggő, barnásfekete bevonat borítja. Ezen a felületen a kabit-telér vonalán bemélyedés van, jelezve az oldódást.

10. Szifon

Sötétszürke mészkő. Tömött szövegű, egyenlőtlen szemcseméretű. A 0,1-0,2 mm vastag réteghatáron sárga agyag van, de nem sztilolitosodott felszínű. A 0,2-0,8 mm széles kalciterek kipreparálódtak a kőzet felszínén. A mészkő szerkezete hig sósavas maradás után jól láthatóvá vált: a szürke különböző árnyalataiban különülnek el a lerakódáskor kialakult szerkezeti elemek. Törmelékes mészsizap-rögöket réteges algaszőnyeg-sávok fognak közre, máshol a felszakadt algás rétegek mélyedéseibe került be a mészsizap. Elvértve mészalga-darabkák is látszanak. Érdeemes volna néhány nagyobb, irányítottan vett mintából vékonycsiszolatot készíteni a részletesebb vizsgálatok számára.

Ujra végigvizsgáltuk a mintákat, mészkő tényleg csak az 1-2 és 10 számú minta. Ez további mintavételeket tesz szükségessé, hogy a mészkő-dolomit határát pontosan meg lehessen állapítani. Meg kellene vizsgálni a befoglaló kőzet és a járatok alakjának, méretének összefüggését is.

1983. december 2.

Ujabb mintavételek 1983. december 10-én.

11. Kürtős-terem

Dolomit-szürke színű, néhol sötétszürke foltokkal. Egyenletesen nagy kristályokból áll, amik között meszes kötőanyag van. Sok repedés járja át a kőzetet, ezekben vörösesbarna agyag és kalcit kitöltés van. A törési felület is egy agyaggal kitöltött repedés. Az üreg felé néző kőzetfelszint 0,5 mm vastag, barna cseppkőréteg vonja be. Alatta vékony, barna agyaghártya van, amiben néhol fekete bevonat is látható. A cseppkőkéreg vékonyabb részein áttünik az összefüggő fekete bevonat, ami tehát az egész felületet bevonta. Erre települt a cseppkőkéreg. Több helyen a kőzetre rakódott vörösesbarna agyag alkotja a felületet, itt cseppkő kiválás nincs. Nem tudom eldönteni, hogy nem is képződött, vagy pedig visszaoldódott. Inkább az utóbbi látszik valószínűnek.

12. Agyagcseppköves-terem

Dolomit. Szürkésfehér, aprókristályos, cukorszövetű kőzet. Mészanyagot alig tartalmaz, azt is csak a kevés, vékony kőzetrés kitöltőanyagaként. A minta felülete erősen korrodálódott, lisztesen pereg /cukorszövetű dolomit/. A felület nagyobb mélyedéseiben megmaradtak az egykor összefüggő réteget alkotó barna agyag foszlányai.

13. Fürdőszoba bejárata

Szürkésfehér, cukorszövetű dolomit, a nagyon apró minta felületét feketésbarna agyag borítja.

14. Füstöltkolbász-terem

Mészke. Sötétszürke, mikrokristályos kőzet, rendkívül kevés repedéssel, amit kalcit tölt ki. A minta felülete szépen oldott, éles peremek választják el a körömnymi oldásteknőket. Egy széles repedést sárga agyag töltött ki, majd mésszel átítatódott. Ebbe a 2-5 mm széles sávba a vizmozgás mély árkot vágott. A kőzetdarab felületének mélye-

déseit barna agyag tölti ki, míg a csupasz, hullámfodros felületen fekete bevonat foszlányai láthatók. Egyik /talán alsó/ csücskön és a hozzá futó éleken visszaoldott cseppkő maradványait lehet megfigyelni.

15. Szauna előtti terem

Dolomit/?/. A kisméretű minta nehezen értékelhető. Kinézete alapján az eddig vizsgált dolomitokra hasonlít, de a benne levő nagyon sok apró üregecskét kitöltő kalcitkristály sósav hatására keletkező erős pezsgése zavarja a vizsgálatot.

Szürkésfehér színű, cukorszövetű kőzet, nagy kristályokból áll, amiket meszes kötőanyag cementál. Sok apró, 0,5 mm-es üregecskét és néhány nagy, 2-5 mm-es lyukat tartalmaz. Utóbbiakban fentnőtt kalcitkristályok borítják a felületet. Barna agyag vonja be kívülről a kőzetdarabot, de több üregecskébe bemosódva is látható vörösesbarna agyag.

16. Szivattyus-terem

Szürke mészkő. Egyenletes, mikrokristályos, tömött szövetű kőzet. Felülete erősen oldott, a kőzetet átjáró néhány kőzetrészt kitöltő kalcit-ér kipreparálódott. A felület a szöveti elemeknek megfelelően más részeken is erősen egyenetlen. A mélyedések egy részét csokoládébarna agyag tölti ki.

1983. december 19.

Kraus Sándor

Vidics Zoltánné:

Danca-barlang kutatása

Tekintettel arra, hogy kutatócsoportunk 1983-ban az 1981-es feltáráskor elért barlanghossz több mint kétszeresére "növekedett" így a barlang kutatástörténetét röviden összefoglalom.

Először 1911-ben Strömpl Gábor kutatott a barlang környékén, irodalomban jelenleg nem lelhető fel a végzett tevékenysége.

Később 1913-ban Kadic Ottokár kutatta a barlangot. A végzett tevékenysége próbaásatásra és térképezésre terjedt ki. Az ásatáskor állati és emberi csontok, néhány bronztárgy és cseréptöredékek kerültek elő.

Ezután 1933-ban Jaskó Sándor morfológiai megfigyelései közt említi a barlangot:

"A Danca-barlang 85 m hosszú, több ágból összetevődő, időszakos forrásbarlang, jól fejlett kavicsos patakmederrel."

Legközelebb Jakucs László említi a barlangot "A Béke-barlang felfedezése" című könyvében.

További kutatásokat a jelenlegi csoportunk elődje a Kinizsi barlangkutató csoport végzett 1956-ban Balázs Dénes vezetésével. 1956. március 18-án fuxinnal megfestett Danca-nyelő /jelenleg a térképeken Névtelen-nyelőként szerepel/ vize 2 óra 20 perc alatt jelent meg a forrásnál. 1956. április 4-én a Gyökérküti-viznyelőt 20 kg só alkalmazásával kívánták hovatarozását igazolni, de ez nem járt sikerrel.

A nyelők feltárása: 1956-ban a két nyelőnél dolgoztak.

1. Északi munkahely /Gyökérküti-viznyelő/-nél -3,5 m mélységben érték el a patakot. A kb. 2 m széles és 50 cm magas folyóban kavicsos mederben folydogált a víz, a patakot kb. 15 m hosszúságban tudták követni, de itt súlyos omlás keletkezett és a munkát abba hagyták. Biztató megfigyelésük: erős és változó irányú légmozgást észleltek.

2. Déli munkahely /Névtelen-nyelő/-nél egy 6-7 m nagyságú sziklatömb alatt sikerült egy szépen formált folyosóba bejutni, mely átlag 80 cm \emptyset -jü volt. Majd 3 m-rel lejjebb egy aktív szűk szakaszba jutottak, ahonnan két kis /1,5-2 m/ terembe bejutás után kb. 20 m-re a nyelőtől a víz majdnem teljesen kitöltötte a járatszelvényt, a munkát nem folytatták. Még ez év nyarán a víz -80 cm-t apadt, így még kb. 10 méter előrejutás után egy lehajló sziklafal már szifont alakított ki /vizmélység 2 m/, a kutatást abbahagyták.

Sajnos a jelentés nem említ térképezési tevékenységet, de megjegyzi, hogy mindkét nyelőnél feltárt szakaszok DK-K-i irányúak.

1957-ben fluoresceinnel megfestett Gyökérküti-viznyelő vize 8 óra múlva jelentkezett /vizhozam 200 l/p/ a Danca-barlang patakjában. Még ez év nyarán újra térképezték a barlangot.

1959-ben ismét dolgoznak a Gyökérküti-viznyelőben, és a Danca-barlangban. A nyelőnél 14-15 m-es szakaszt ácsoltak ki, ismételten megújuló omlások miatt abbahagyták a munkát. Ekkor is igen erős, változó irányú légmozgást figyeltek meg. Ismét vízfestést végeztek, ekkor 150 l/p vizhozam mellett 9 óra múlva jelentkezett a barlangszájnál.

A Danca-barlang kutatását az omladék-lejtő első szakaszában végezték. Aknát mélyítették a mederig, aztán a medertől termelték ki a lezuhant köveket. Súlyos omlás miatt a munkát abbahagyták.

Irodalom: Balázs Dénes: Piticsi-barlangrendszer kutatása

/Karszt- és barlangkutatási Tájékoztató

1960. december 566-575. oldal/

Csoportunk a "jelenlegi feállásban" 1979-ben kezdett komolyabban foglalkozni a Danca-barlang kutatási lehetőségével. Így került sorra elődeink munkájának áttanulmányozására és a még ekkor a "régiek" közül elérhető kutatóval, Horváth Jánossal megbeszélést folytattam, aki az 1956-os kutatásokban személyesen is résztvett és értékes tájékoztatást adott a barlang kutatásához.

Az így szerzett információk alapján 1980-ban megkezdett kutatómunka már néhány méter előrejutást eredményezett. A kutatómunkát az Omladék-lejtőt és a Hatókröstermet összekötő kuszójáratból É-i irányba haladva kezdtük meg. Gyakorlatilag nagyobb kőzettömbök között bontással mesterséges folyosót képeztünk ki. A már szálkőnek tűnő szűkületeknél véséssel tágitottuk a járatot. Ekkor a munkálatokat Frecska József irányította.

Kissé kilátástalan helyzetben 1981-ben már az én irányításom mellett folytatódott a munka. Az egymást követő szűk keresztaszadékok nehezítették a kutatandó irány megtartását.

Kemény küzdelem árán sikerült a továbbjutás. Nagy örömet okozott a már csüggedt csoportunknak és erőn felüli teljesítményre voltak képesek. Először a poligon-mérést készítettük el év végén a teljes felmérést is. Az eddig ismert járatszakasz feltérképezését Lukács László végezte váltott segítőtársakkal.

A barlang ekkor ismert hossza 279 m /járatirány poligon vonal/. Gondot okozott ekkor a végponton levő szifon. 1982-ben többször csak megfigyelő tevékenységet folytattunk és kísérletet tettünk a szifon vizének egy kis teljesítményű szivattyúval apasztani. Ekkor 6 óra alatt 1,2-2 cm-t süllyedt a vízszint. Így beigazolódott, hogy valóban csak egy szifonnal állunk szemben, nem pedig egy forrás táplálta medence.

Sok töprengés után 1983-ban a nyári tábor alatt beszereltünk egy kézierővel működtethető K-1-es szárny-szivattyút a szifon előtt 10 m-rel lévő kis terem falára. Erre egy 20 m hosszú kemény gumi szivócsövet szereltünk, melyet lábszeleppel láttunk el. A szivattyúra ezután 80 m vékonyfalú PVC csövet szereltünk és ezt elvezettük a meglévő barlangjáratba. Megkezdve a szivattyúzást a víz 80 méter után a mederben szétterült, feltöltötte a mélyedéseket. Napi 10-12 órás szivás után szükséges volt egy napot várni, amíg a víz kissé elszivárog, mert majdnem lehetetlenné tette a szivattyúállás megközelítését. Így is csak teljesen átázva lehetett elérni a munkahelyet, egy-egy váltás, amely 2 főből állt 4-5 óránál tovább nem bírta az ázást-fázást. Naponta két-két "csapat" váltotta egymást. A napi munka végéig már a levegő elhasználódott. Igen kemény küzdelemmel sikerült a tábor ideje alatt -2,21 m vízszintsüllyesztést elérni.

Ekkor már kezdtünk bizni a leszívás sikerében, mert az első szifonteremből egy viszonylag tágas szépen oldott folyosó szabadult fel, mely kb. 45° lejtéssel vezetett a következő terembe. A szivócső végét lejjebb kellett tenni. Eldöntöttük, hogy 1 hónap elteltével ismét folytatjuk a munkát.

Kezünkre "dolgozott" a csontszáraz nyár és a kevés csapadékkal beköszöntött ősz is. A víz szintje nem emelkedett, talán kissé apadt.

Tehát szeptember végén és november elején folytattuk a munkát egy-egy kemény műszak alatt.

Szivattyuzási idők és vízszintsüllyedés

<u>Kelt</u>	<u>M.óra</u>	<u>-cm</u>	<u>összes</u>
08.12.	12	25	25
14.	13	36	61
15.	4	14	75
16.	11	48	123
18.	13	62	185
20.	8	36	221
09.24.	6	28	249
11.05.	6	30	279

Munkánkat végül is siker koronázta! Megnyílt a szifon! Ekkor már hullafáradtan, nem a legjobb világítóeszközeinkkel megkíséreltük az átkelést. A szifonban 1,0-1,2 m mély sár volt és felette ekkor már 40 cm a légrés.

A szifon harmadik termének lejtőjén felküzdve magunkat sok, már kissé megülepedett agyagot tapostunk le, így a sár mélysége növekedett, a légrés pedig 30 cm-re csökkent. Következett egy vizes szakasz kb. 40 cm vízmélységgel a Szaunához hasonló járat profillal. Kb. 30 m kuszó folyosó után már magas hasadékba jutottunk, melynek alja aprókavicsos meder. Innen omladékokon át egy terembe értünk. Itt a meder kétfelé ágazik. Balfelé keskenyebb, de felső járattal rendelkező oldalágat látunk. Jobbra fejlettebb mederben néhány méter után szifonnal találtuk magunkat szemben. Kissé visszahúzódva a hasadékban felmáztunk és egy felső-szifonkerülő-járatban mentünk tovább. Kanyargós meanderes, leginkább "guggolós" járat. Egy omladék terem után lementünk ismét a mederbe. Több helyen a mederbe hullott köveket kellett átrámolni, hogy tovább tudjuk haladni. A barlang ezen szakasza képződményekben közepesen gazdag. Formakincse viszont csodálatos; meanderek, kagylós oldásformák. A meder keskeny bevágódása a járószint alatt 1,5-2 m. Járatmagasság 6-9 m /kb./, járatszélesség 1,5, 2,0 m. A barlang mérete befelé haladva egyre inkább bővül. Az impozáns hasadékokat omladék-termek tagolják. A barlang utolsó kb. 100 m-es szakasza teljesen elüt az eddig megszokott jellegtől. Itt dusan képződményezett tágasabb és laposabb /szélessége 3-4 m, magassága 1,5-3,5 m/. E szakaszban 1,0-1,5 m-es agyagpadok vannak, melyben 15-20 cm vastag kavicsos sáv/ok/ húzódik. Az anyagrétegzettség vízszintes irányú. A víz-visszamosta meder itt kb. 80 cm széles. Az agyagpadok tetejét cseppkőkéreg /1,5-2,0 cm/ borítja, ennek tetején helyezkednek el a cseppkőoszlopok, melyek vastagsága 13-15 cm. A meder meanderei lágyabb ívben kanyarodnak és helyenként 1,0-1,5 m-re benyulnak laposan az oldalfal alá.

Jelenleg a barlang végpontját egy vetőszik mellett
kőzetleszakadásból eredő omladék-terem képezi.

Térképezés

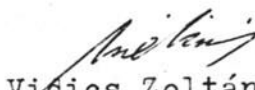
A feltárt szakasz felmérését 5 napos földalatti tábor
létrehozásával oldottuk meg. A térkép 1:100 méretarány-
ban készült el /mellékeljük/.

Az 1983-ban feltárt szakasz járatirány poligonhossza
700 méter.

További tervek

1. Tervezzük a barlang lezárását.
2. Új bejárat "keresését" a szifon utáni szakasz könnyebb
megközelítése érdekében.
3. A még eddig be nem járt szakaszok bejárását és azok
térképezését.
4. Ha módunkban áll, további szakaszok feltárását.

Budapest, 1984. január 25.

Vidics Zoltánné

A mellékelte fotókat Gazdag László készítette.

Légáramlás

/A Danca-barlangban 1983.12.29-1984.01.03-ig tartó földalatti tábor alkalmával/

A barlang levegő-hőmérséklete lényegesen alacsonyabb a megszokottnál /lehet 2-3°/, méréseket nem végeztünk. Ez a megállapítás vonatkozik az "ősidők" óta ismert barlangszakaszra.

A levegő áramlása az időszakos patak folyásirányával ellentétes irányu. Ugyiszintén ez a jelenség figyelhető meg az 1981-ben feltárt első kb. 140 m-es barlang-szakaszban.

Tehát a Szauna előtt kb. 20 m-rel a légáramlás lelassul, megáll. Innen a Szifon első terméig légáramlás nem észlelhető. A Szifonnál vagy teljesen "áll" a levegő, vagy gyenge-áramlásu, de változó irányu légmozgás észlelhető.

A Szifon után kb. 30 m-re befelé haladás esetén jobb oldalon meredek kuszójárat vezet felfelé, melyből a tiszta "felszíni" levegő süvit a járatba és itt szintén az időszakos patak folyásirányával ellentétes irányu. Ez az erős légáramlat az 1983-ban feltárt szakaszban kb. 600 m-ig terjed. Ebben a szakaszban nem lehetett ellenkező irányu légmozgást észlelni, csak annyit, hogy naponta 1-1,5 óra időtartamra az áramlás gyengül.

A jelenlegi végpont előtti kb. 100 m-es szakaszon légáramlás egyáltalán nem figyelhető meg /"áll" a levegő/.

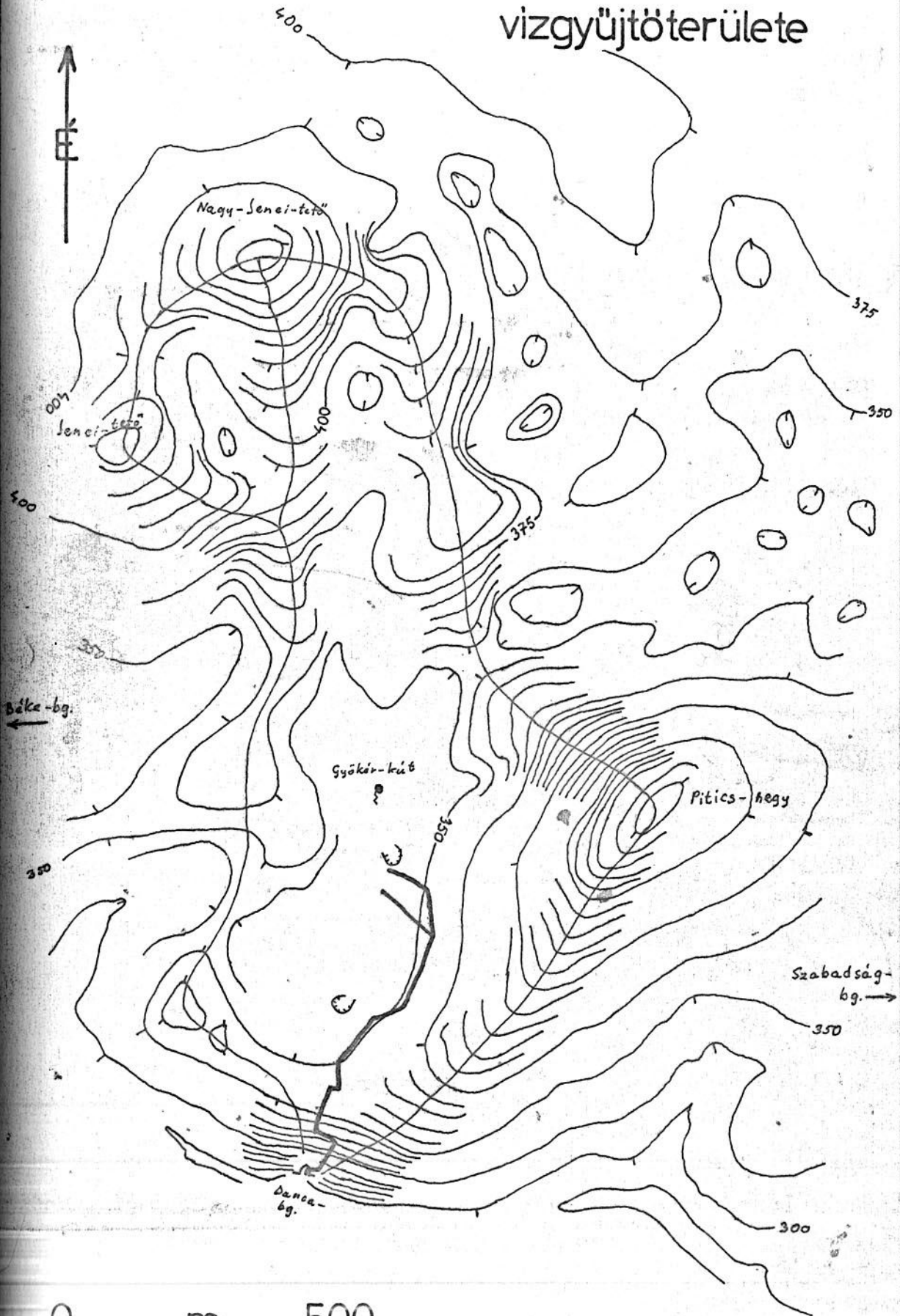
A fenti megfigyelésből kiindulva nehezen lehet elképzelni, hogy a barlang utolsó kb. 100 m-es szakasza közvetlen /szifonmentes/ összefüggésben legyen a Gyökérkúti-viznyelővel, ahol 1956-1959-ig többizzen is erős és változó irányu légmozgást észleltek.

Megjegyzés: Az egyes szakaszok méter-adatai járatirány poligonvonalon mért hosszúság adatok!

Budapest, 1984. január 10.

Vidics Zoltán
Vidics Zoltánné

A Danca-bg. és feltételezett vizgyűjtőterülete

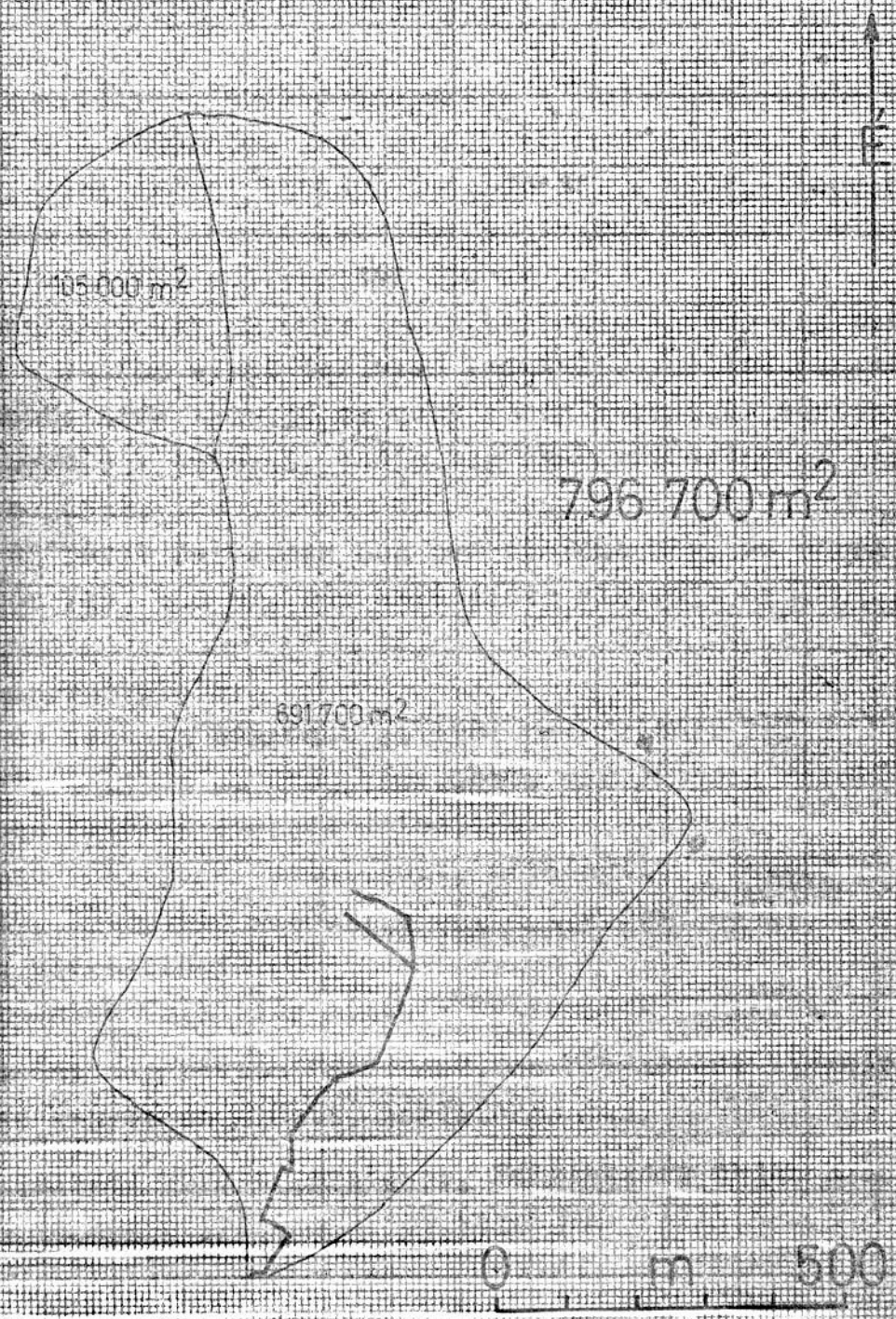

0 m 500

M=1:10 000

1984. június 16.

A Danca - barlang és feltételezett vízgyűjtőterülete

M=10 000

Handwritten signature or note at the bottom right of the page.

J T S K Barlangkutató Szakosztály
Budapest. 1095. Közraktár u. 4. sz.

O K T H Észak-magyarországi Felügyelősége
Miskolc. Hegyalja u. 6/b. 3535.

Tárgy: Bejelentés új barlangszakasz feltárásáról.

Szakosztályunk kutató-csoportja a DANCA-barlangban 83.08.13-án megkezdte a végponton levő Szifon vizének K-1-es szárnyszivattyúval, kézi-erővel történő leszívását. A nyári-tábor befejeztével még nem sikerült leszívni a járatot kitöltő vízmennyiséget. /visszint-süllyesztés 200 cm/.

A munkálatokat havonta 1-1 alkalommal tovább-folytatva sikerült a szifon vizét teljesen leszívni. /nyílás magassága 30 cm/ A továbbhaladás 120-130 cm mély sáron keresztül történik. Így sikerült a további, eddig még csak vízfestéssel igazolt járatba bejutni.

Az új járat felmérése még nem történt meg, de annak hossza jelentős /kb. 500 m/, már amit eddig sikerült bejárni...

Első észrevételeim:

Az új szakasz tágasabb az 1981-ben feltárt szakasz járatainál. A kőzet, melyben az üreg képződött, már zömében mészkő. /az 1981-ben feltárt szakasz dolomit/.

Képződményekben; sztalagmit, sztalagtit, "retek" és szalmacseppkő, közepesen gazdag. Több, a mederbe bedőlt sztalagmit erősen visszaoldott.

A járatok fala szép simán - helyenként kagylósan oldott.

A meder nagyrészen "söderos", de helyenként tisztára mosott illetve kagylósan oldott, hordalékmentes.

Az egyenes vonalú járatokat, felszakadás útján keletkezett termek és meanderos szakaszok tagolják.

A barlang lezárása:

A barlangot ideiglenesen az 1981-ben feltárt szakasz elején levő Szükület-nél zártuk le. Biztonsági-zárral nyitható egy cső keresztbe tételével, melyeket nitteléses technikával erősítettünk a Szükületbe.

A barlang védelme érdekében tervezzük egy komolyabb ajtó elkészítését /elkészíttetését/. Kérésünk az OKTH -felé, hogy a lezárás költségeit sziveskedjenek fedezni.

Terveink: Szeretnénk még ebben az évben elkészíteni az új szakasz térképét, melyet az éves jelentésünkkel kívánunk leadni.

Maradok Tisztelettel:

Vidics Zoltánné
a kutató csop. vezetője.

Budapest, 1983. december 21.

A következő 22 oldalon levő térkép a DANCA-barlang 1983-ban feltárt szakaszát ábrázolja /alaprész/ 1:100 méretarányban. Az É-i irány megegyezik a lapszél függőleges irányával.

Mérésnél használt eszközök:

Függőkompassz, lejtőkiv, műszálas vászon mérőszalag, kender poligonzsinór.

A felmérést Vidics Zoltánné végezte Dr.Szúnyogh Gábor és Kovács Péter segítségével.

Szerkesztette: Dr.Szúnyogh Gábor

A térkép a 112. ponttól csak vázlat értékű, mert innen csak mérőszalaggal és laptájolóval készült a felmérés.

-20m

Hosszmetszet a szifonon át

-20 m

247.

248

248'

248

248'

Szifon

Szivattyú

-218

a

a'

b

b'

c

c'

c

c'

a

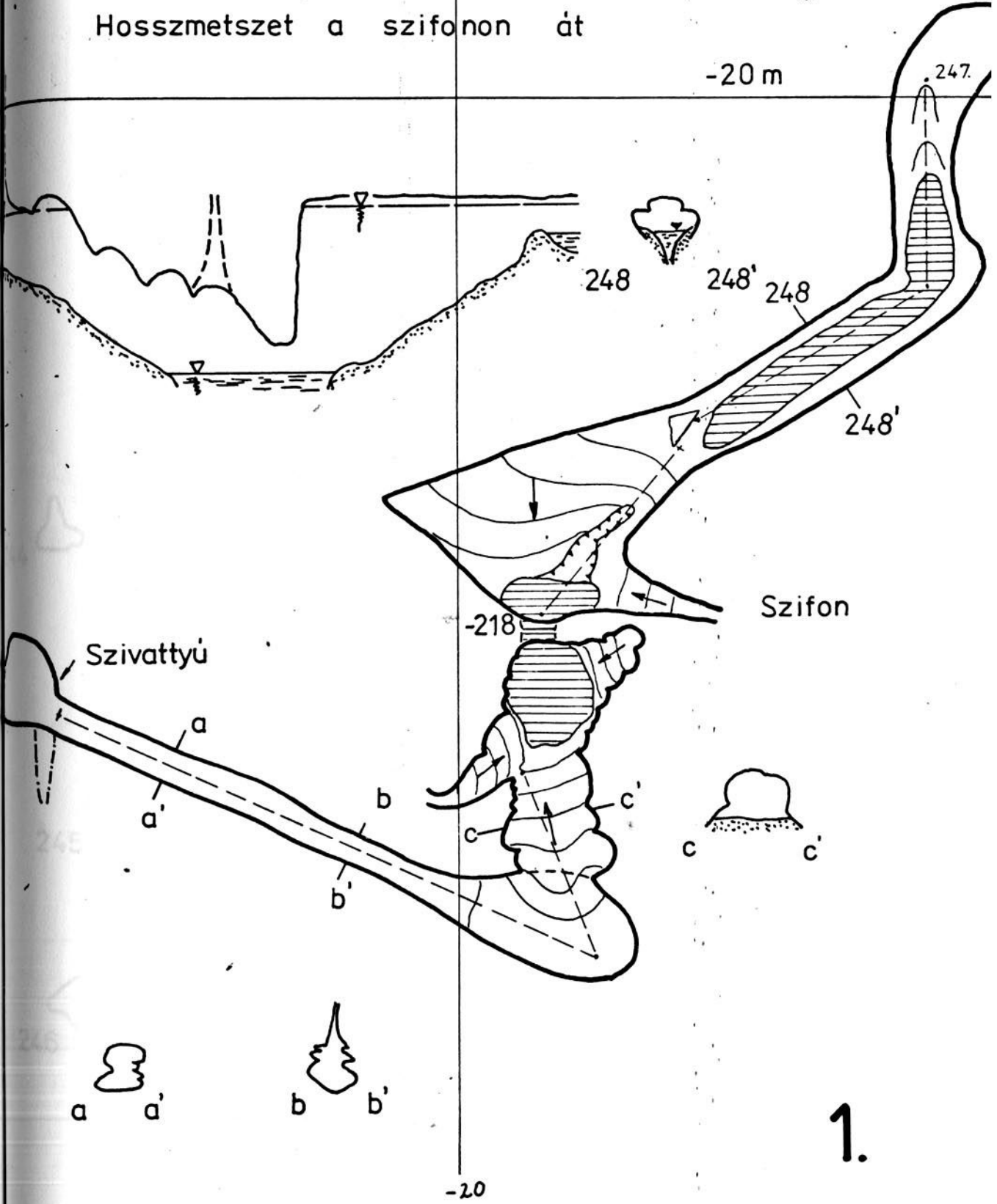
a'

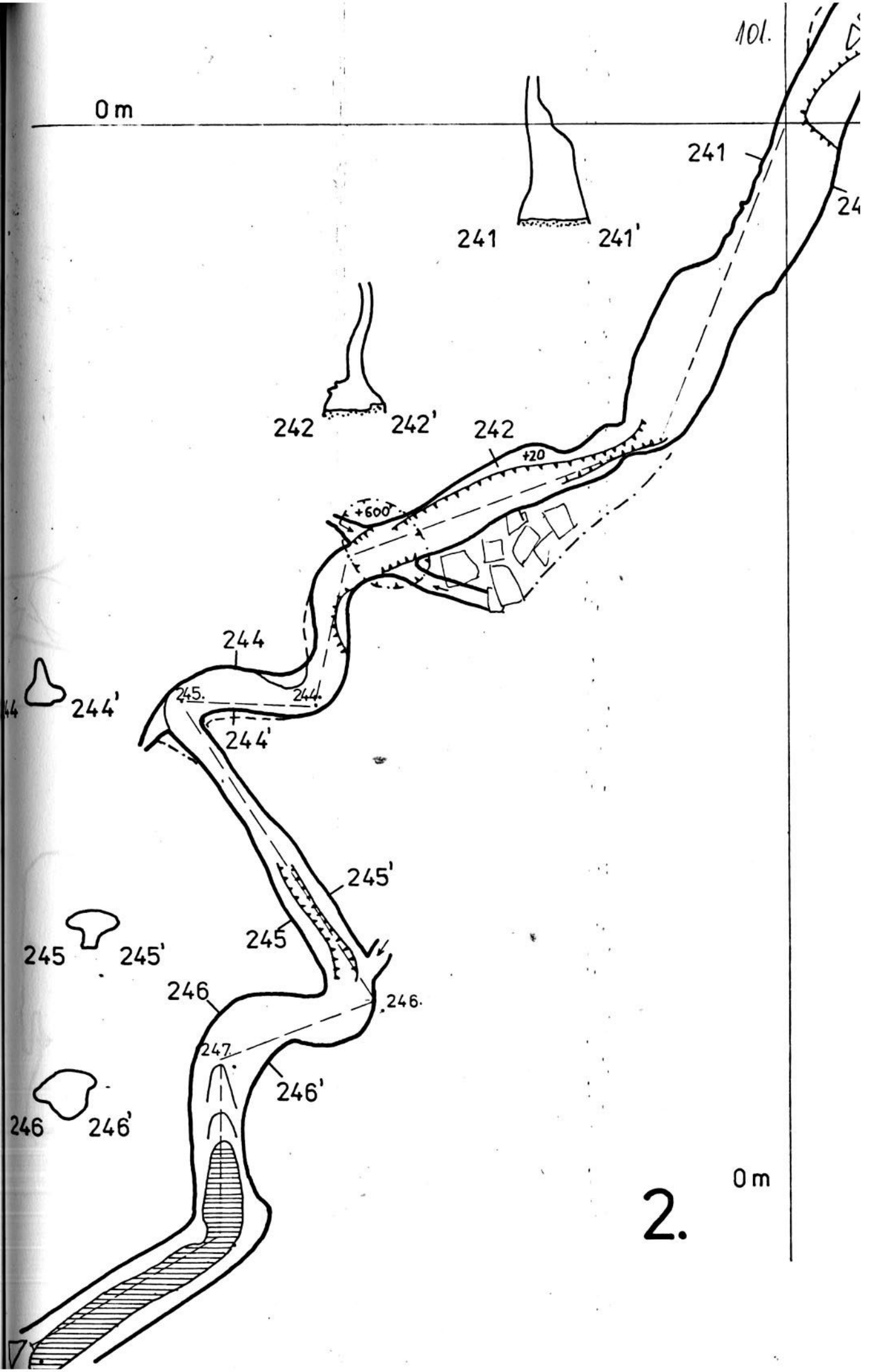
b

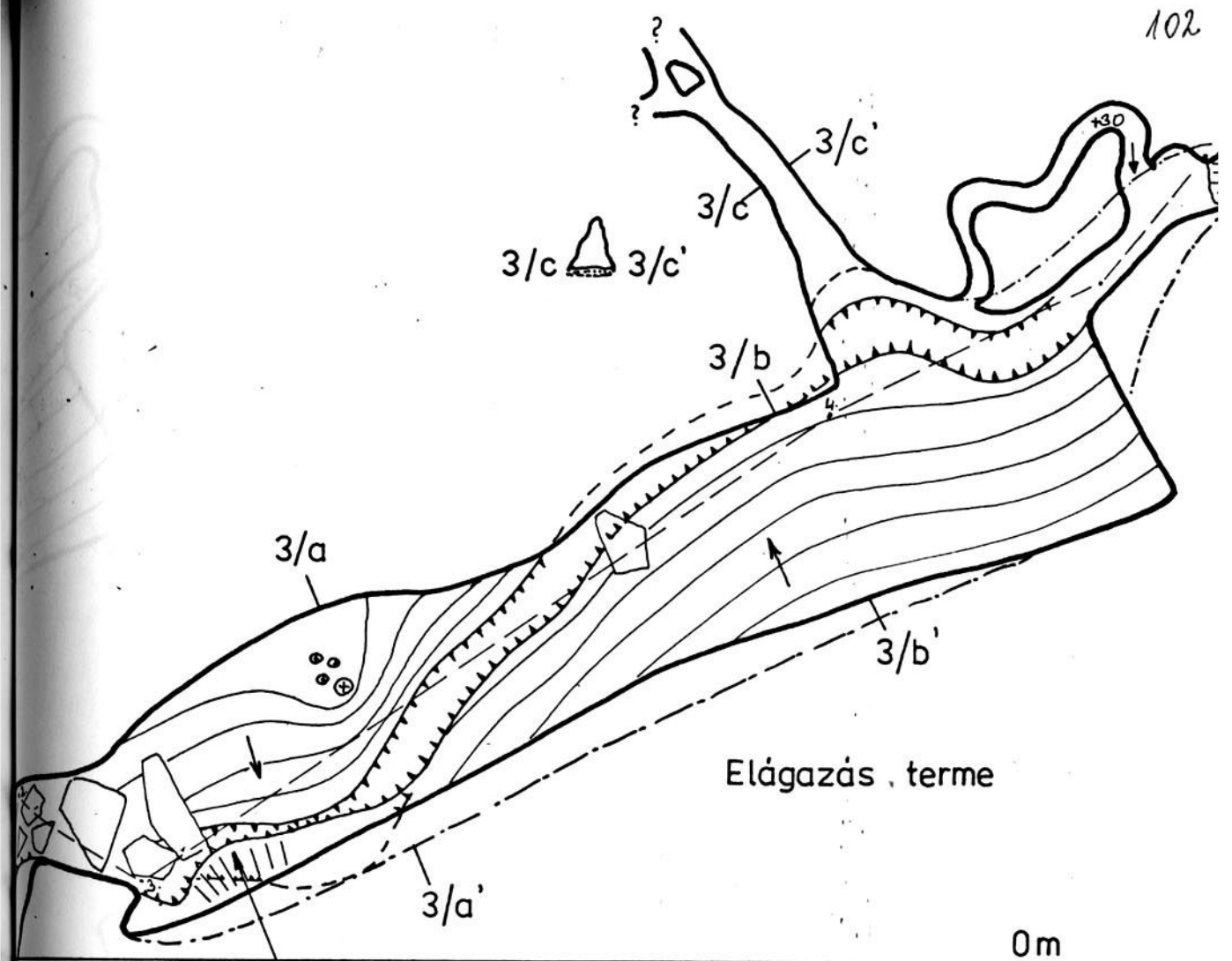
b'

-20

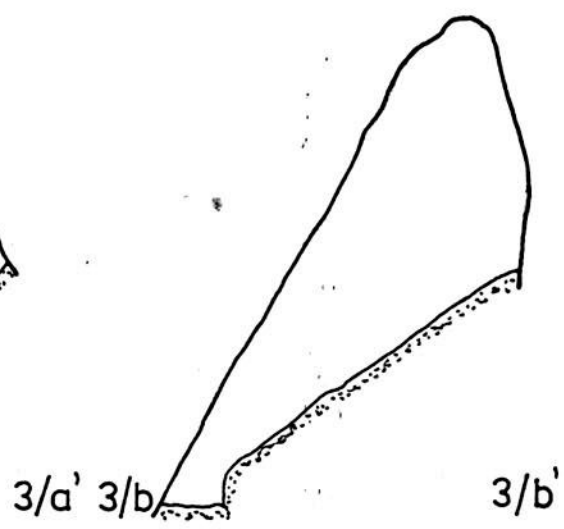
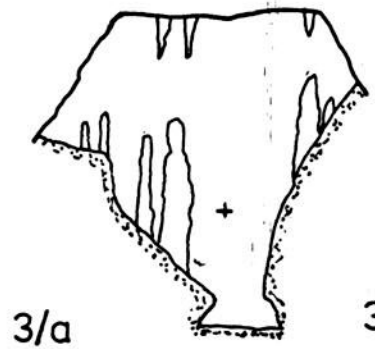
1.

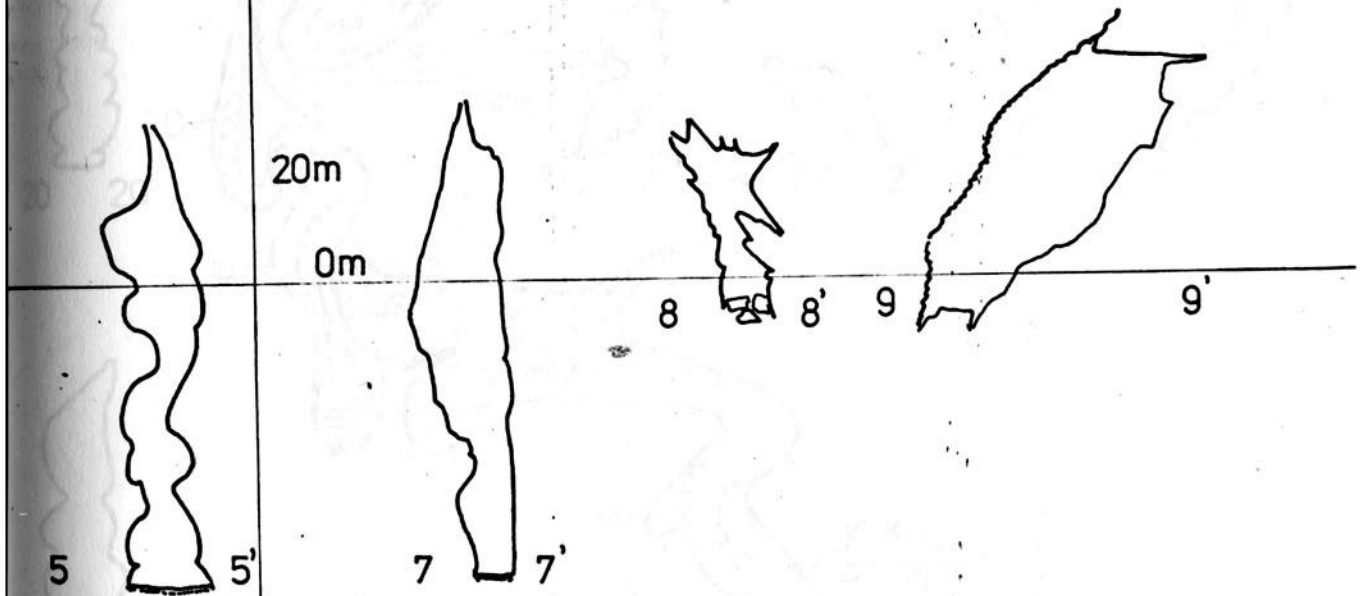
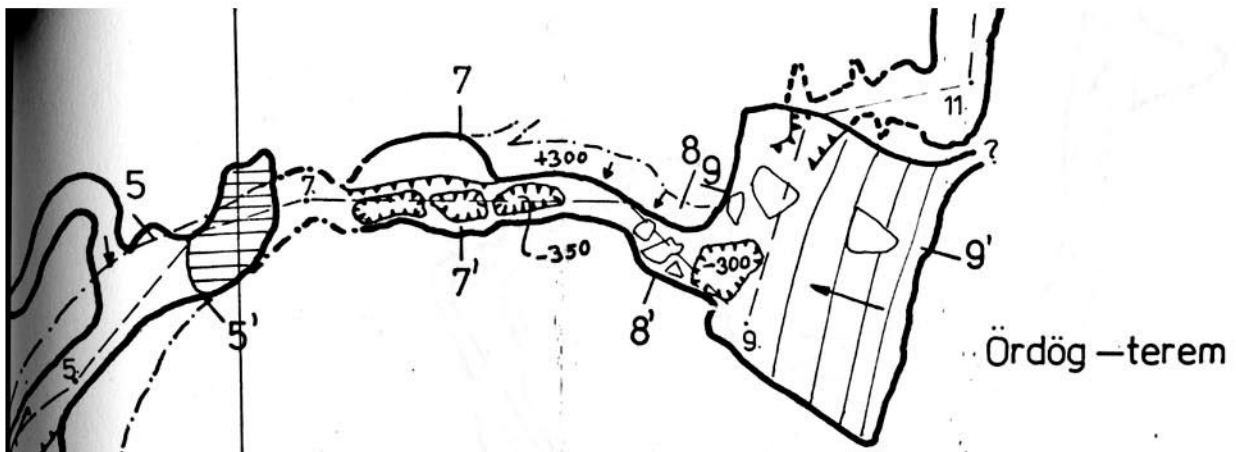

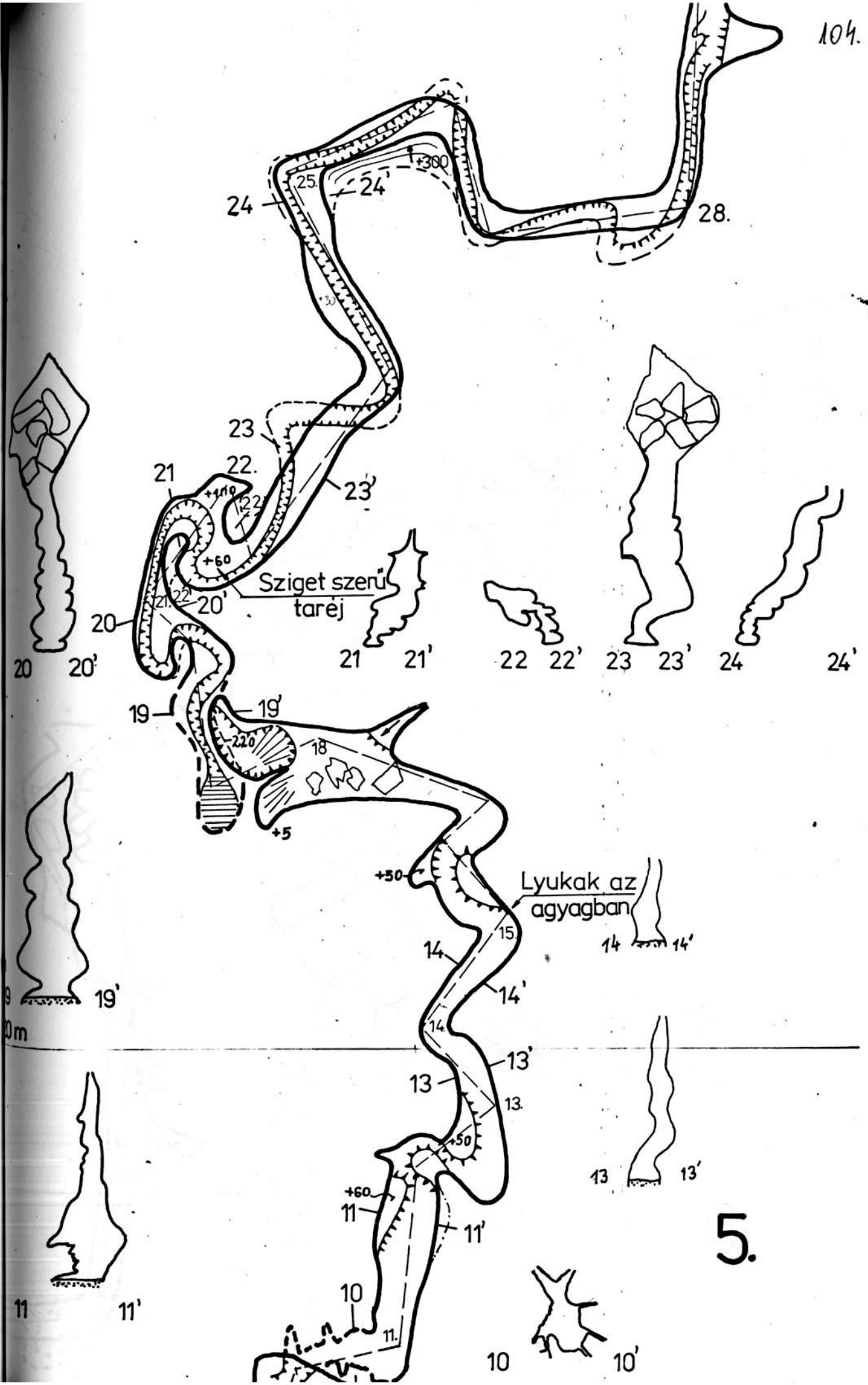

Agyag - sztalagmitok

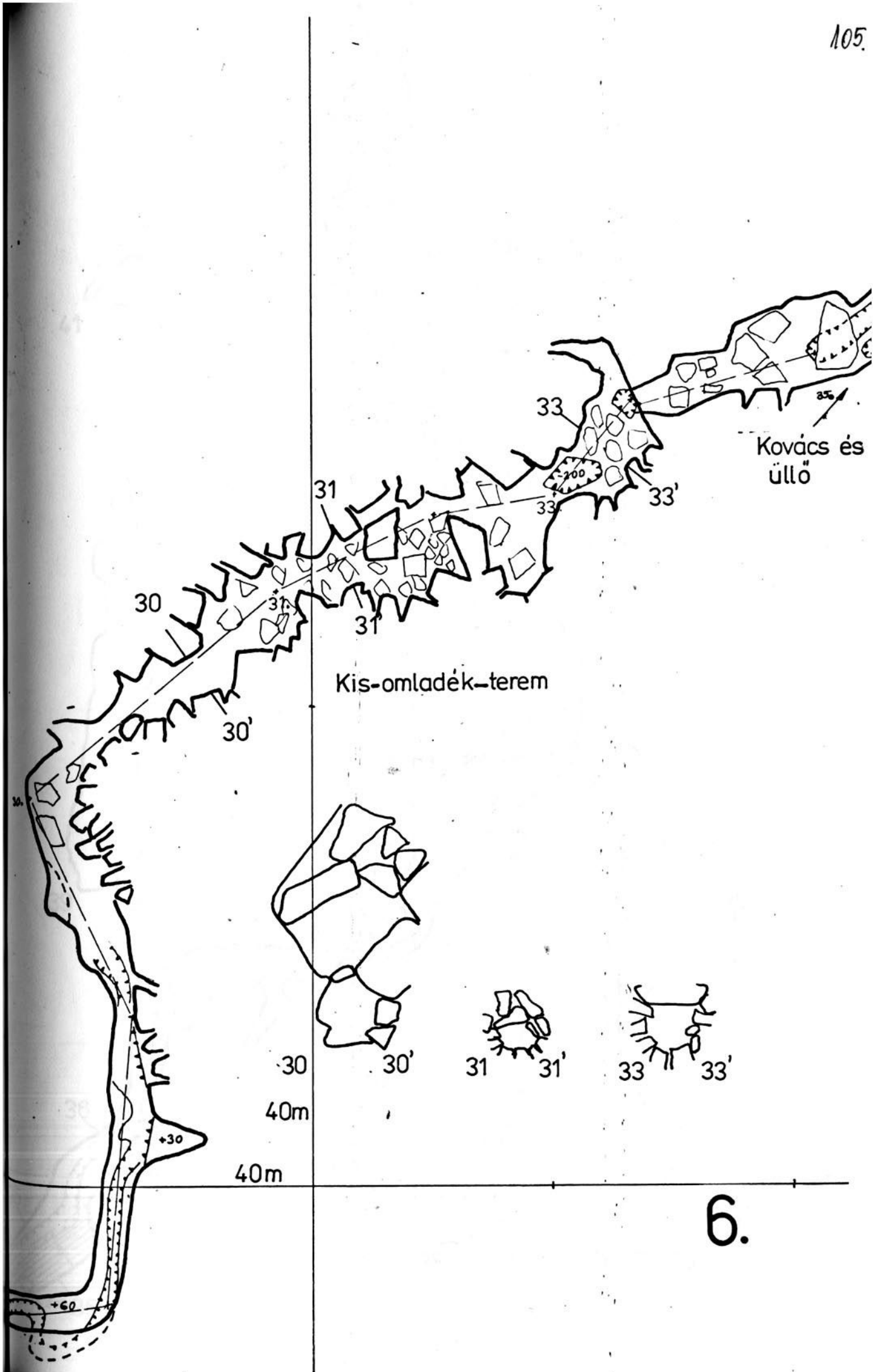

3.

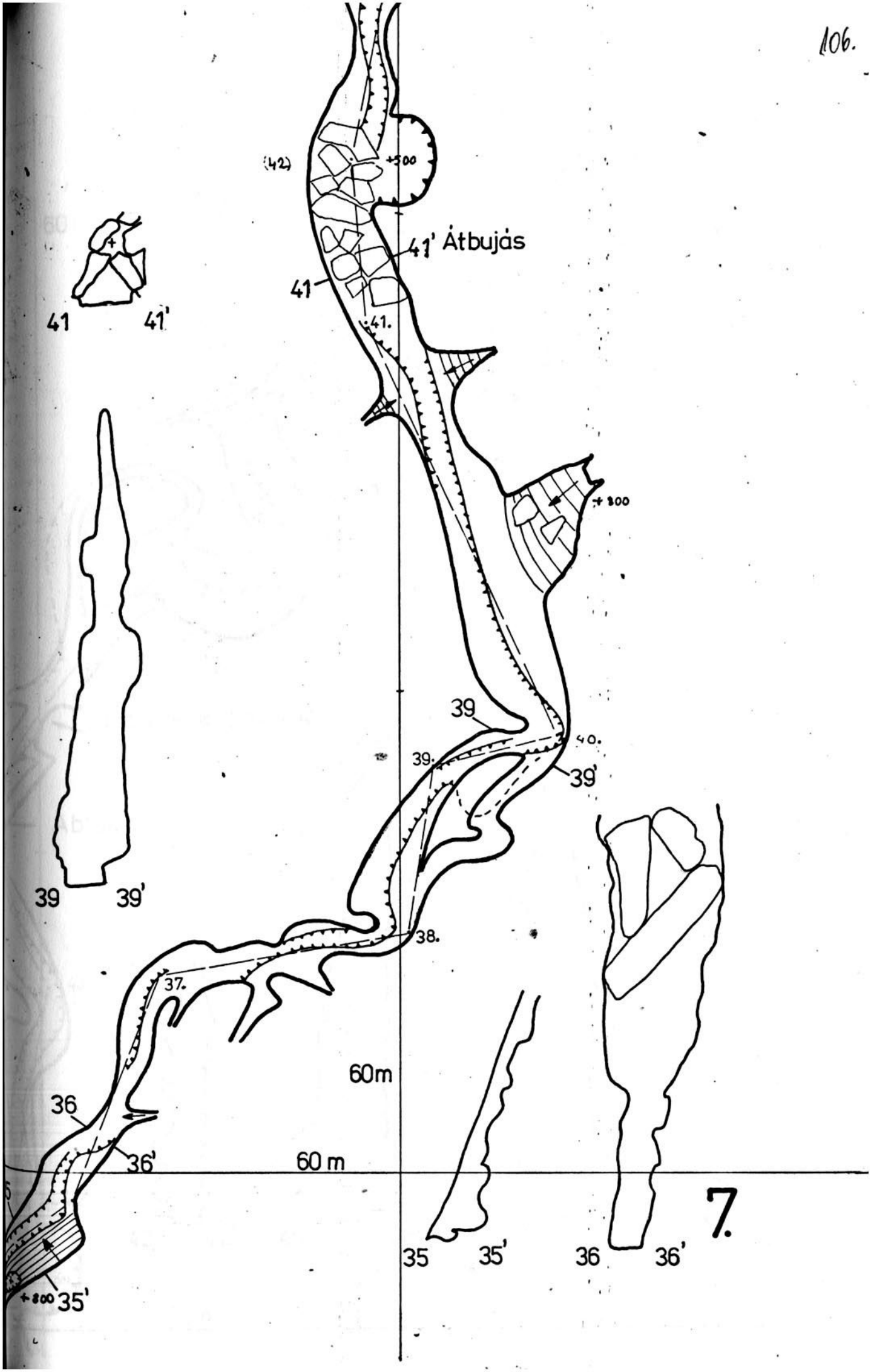

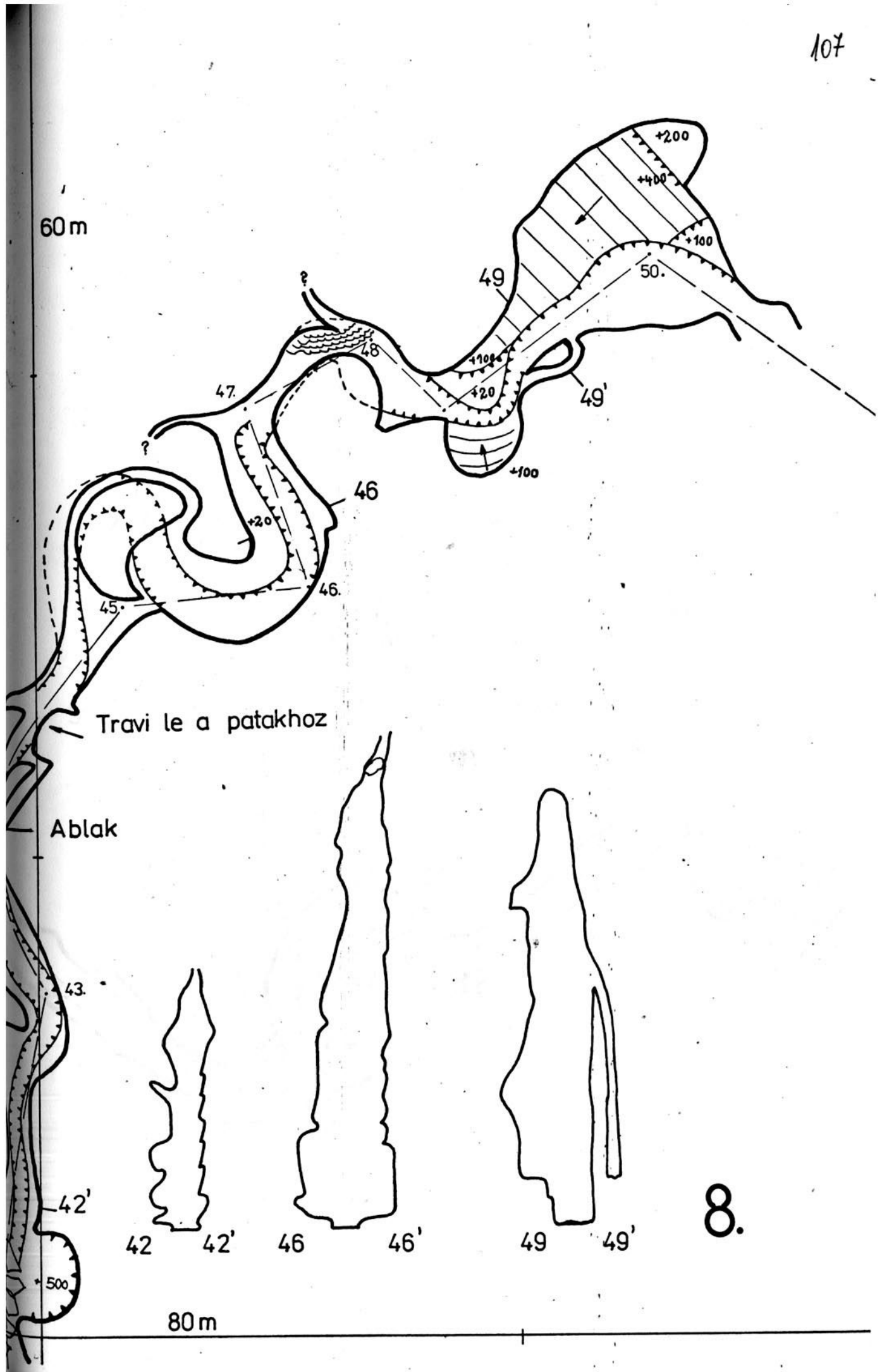

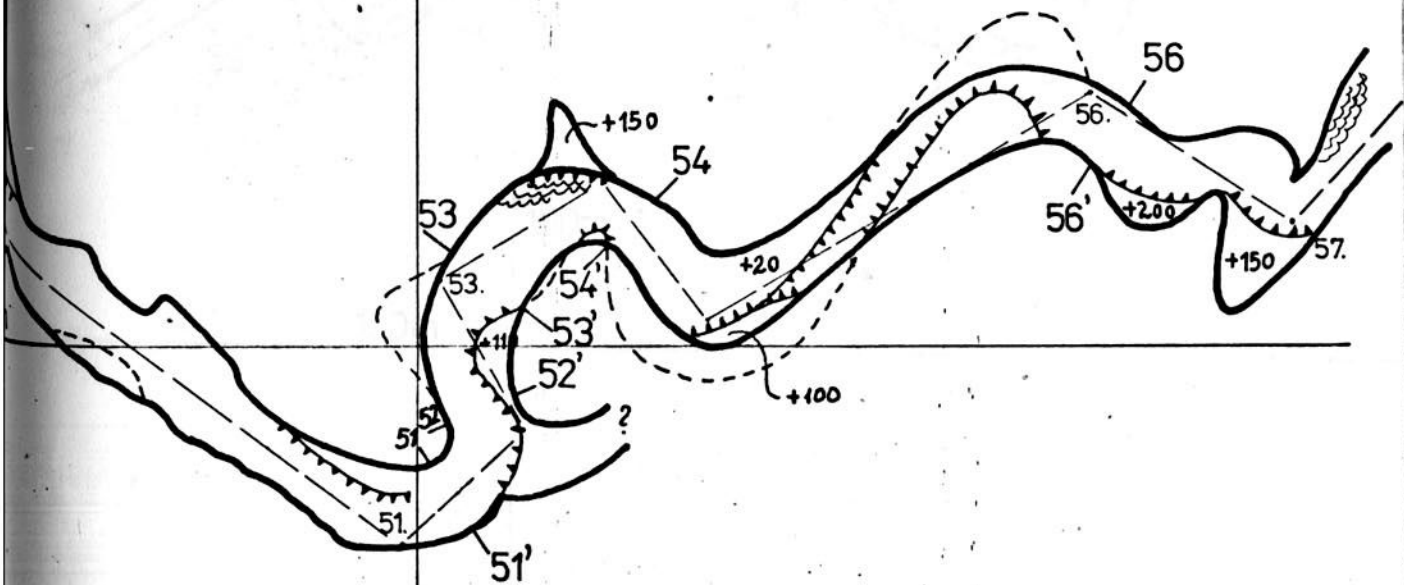
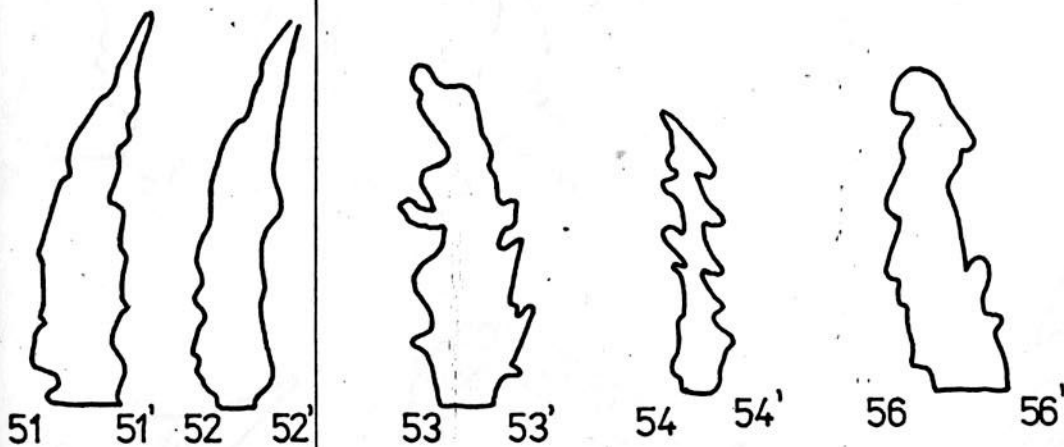
5.

6.

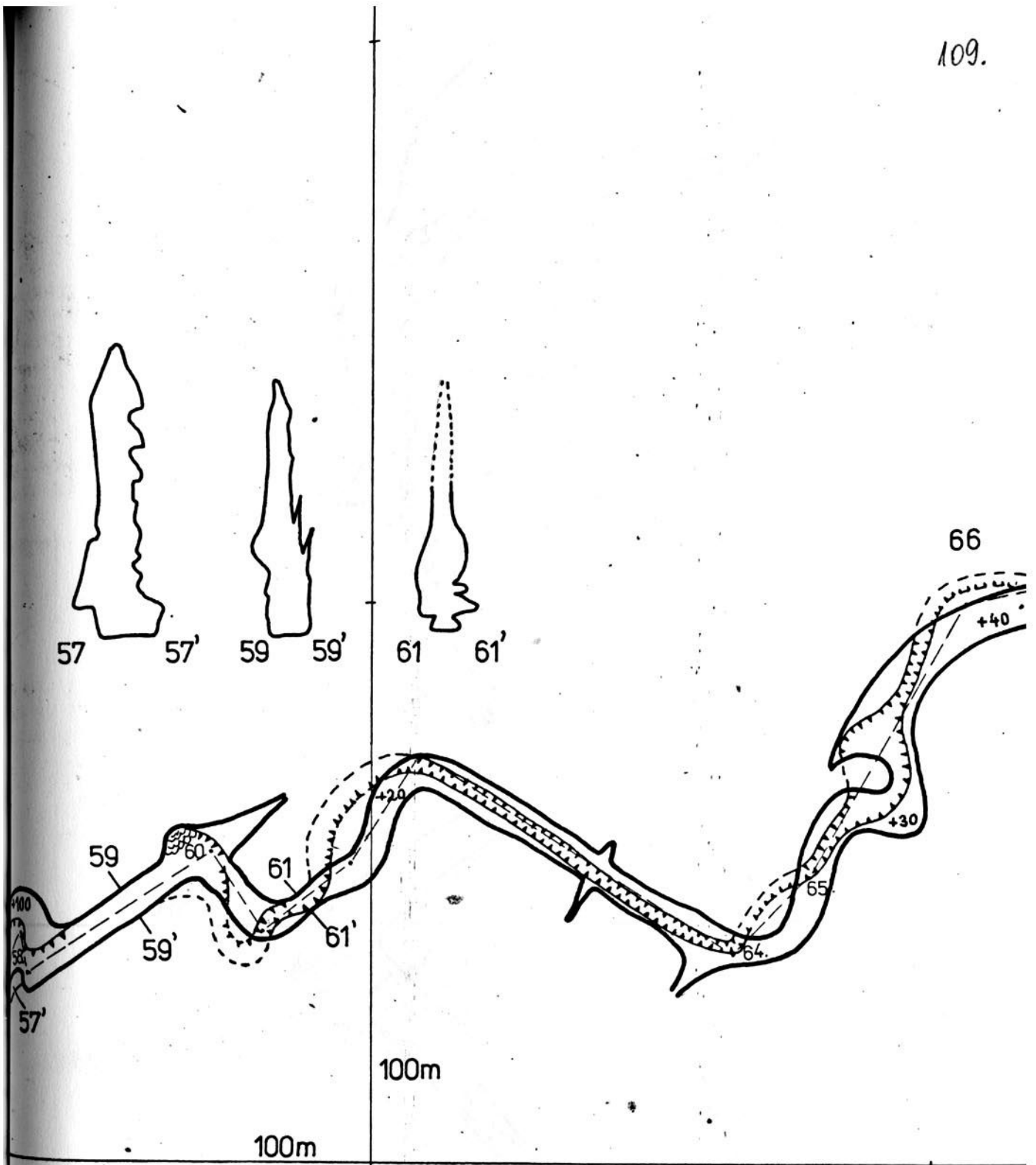

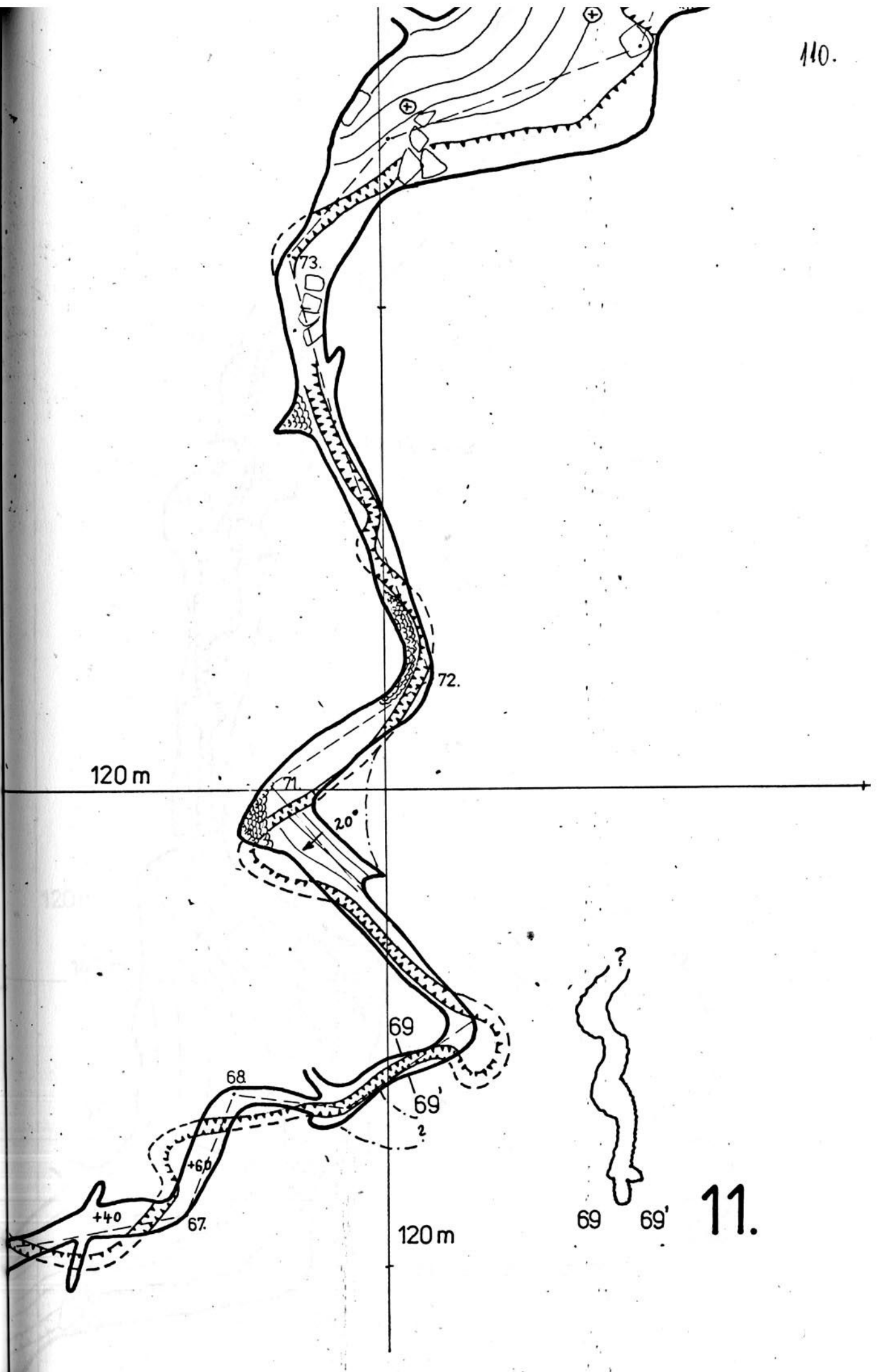

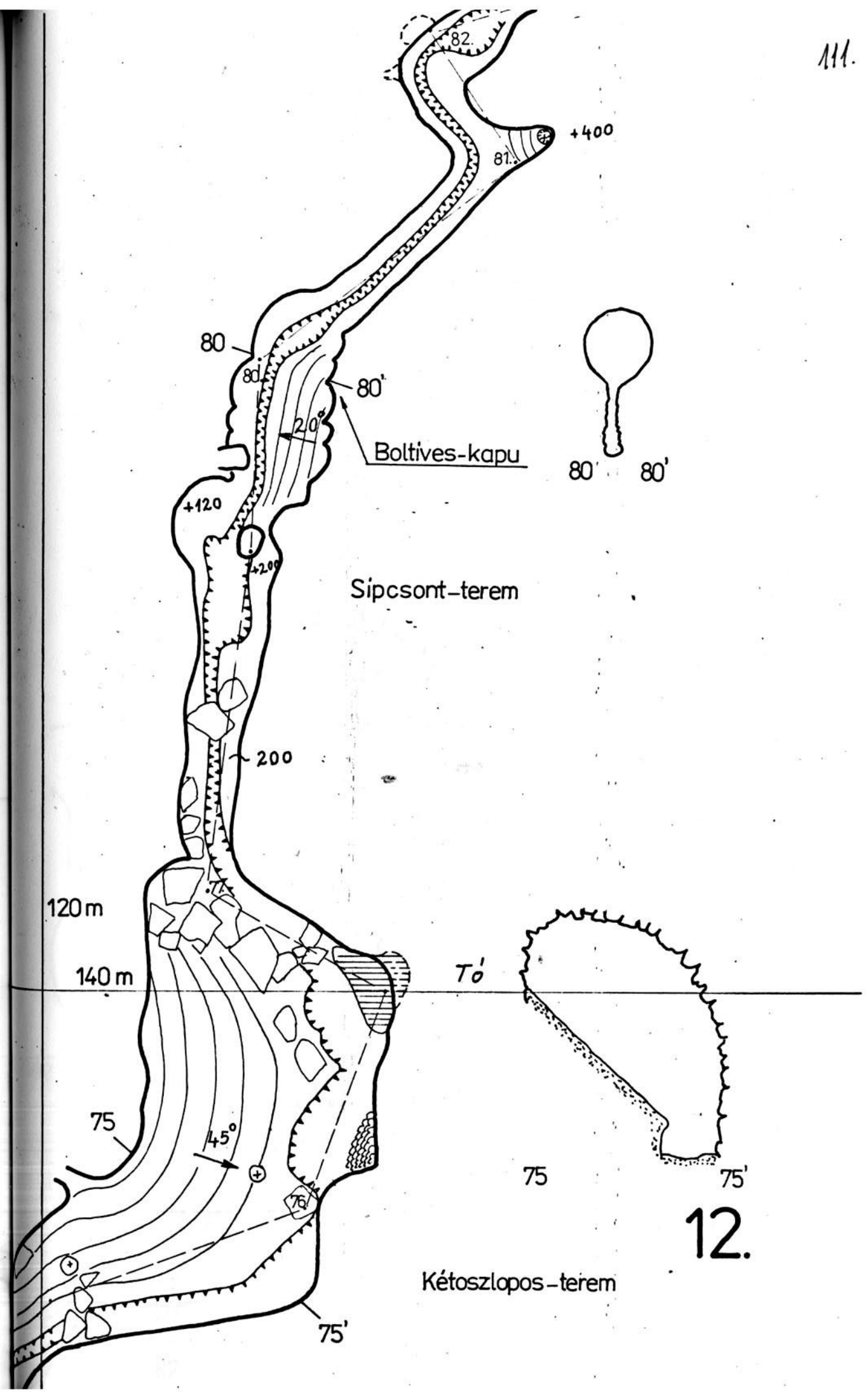
80m

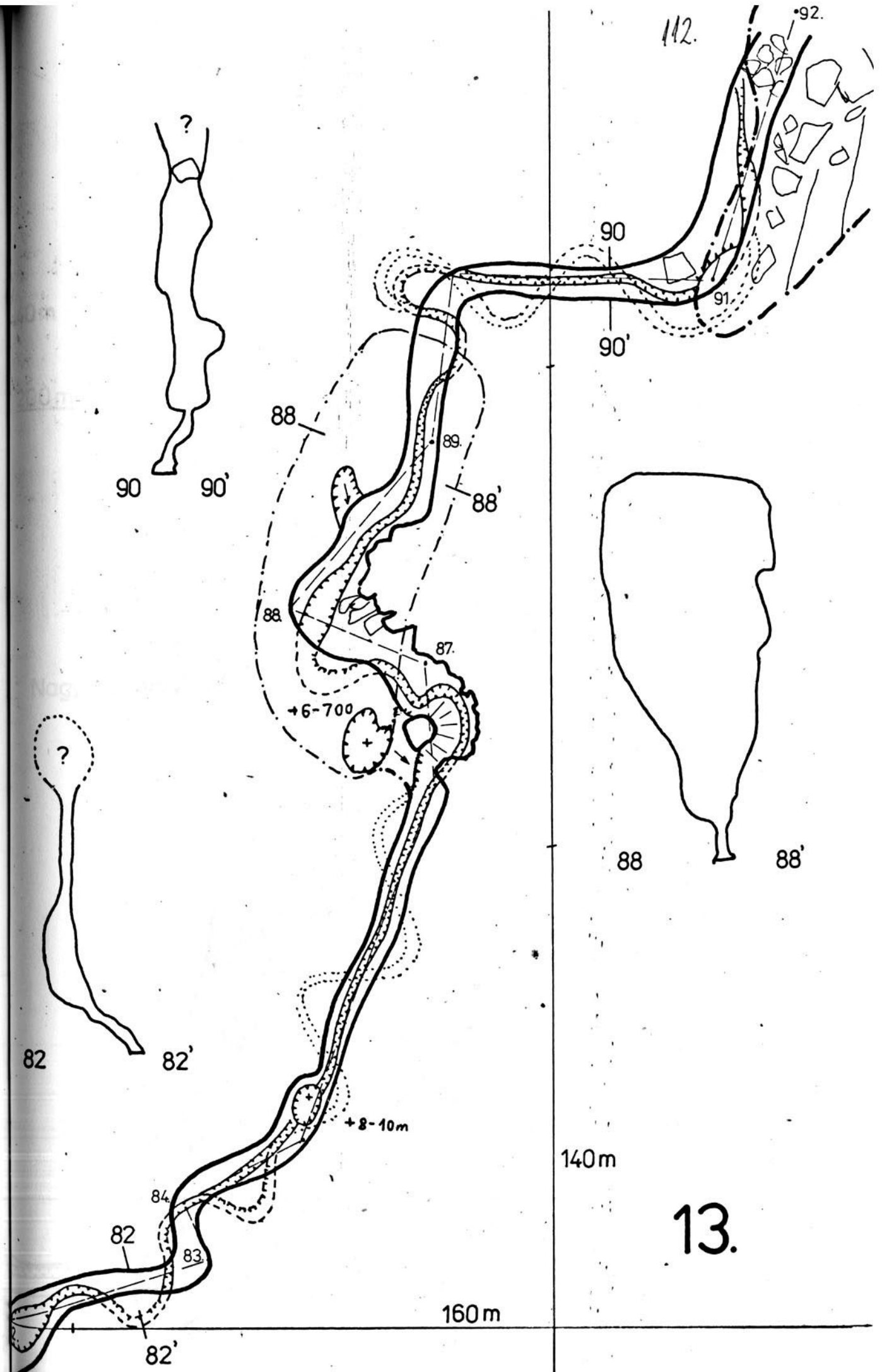
9.

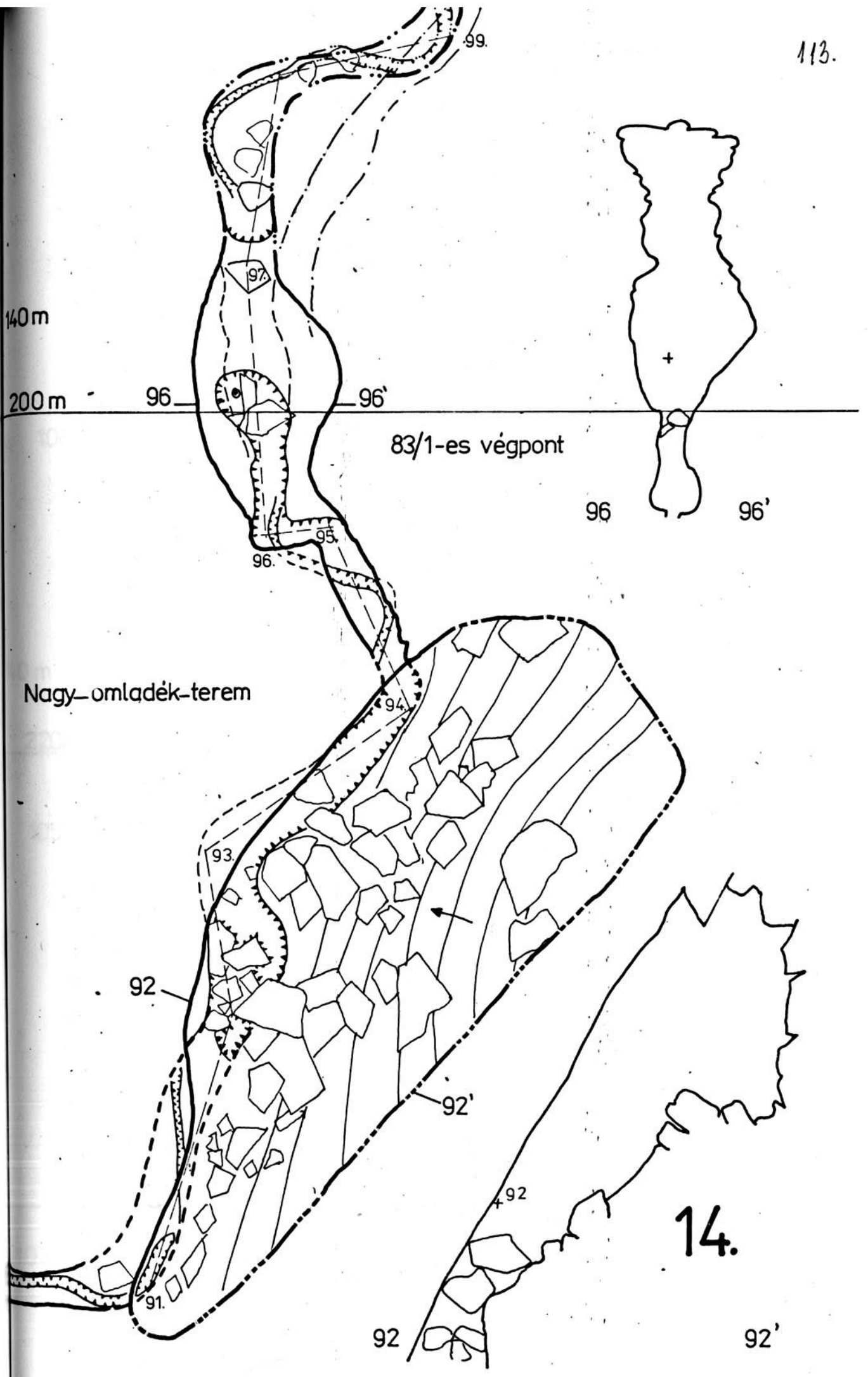

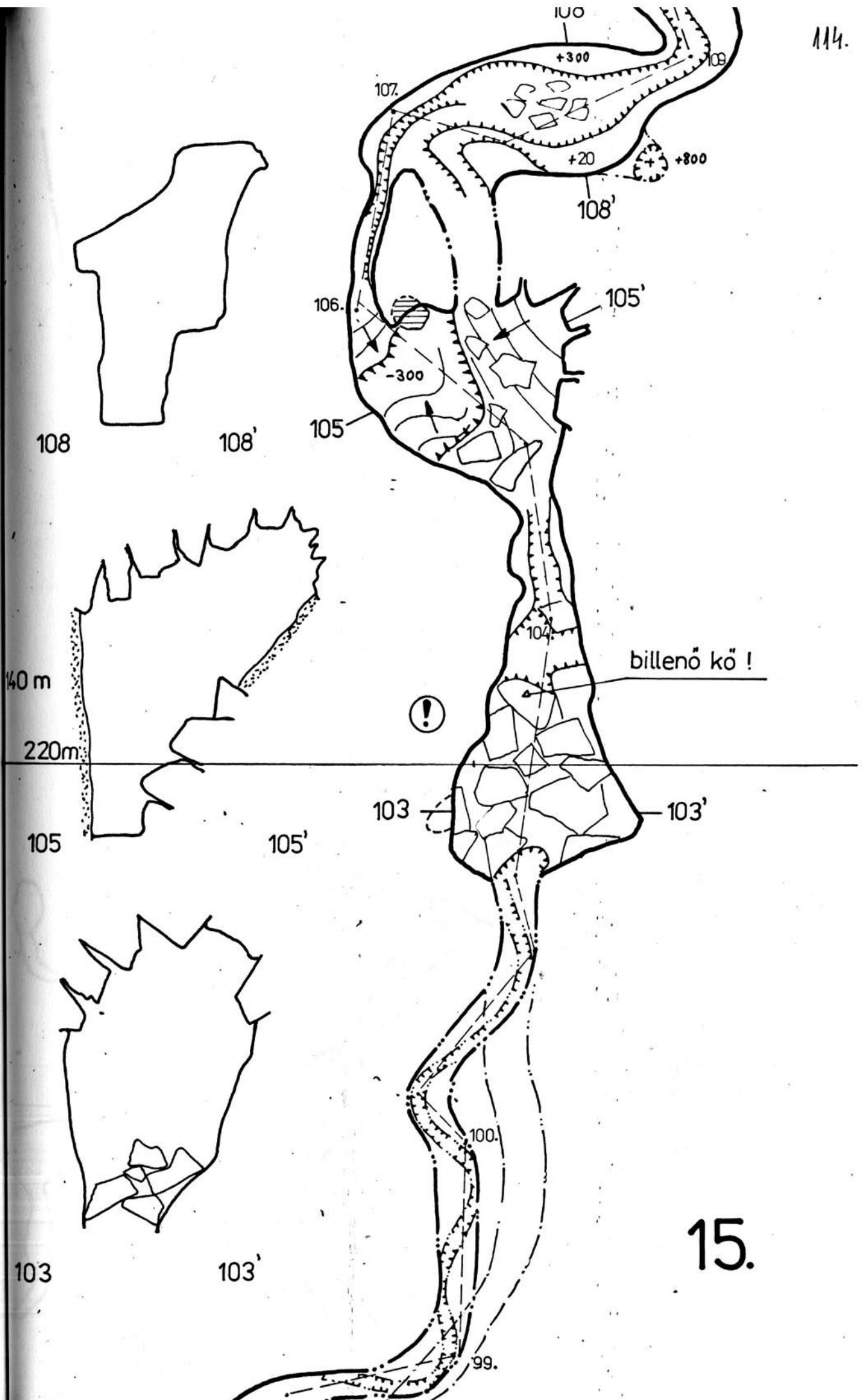

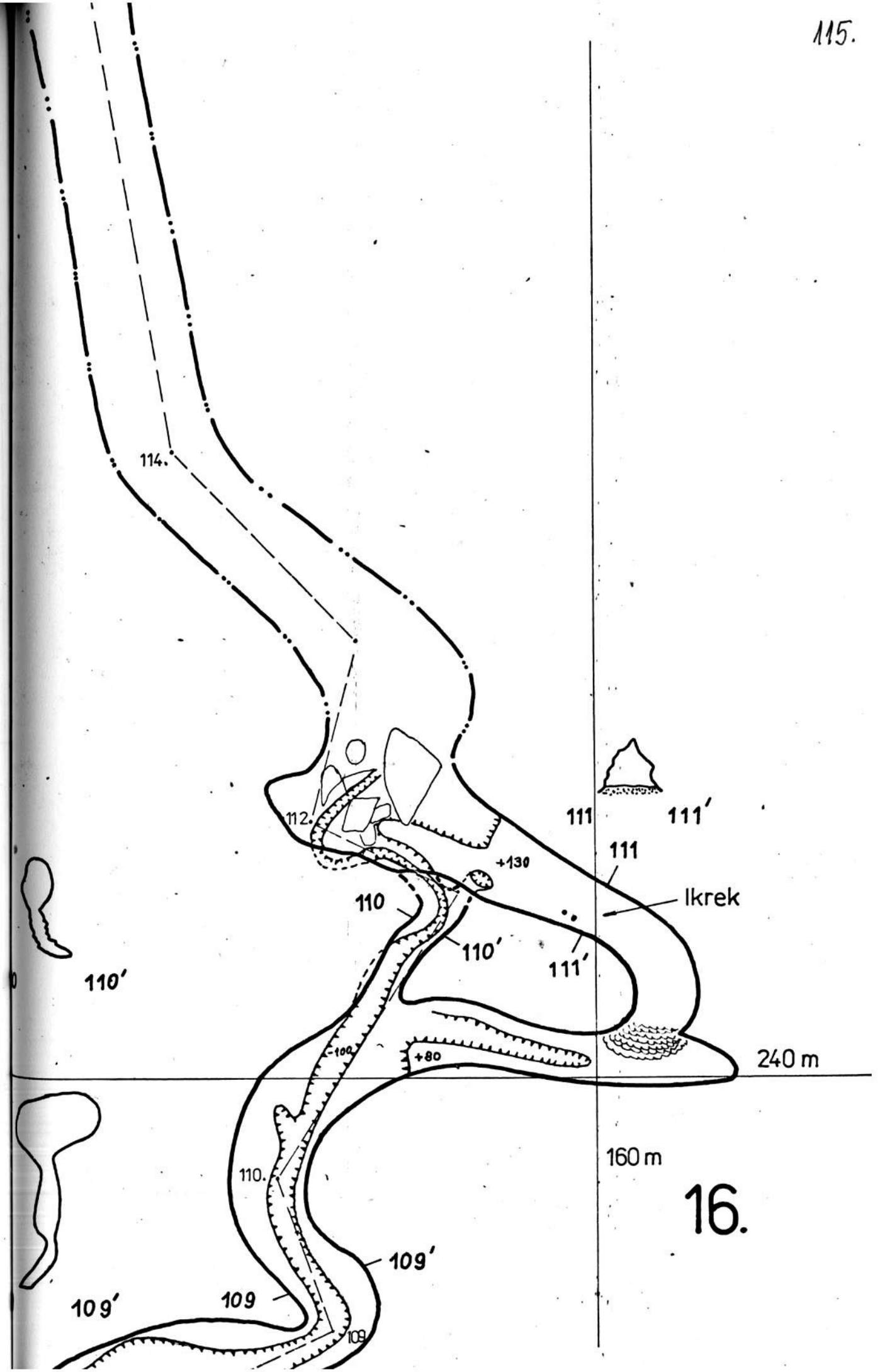
69 69' 11.

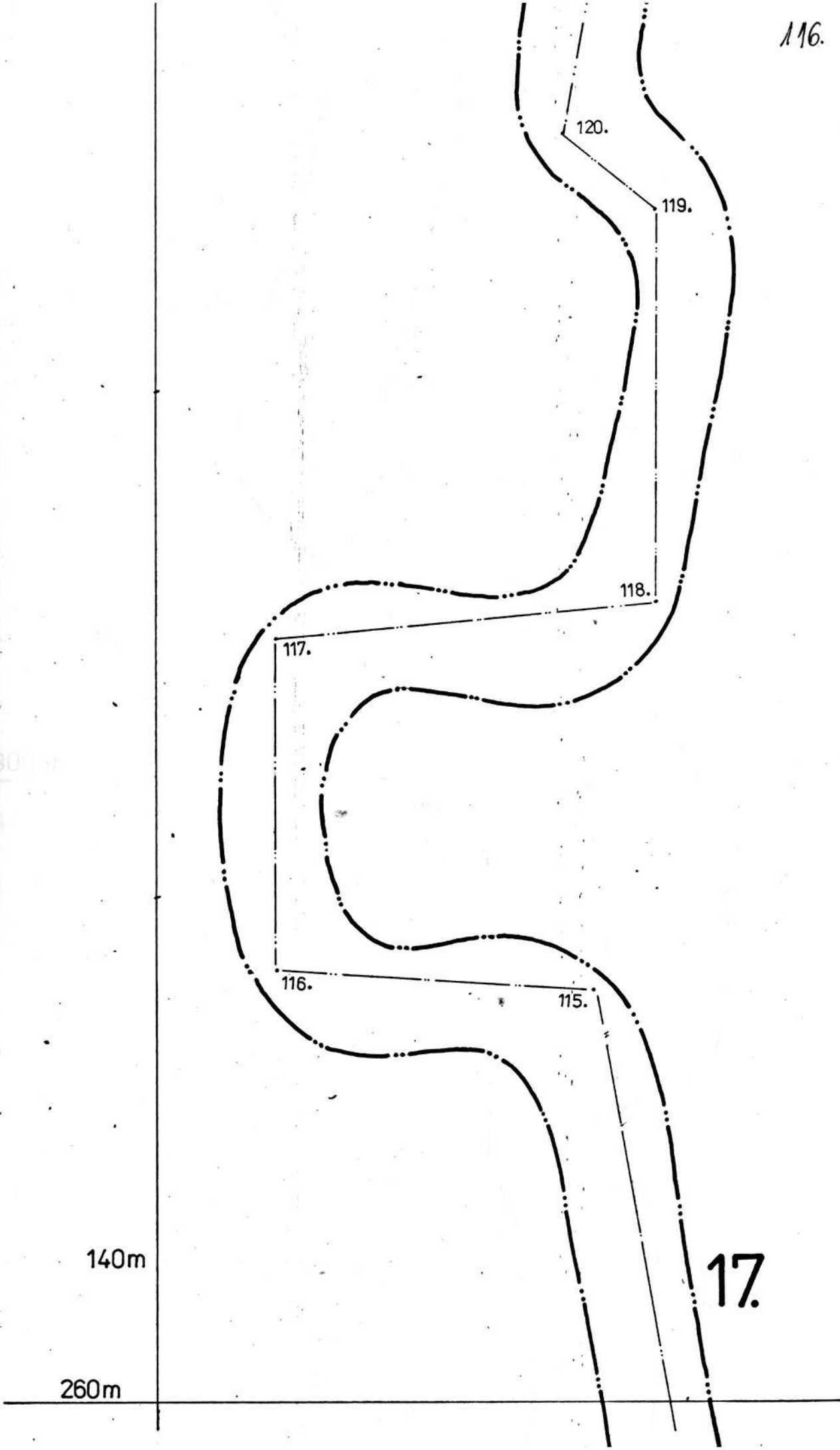

116.

300

140m

260m

17

117.

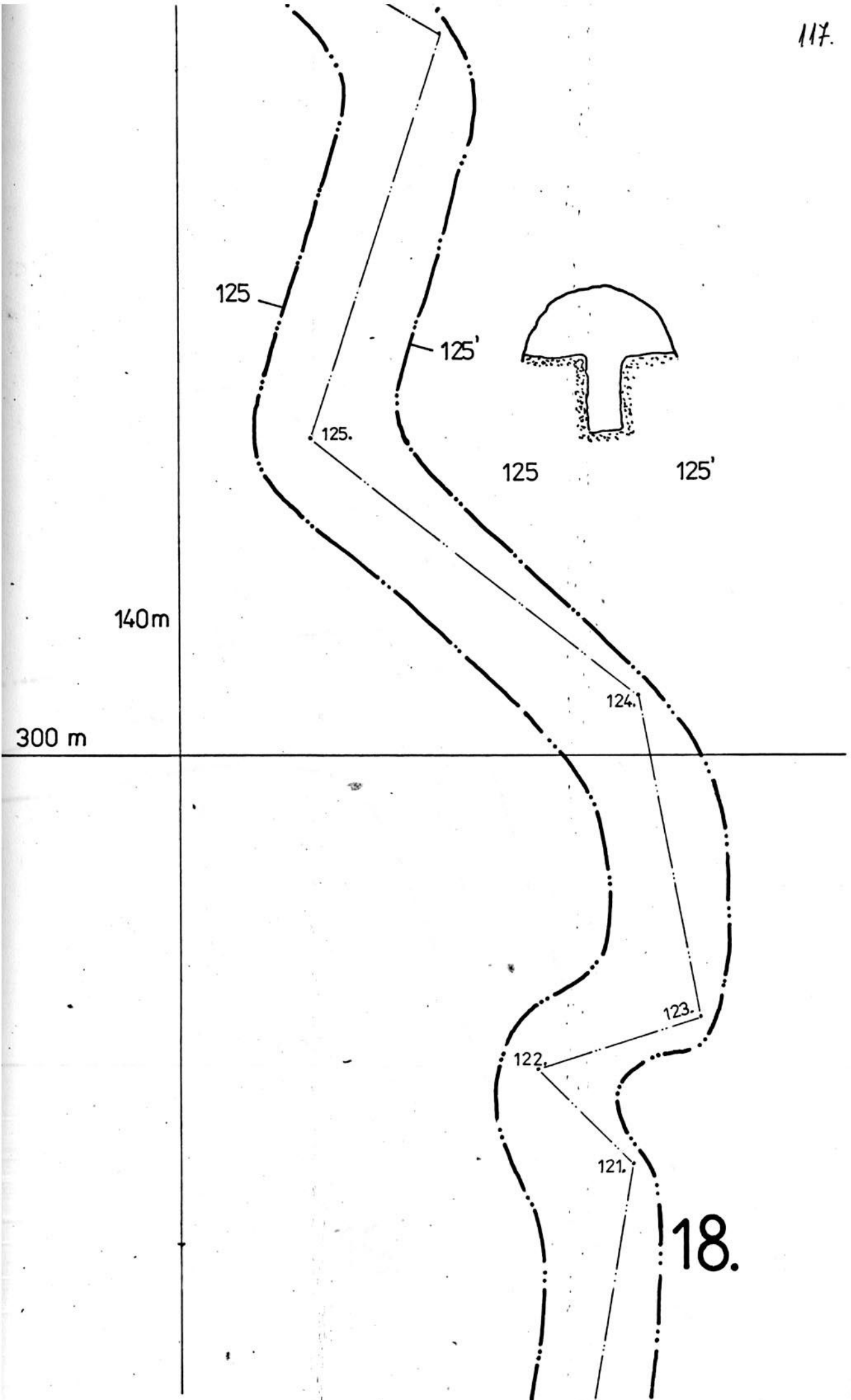
116.

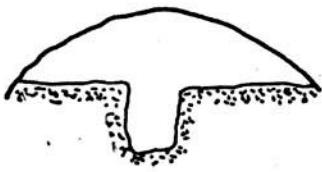
115.

118.

119.

120.

128

128'

140m

128'

128.

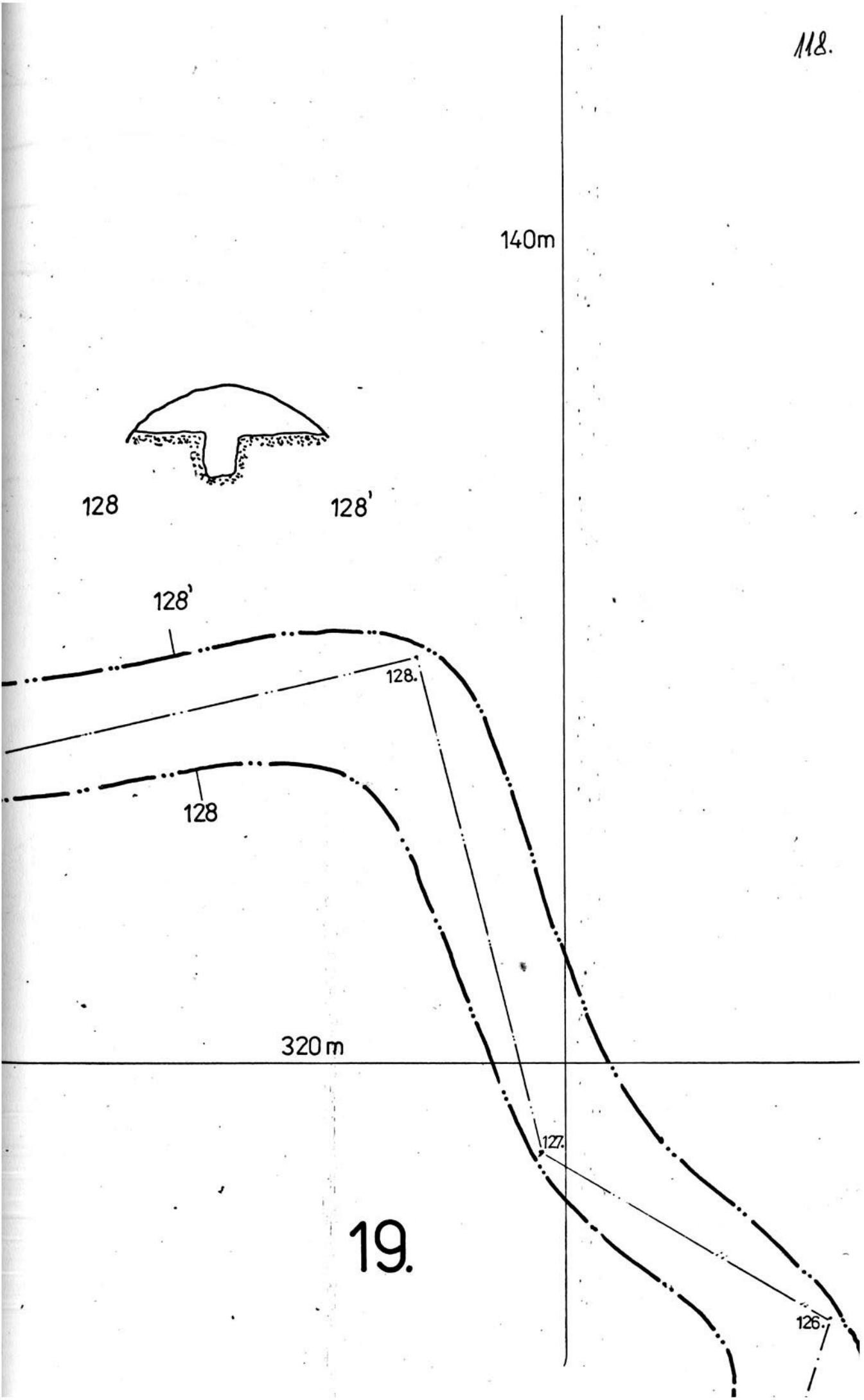
128

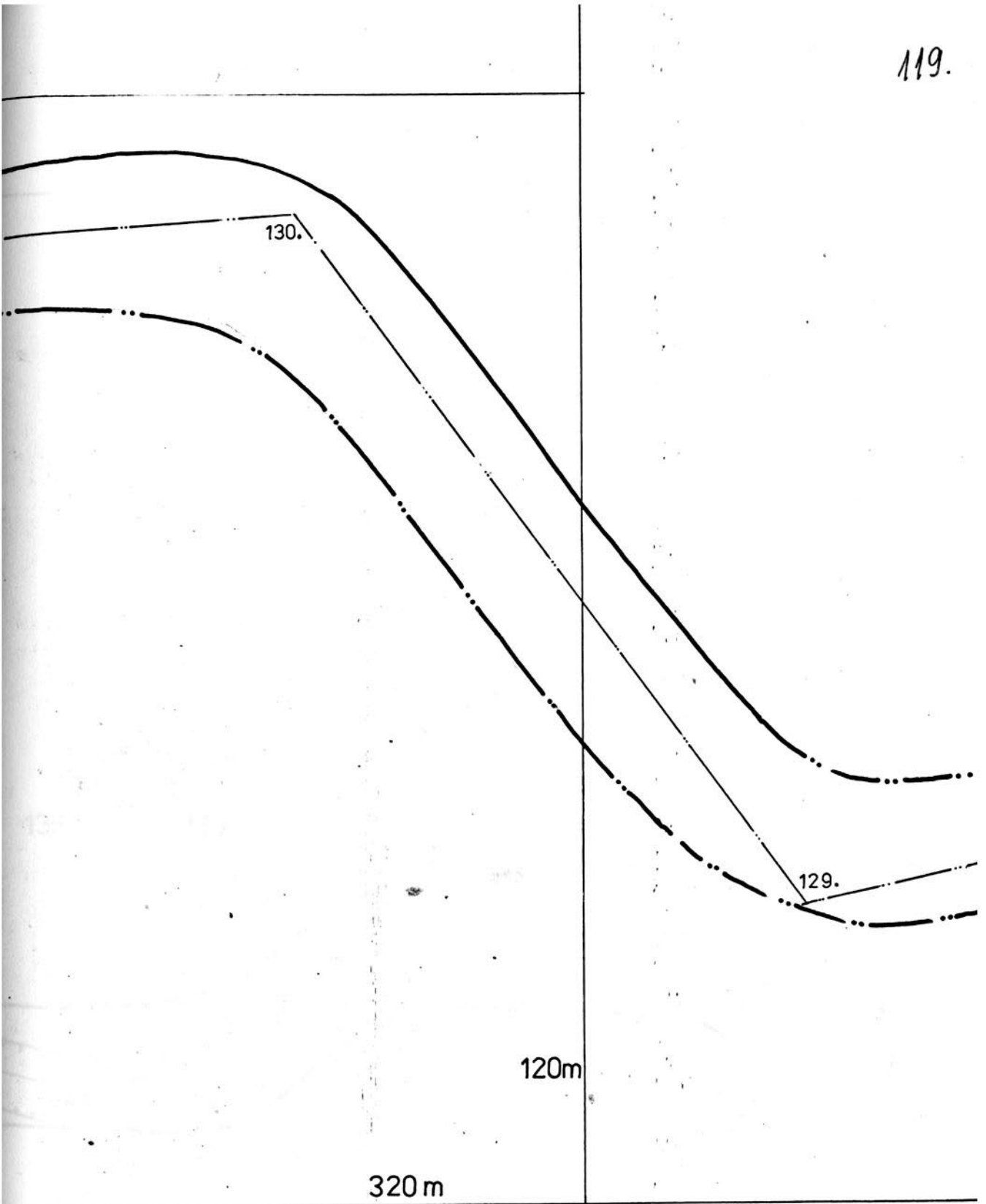
320 m

127.

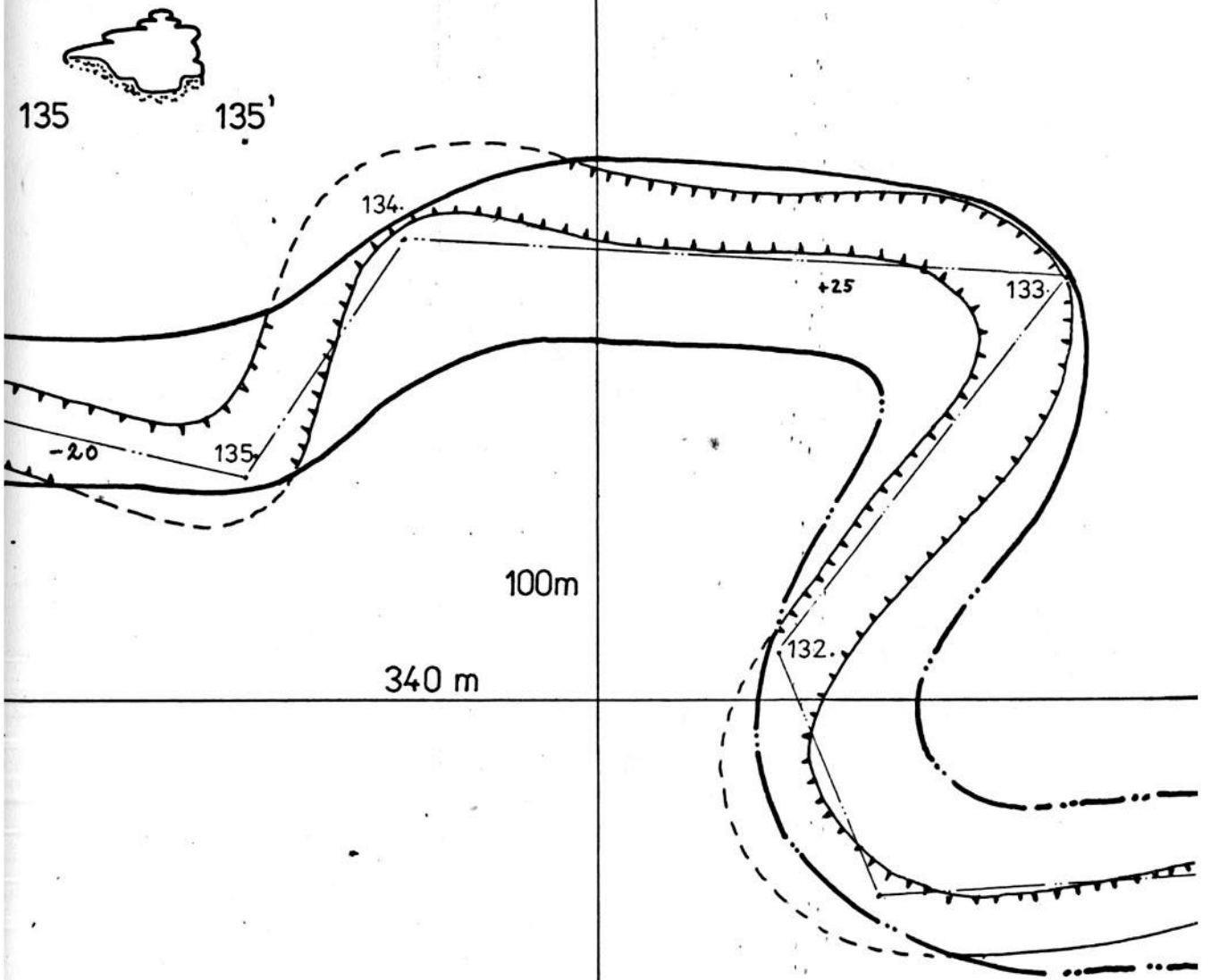
19.

126.

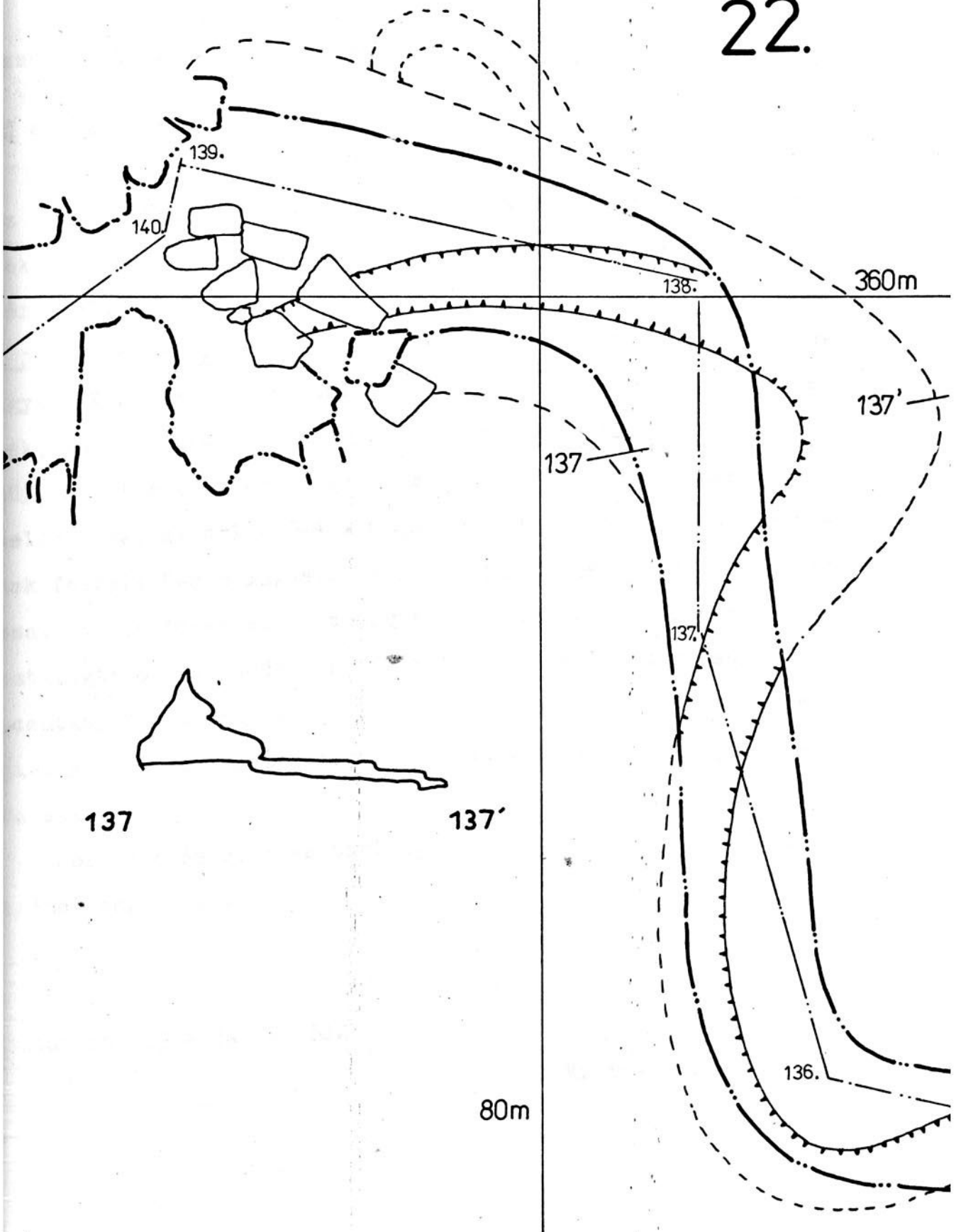

21.

22.

Danca-barlang /Égerszög - Aggteleki-hegység/

Új szakasz felmérése 1984 január 28-án.

Az FTSK Barlangkutató Szakosztály kutató csoportja ismét tevékenykedett a barlangban és egy 170 m-es felső oldalágat mért fel.

A járat jellege: Hasadék-jellegű járat, alja tükörsima kemény agyag. Képződményekben túlságosan is gazdag. Kristályos medencék, falról talajra lefutó „hólejtők”, sztalagmitok /6-7 cm Ø-jü/, sztalagtitok és retkek tömkelege, melyeken hemzsegek a heliktitek. Az átlag 3-4 m magas járatban néhol kürtők vezetnek felfelé 5-8 m magasan. A járat egyes 3-4 m hosszú szakaszain a képződmények visszaoldása már majdnem tökéletes! A sztalagtitok leoldódnak a főtérről, a retkeknek már csak a „csutkája” van meg, az oszlopok és a főte között 5-6 mm rés van. A többi szakaszon még mindig élő, fejlődő jelleget mutatnak.

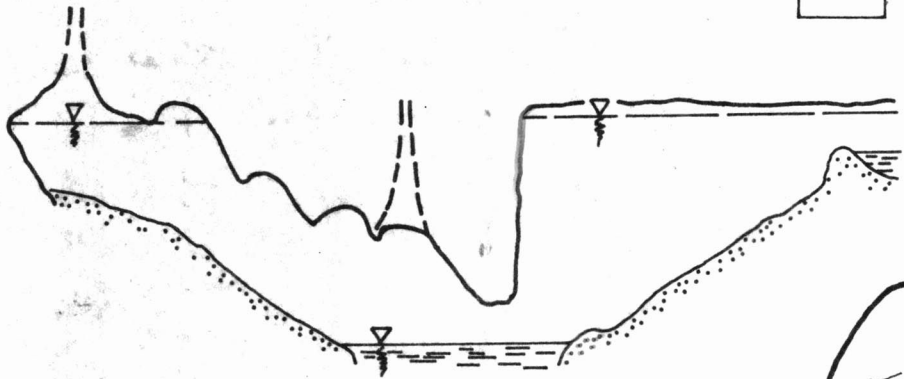
Sok szép és érdekes barlangot bejártam, de ehhez hasonló szépet még soha!

Budapest, 1984 január 30.

Vidics Zoltánné

Szifon

1.

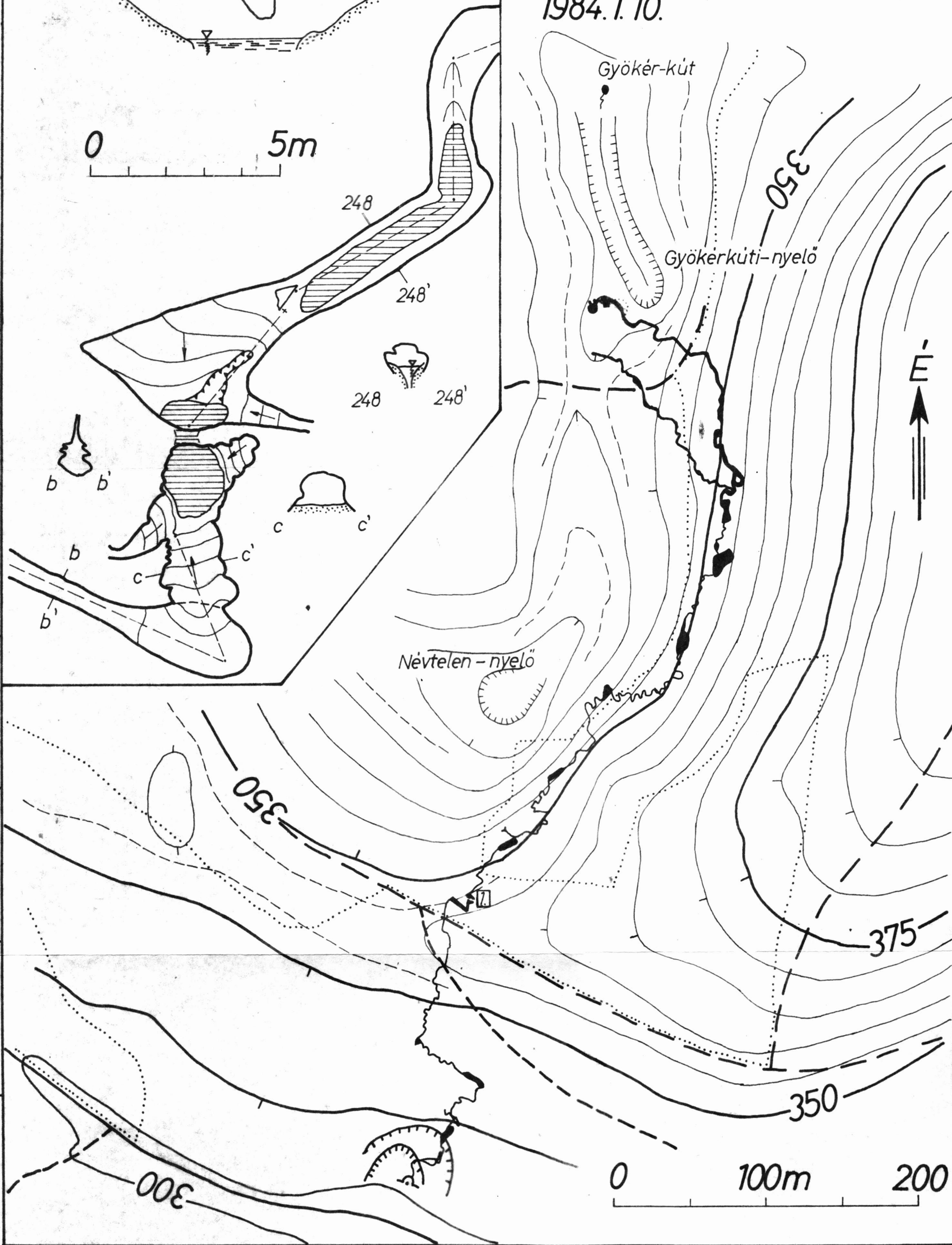

0 5m

Danca - barlang

Készítették: Kraus Sándor
Dr Szűnyogh Gábor
Vidics Zoltánné

1984. I. 10.

600

500

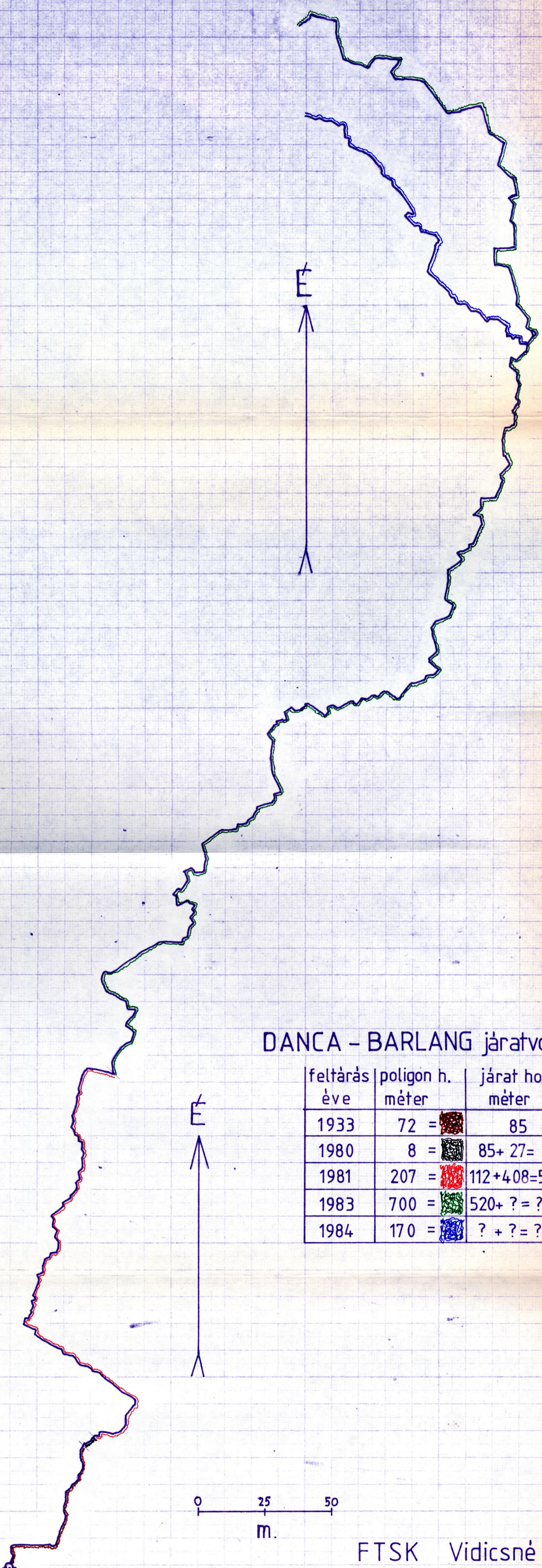
400

300

200

100

0

DANCA - BARLANG járatvonal

feltárás éve	poligon h. méter	járat hossz. méter
1933	72 =	85
1980	8 =	85 + 27 = 112
1981	207 =	112 + 408 = 520
1983	700 =	520 + ? = ?
1984	170 =	? + ? = ??

É

0 25 50
m.

FTSK Vidicsné

0

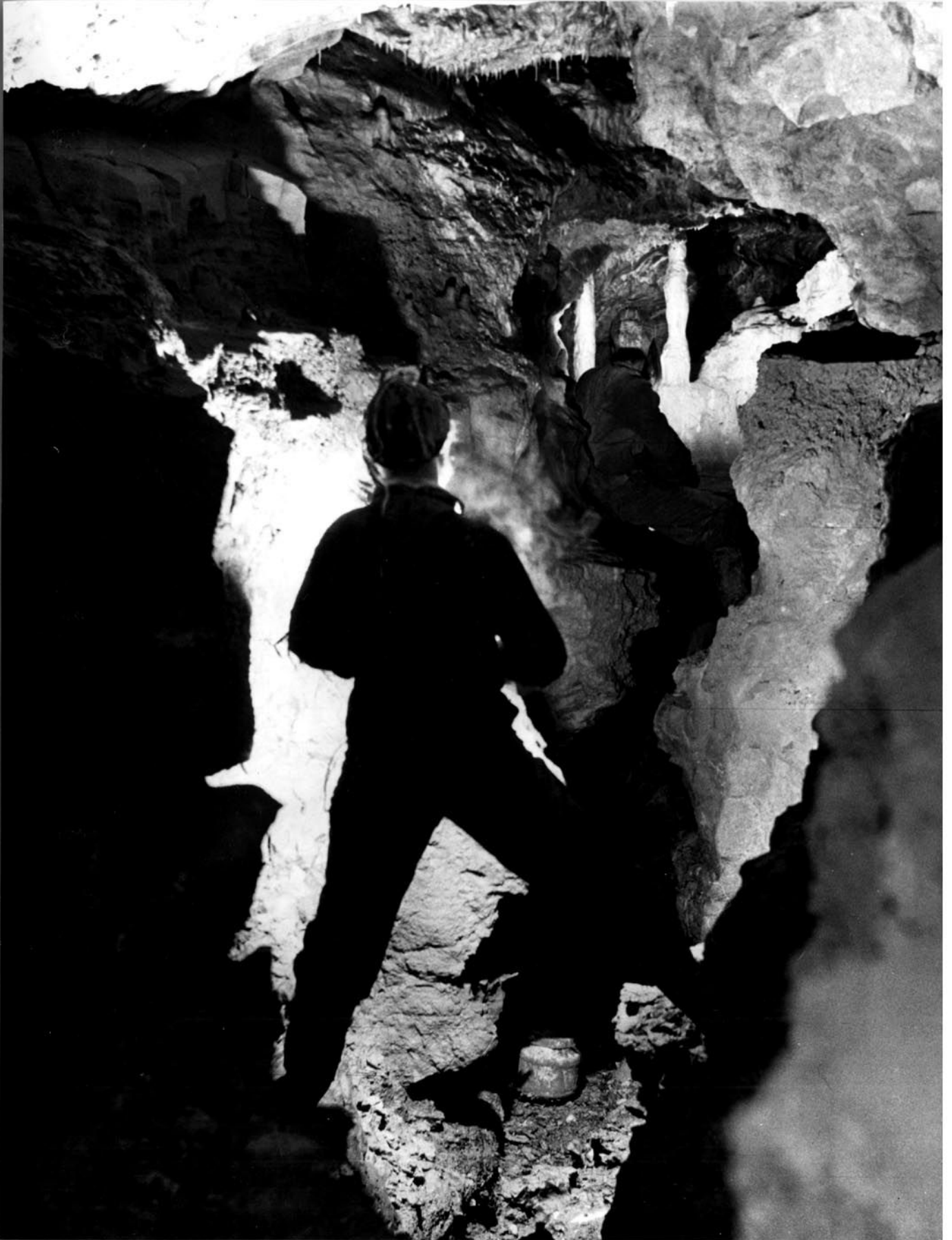
100

200

1127

Járat-profilok

Mindkét oldalon jól látható agyag
és kavicspadok.

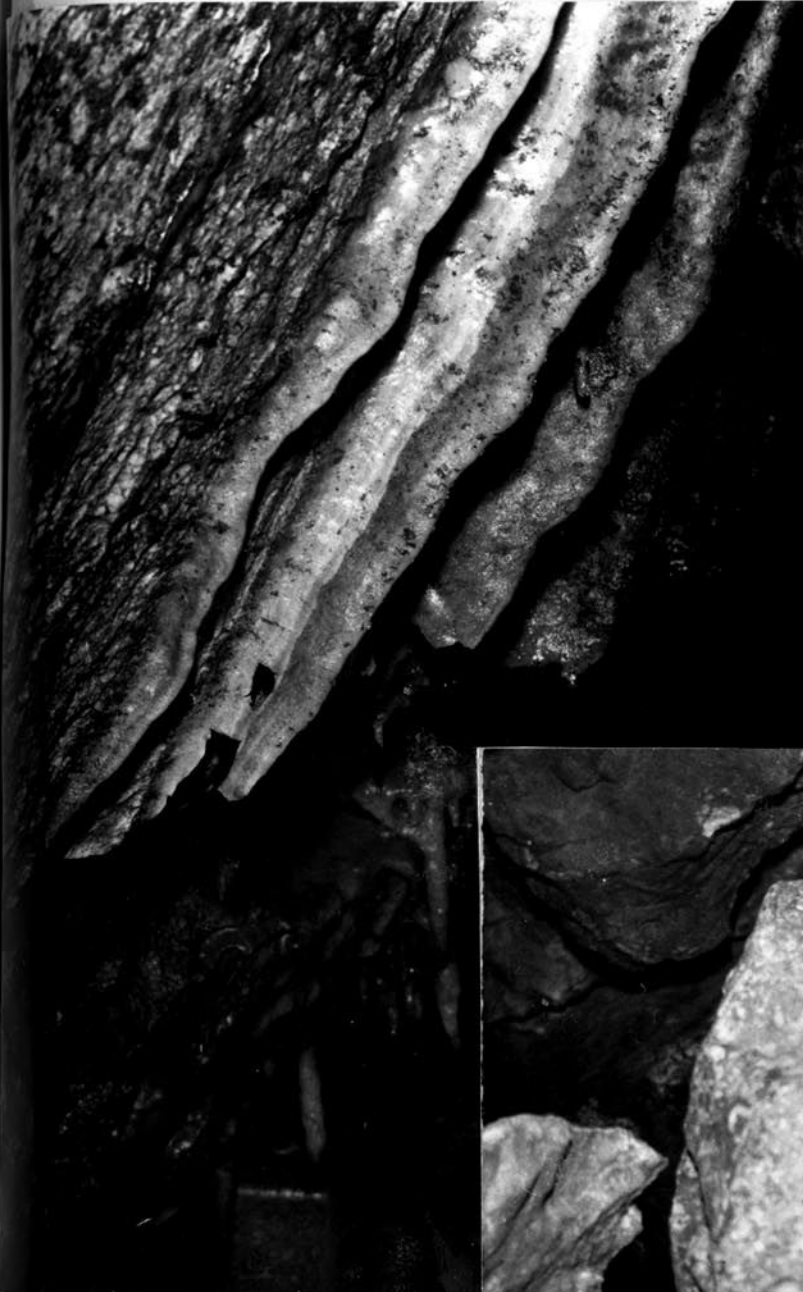
126.

Asyag-virágok

Hátrahagyott szinlők, a jelenlegi
medertől 5 méter magasan,
szinlők magassága: 22-25 cm.

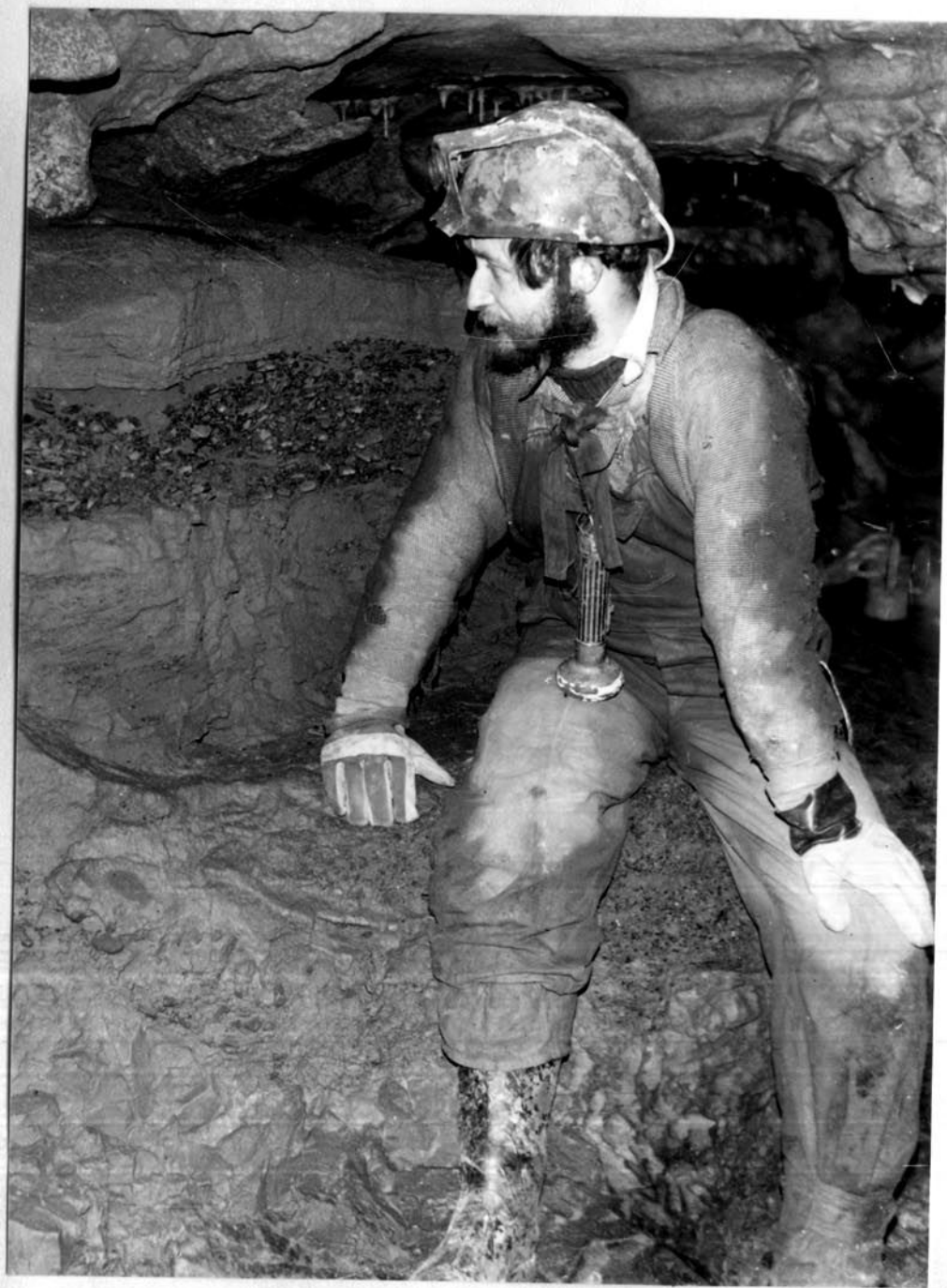

Visszaoldott zászlók.

Igéretes kövek a
járószint felett.

A képhez nem szükséges magyarázat,
talán csak annyi, hogy az agyagpad
tetején denevér guánó van.

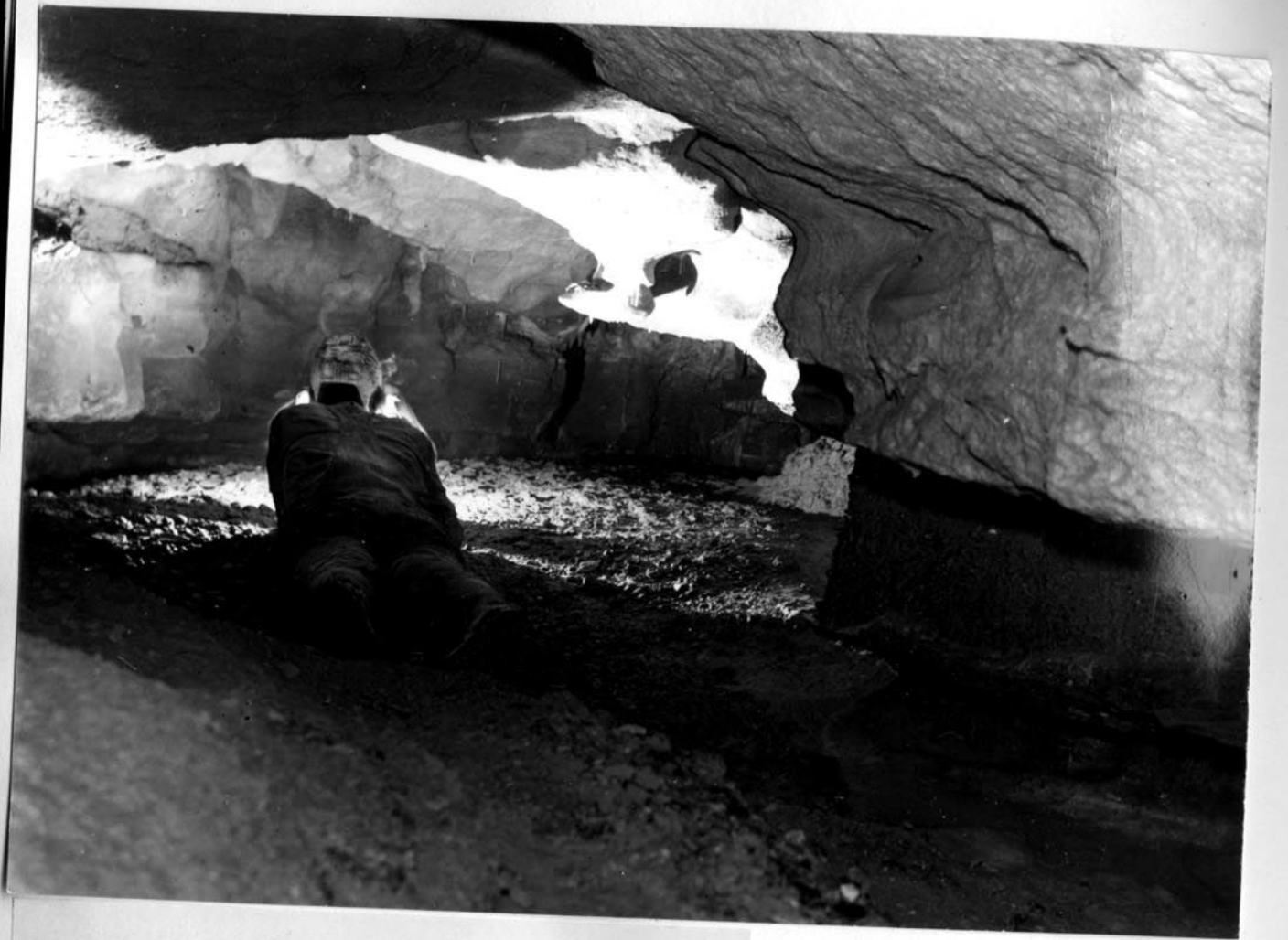

Nagy-omladék-terem, a jelenlegi me-
dertől 4 méterrel magasabban.

Hosszúsága: 15-17 m. - szélessége:
4-7 m. - magassága: 6-8 m.

131.

Meder-profil. ↑ Lebegő képződmények ↓

Az oszlopok magassága 90-100 cm.
A főtén jól látható pettyek a
képződmények visszaoldása utáni
maradék /retekcsutka, szalmatönk/.

GENETIKAI MEGFIGYELÉSEK AZ ANNA-BARLANGBAN

Nyár végén alkalman nyílt az Anna-barlang teljes ismert üregrendszerét végigjárni Lenárt László társaságában. A végzett megfigyelésekről és a későbbi gondolatokról számolok most be.

Az a gyanum, hogy a szingenetikus mésztufa-barlangunkkal való dicsekvésen túl komolyabb genetikai vizsgálatokat még nem végeztek ebben az üregcsoportban. Kialakulása egyszerű, világos, minek töltjük vele a drága időnket? Az irodalom - igaz, nem tulságosan alapos - áttanulmányozása közben nem leltem még utalást sem arra, hogy a mészüledékek alaktani vizsgálatával valaki is bibelődött volna. Pedig az összekötő folyosókat vagy a termek mélyítésének falát megnézve egyből szembetűnik a sok helyen feltáruló "rétegsor".

A legalul látható puha mésziszapból megszilárdult kőzet tavi, állóvízi üledék lehet. Ezen 5-10 /-20/ cm vastagon "mésztufa-kavicsokból" álló vízszintes réteg helyezkedik el, majd újra néhány 10 cm vastagságban tavi mésziszap következik. Efölött vannak az üregek, amiket növényszálakra kivált mésztufából álló főte zár le. Utóbbinak és a "talpszintet" képező, iszap eredetű üledéknek vastagsága és teljes szelvénye nem látható a barlangban. Érdemes lenne feltárást készíteni, ami a mésztufa dolomitos aljzatra települő **részét**, illetve az üregek fölötti, vizeséses és mocsárerdei kiválásos rétegeket láthatóvá tenné. Utóbbira többé-kevésbé alkalmasnak tűnik a Palota-szálló Garadna-patak felé néző oldalának bevágása.

A rövid barlangjárás során csak felvetődött néhány kérdés, de ezeknek pontos megfogalmazására csak utólag került sor, azóta még nem volt alkalman újabb helyszíni megfigyelésre. Így most itt teszem közhírré a dolgokat, hátha valaki elolvassa és megpróbálja megoldani őket.

A "kavicsréteg" kialakulása a lezuhanó víz munkájára vezethető vissza. Ennek mértéke a vizesés magasságától és a lent levő állóviz mélységének csillapító /eséstörő/ hatásától függ csak. Ismerve - illetve lemérve - a szemcsék méretét, kiszámítható a mozgatásukhoz szükséges energia. Mivel a vizesés magassága közel az üregek magasságával azonos, kiszámítható a tó mélysége is. Széppharci feladat ez a munka a területen bőven előforduló hidrológus-mérnökjelöltek számára. Mindenesetre a jelenlegi nagy vizesésnél jóval alacsonyabb zuhatagok lehetnek.

Az üregek, illetve az egész mésztufa-tömeg kialakulása - jelenlegi elképzeléseim szerint - a következőként ment végbe:

- dolomit aljzatra települő édesvizi mészkőkiválás /feltárását még nem ismerem/
- mésztufa gátak által felduzzasztott állóviz, benne mészsizap kiválása
- a vizesés által mozgott "kavics" rétegének kialakulása. Ez a vizesés előrehaladásának megfelelően mindig más helyen képződött. /Az ezt kialakító vizesés megszületési helye és oka még ismeretlen számomra./
- a félig beboltozódott üregben a vizesés mögött újra tavi mészsizap kiválása, illetve a vizesés által felkavart iszap leülepedése
- a vizesés homlokfalán és tetjén élő növények /moha, alga stb./ bekérgeződése
- a vizesés fölötti sík mocsári területen ligeterdő megtelepülése, kismértékű mészkiválás, bekérgezések, esetleg kisebb gátacskák kialakulása.

A barlang üregeinek térképét nézegetve, valószínűsíthető, hogy egyidőben több vizesés is "üzemelt", és az is valószínű, hogy a lenti tavak is különböző vízszinteket alkottak a saját duzzasztógátjaiknak megfelelően. Ez

erősen bonyolítja a helyzetet, de ha pontosan beszíntezett nagyszelvények készülnek a mésztufa-dombon keresztül, amin az üregek bemért helyzetének feltüntetésén kívül a "kavicsrétegek" is ábrázolva lennének, az egykori gát- és tórendszer lépcsőzöttsége is láthatóvá válna.

Összegezve az elmondottakat: helyszíni megfigyelések mérések és szelvénytérképek alapján valószínűleg pontos képet kaphatnánk Lillafüred egyik geológiai-barlangtani hirességéről, a mésztufa-domb és üregeinek képéről. Ez a kép a vizesítés által mozgatott mésztufakavicsok vizsgálatával matematikai úton is alátámasztást nyerhetne.

Ha valaki a fentieket végigolvassa kedvet és kellő felkészültséget érez magában, és szabadidővel is rendelkezik, úgy a feladat adott.

1983. november 16.

Kraus Sándor

Melléklet: Elvi szelvény az üregek kialakulásáról

mocsári erdő

Az Anna-barlangot befoglaló
mésztufa - domb elvi gene-
tikus szelvénye

növényszálas mésztufa

moha -
függöny

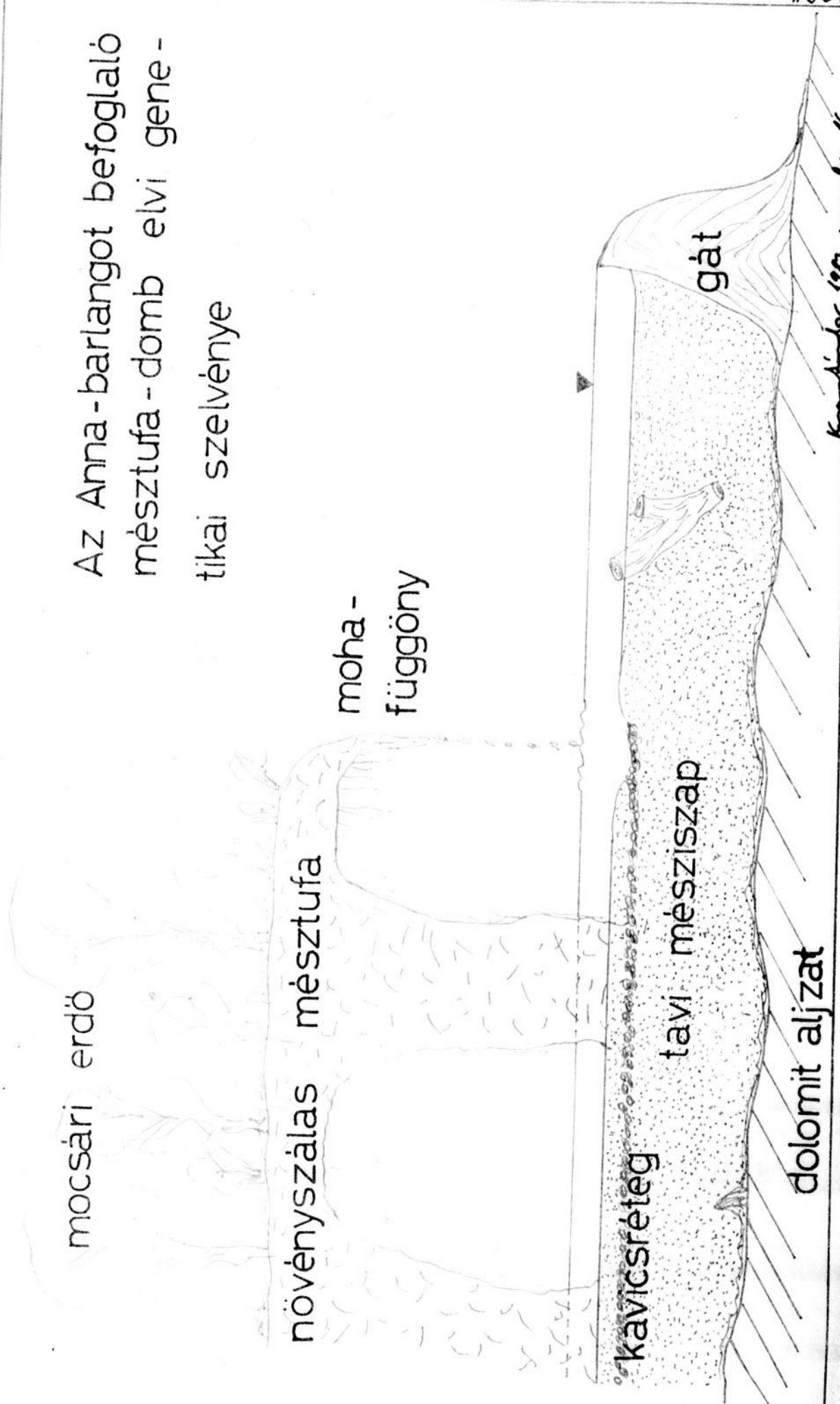
kavicsréteg

tavi mésziszap

dolomit aljzat

gát

Krauszler 1983 m. 16. k.

Az FTSK Barlangkutató Szakosztály Kutatási Terve: 1984-évre.

/az OKTH Észak-magyarországi Területi Felügyelőség területén./

Feltáró tevékenység:

1./ Danca-barlang újabb járatainak feltárása a jelenlegi végponton, illetve néhány omladék-teremnél, kürtőknél és oldalágaknál. /ez akkor lehetséges, ha a Szifon nem zárul be./

Másik fő feladatunk a barlang új szakaszának felszínről történő megbontással, egy új bejárat létesítése, hogy a kutatásokat akkor is tudjuk folytatni, ha a Szifon bezárul.

2./ Szabadság-barlang - Kis-kuszoda jelenlegi végpontján a kutatóárok további folytatása /3-4 napos földalatti tábor/, illetve a vizgyűjtő területén levő nyelők esetleges megbontása /Vadettetés-töbri munkahely?/.

3./ Tizenharmadik-viznyelő melletti Kilencedik-viznyelő megbontása, illetve a területen levő más nyelők bontása.

4./ Teresztenyei-barlang feltételezett nyelője a Veszettárpás-viznyelőnél a munkálatokat szüneteltetjük, mert az eddigi megfigyelések nem jártak biztató eredménnyel. Megkíséreljük viszont a kutatást a Barlang felől. Ez is egy szép vizes téma. Esetleg szóba jöhet a Vizetes-nyelő melletti időszakos nyelő megbontása.

Térképezés: Minden olyan új járat-szakasz felmérése, amely már térképezésre érdemes. Folytatjuk az 1983-ban megkezdett felszíni térképezést is, most a Danca-barlang vizgyűjtő területén. / ez a munka áthúzódhat 1985-évre is, mert a terület teljesen bozóttal benőtt és nehezíti a munkát/.

8. sz. lap. ker. metsz.

3₂ sz. bejárat.

domb gerinc.

+20 m.

ut.

+10 m.

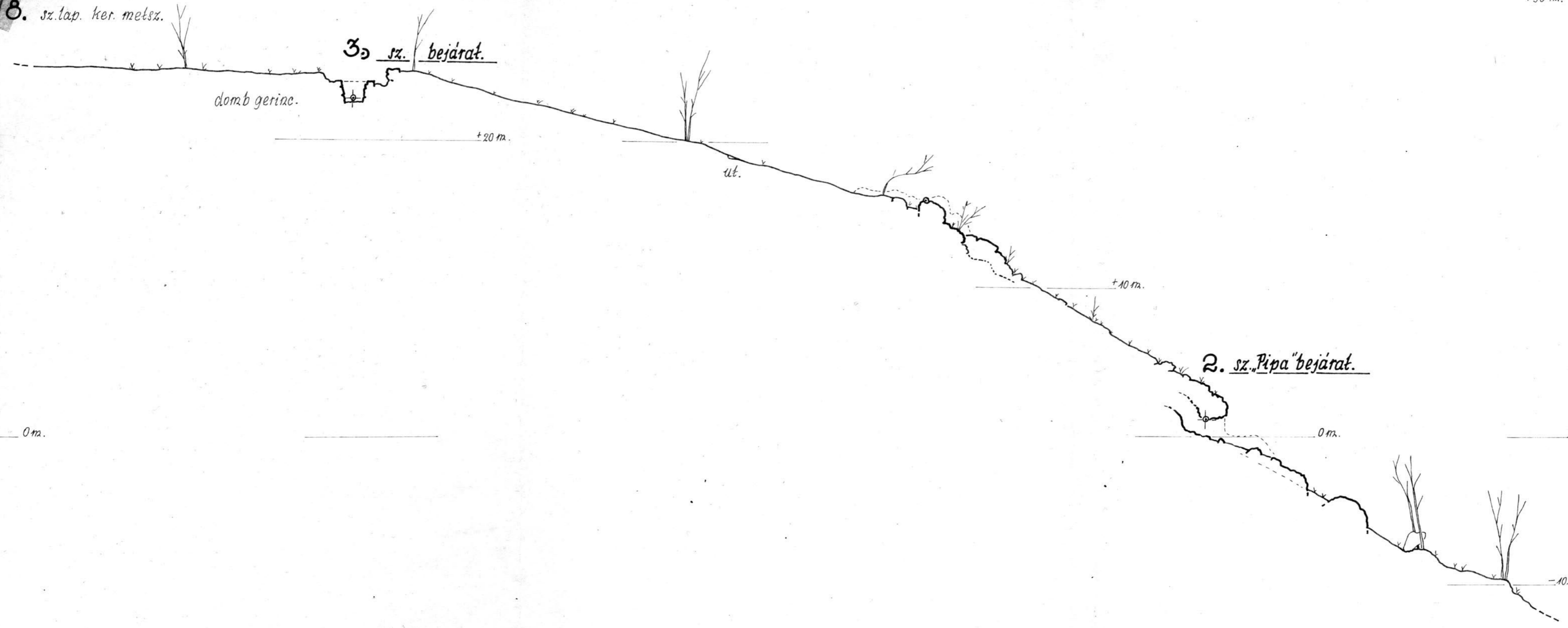
2. sz. „Pipa” bejárat.

0 m.

0 m.

-10.

Keresztmetszet 2₂ és 3₂ bejárat között. M=1:200

326°

146°

Országút
Jósua - patak

út

Vidics - barlang
viznyelői

Alma - völgy

út

Kecske - kút

300m

300

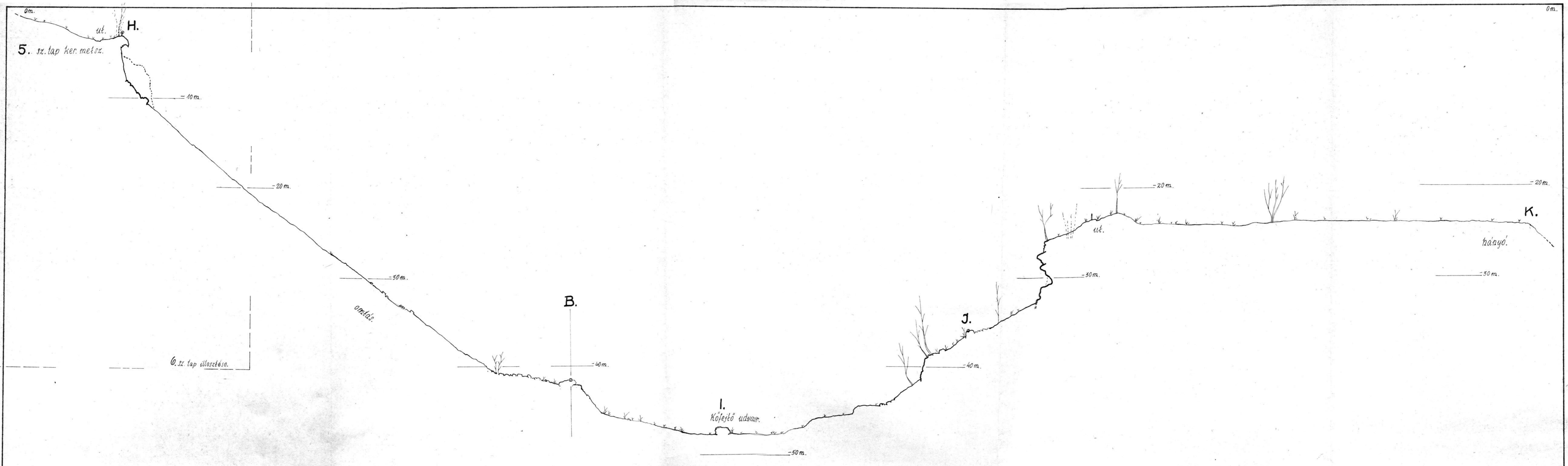
Magassági pont

200

200

0 500m

Méretarány = 1:5000
Ötszörös túlmagasítás

Kőfejtő keresztmetszet. M=1:200

N. 9. sz. lap. ker. metsz.

domb gerinc.

3. bejárat szint.

0 m.

+30 m.

+20 m.

+10 m.

0 m.

-10 m.

-20 m.

0.

